

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

Nr.	Naam document	Beoordeling	Wob-grond
1	001.13-PERSOONSNAAM-PERSOONSNAAM 8 oktober 2009.pdf	niet openbaar	11.1
2	002.080-PERSOONSNAAM-PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
3	003.735-PERSOONSNAAM-PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
4	004.20060327093945.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e; 10.2.g; 11.1
5	005.DMN2007-44 N.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
6	006.Notitie 7 februari 2007.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
7	007.Notitie 7 februari 2008 86.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.b; 10.2.e
8	008.Notitie 25 januari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
9	009.Notitie 09022006 met bijlagen.pdf	niet openbaar	11.1
10	010.Notitie concept 8 oktober 2009 RVOB 2009 13.pdf	niet openbaar	11.1
11	011.notitie fez rooswijck.pdf	niet openbaar	11.1
12	012.Notitie RVOB 2009-13 VOC wrakken opm FEZ2.pdf	niet openbaar	11.1
13	013.Achtergrond voor bespreking 11 mei 2009.pdf	niet openbaar	11.1
14	014.Agenda overleg bergingscontract De Rooswijk 11 mei 2009.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
15	015.Beschikking van Britse Minister van Cultuur, Protection of Wrecks (Designation) (England) Order 2007.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2007/61/made?view=plain
16	016.Brief 10 augustus 2007 inzake ovk Goodwin Sands.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
17	017.MemoRooswijk BJZ Financien.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.b; 10.2.e
18	018.namen voor overleg inz ovk.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
19	019.Verslag bespreking overdracht bergingscontract 2009 11 mei.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
20	020.1 december 2011 voor mail naar PERSOONSNAAM FEZ.pdf	niet openbaar	11.1
21	021.aantek inz materieelbeheer privaatrechtelijk beheer.pdf	niet openbaar	11.1
22	022.Berekening kosten uit notitie versie 17 maart 2011.pdf	niet openbaar	11.1
23	023.Bij opzet notitie 11 aug 2010.pdf	niet openbaar	11.1
24	024.IVM notitie 10 feb 2011.pdf	niet openbaar	11.1

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

25	025.kader opzet gezamenlijke notitie 11082010.pdf	niet openbaar	11.1
26	026.Notitie 2011 368 11 oktober 2011.pdf	niet openbaar	11.1
27	027.Notitie 2011 368 def 6 oktober 2011.pdf	niet openbaar	11.1
28	028.Notitie 2011 368 def 7 oktober 2011.pdf	niet openbaar	11.1
29	029.Notitie 2011 368 Staatssecretaris Fin 13 september 2011.pdf	niet openbaar	11.1
30	030.Notitie 2011 368 versie 14 september 2011 opmerkingen FEZ.pdf	niet openbaar	11.1
31	031.Notitie 2011 368 versie 14 september 2011.pdf	niet openbaar	11.1
32	032.Notitie 2011 368 versie 28 september 2011 definitief.pdf	niet openbaar	11.1
33	033.Notitie concept 10 augustus 2010 overdracht VOC.pdf	niet openbaar	11.1
34	034.Notitie inzake overdracht VOC concept versie 20 september 2010.pdf	niet openbaar	11.1
35	035.Notitie Rooswijk concept 4 april 2011.pdf	niet openbaar	11.1
36	036.Notitie Rooswijk concept 10 februari 2011 opmerkingen PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
37	037.Notitie Rooswijk concept 10 februari 2011.pdf	niet openbaar	11.1
38	038.Notitie RVOB 2011 368 12 oktober 2011.pdf	niet openbaar	11.1
39	039.Notitie RVOB 2011 368 19 oktober 2011 versie 24 okt met opm PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
40	040.Notitie RVOB 2011 368 versie 1 december.pdf	niet openbaar	11.1
41	041.Notitie RVOB 2011 368 versie 3 november.pdf	niet openbaar	11.1
42	042.Notitie RVOB 2011 368 versie 6 december.pdf	niet openbaar	11.1
43	043.Notitie RVOB 2011 368 versie 24 okt met opm PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
44	044.Notitie RVOB 2011 368 versie 31 oktober.pdf	niet openbaar	11.1
45	045.Notitie Staatssecretaris Fin 12 september 2011.pdf	niet openbaar	11.1
46	046.Opzet notitie 10 augustus 2010 inzake overdracht VOC.pdf	niet openbaar	11.1
47	047.Opzet notitie 13 augustus 2010 inzake overdracht VOC.pdf	niet openbaar	11.1

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

48	048.Opzet notitie 17 augustus 2010 inzake overdracht VOC.pdf	niet openbaar	11.1
49	049.Opzet notitie 19 augustus 2010 inzake overdracht VOC.pdf	niet openbaar	11.1
50	050.Opzet notitie 19 augustus 2010 inzake overdracht VOCopmow170910-1 versie 20 september 2010.pdf	niet openbaar	11.1
51	051.Opzet notitie 19 augustus 2010 inzake overdracht VOCversie18november2010.pdf	niet openbaar	11.1
52	052.Opzet notitie overdracht VOC dossier paraaf matbeheer privbeheer 19 augustus 2010.pdf	niet openbaar	11.1
53	053.VOC notitie RVOB 2011 368 definitief met parafen.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.b; 10.2.e
54	054.VOCnota tekst versie door OCW intern goedgekeurd ontvangen 29 aug.pdf	niet openbaar	11.1
55	055.VOC-notaversie030111 versie2 OCW opmerkingen RVOB 09022011.pdf	niet openbaar	11.1
56	056.VOC-notaversie030111 versie2 OCW opmerkingen RVOB 10022011.pdf	niet openbaar	11.1
57	057.VOC-notaversie030111 versie2 OCW.pdf	niet openbaar	11.1
58	058.VOC-notaversie030111-opgeschoond 16 februari 2011.pdf	niet openbaar	11.1
59	059.VOC-notaversie030111-opgeschoond140211.pdf	niet openbaar	11.1
60	060.VOC-notaversie080311 opm RVOB 17 mrt.pdf	niet openbaar	11.1
61	061.1 juni 2007.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
62	062.259-PERSOONSNAAM.definitief 1 mei 2006.pdf	niet openbaar	11.1
63	063.273-PERSOONSNAAM-1.pdf	niet openbaar	11.1
64	064.526-PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
65	065.2050609760 kamervragen Concept antwoorden OCW 3 april reactie PERSONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
66	066.2050609760 kamervragen Concept antwoorden OCW 3 april.pdf	niet openbaar	11.1
67	067.20050928160523.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
68	068.Aantek 24 juni 2009.pdf	niet openbaar	11.1

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

69	069.aantek 010208.pdf	niet openbaar	11.1
70	070.Afbeelding 2 De Rooswijk.JPG	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats via internet (Google.nl), deels ook opgenomen in NRC 13 februari 2007
71	071.Afbeelding 3 De Rooswijk.JPG	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats via internet (Google.nl), deels ook opgenomen in NRC 13 februari 2007
72	072.Afbeelding De Rooswijk 2.JPG	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats via internet (Google.nl), deels ook opgenomen in NRC 13 februari 2007
73	073.Afbeelding De Rooswijk.JPG	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats via internet (Google.nl), deels ook opgenomen in NRC 13 februari 2007
74	074.Ambassade Hotel B.pdf	niet openbaar	11.1
75	075.ANP Volkskrant 12 februari 2007.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: ANP inz Volkskrant 12 februari 2007
76	076.Bericht inz aanpassing ovk PERSOONSNAAM 1 december 2006.pdf	niet openbaar	11.1
77	077.Bericht cie inz aanpassing ovk PERSOONSNAAM 15 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1
78	078.beslisboom voc wrakken versie 24april2008.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: file:///H:/Downloads/scheepswrakken+voc+beslisboom+scheepsvondsten%20(3).pdf
79	079.Bespreekpunten VOC 10 juli 2007.pdf	niet openbaar	11.1
80	080.Bijeenkomst 30 maart 2009 Lelystad.pdf	niet openbaar	10.2.g
81	081.Bijlage 4 kamervragen.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
82	082.Bijlage 4 Overzicht genodigden.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
83	083.Bijlage 5 bij Notitie DMN2007 113.pdf	niet openbaar	11.1
84	084.Bijlage Programma bijeenkomst VOC Rooswijk 12 februari 2007.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
85	085.Bijlage2 bij notitie DMN2007 113 toespraak OCW.pdf	niet openbaar	11.1
86	086.bovis 25 (2)0191.jpg	niet openbaar	10.2.g
87	087.brf English Heritagedef-21.pdf	niet openbaar	11.1
88	088.brief 5 juli 2006 inz aanvrg expverg.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
89	089.brief 14 juli 2006.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
90	090.Brief 16 februari 2007 inz nota transport.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e; 10.2.g
91	091.Brief 21 november 2006 i.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
92	092.Brief 24 oktober 2006 PERSOONSNAAM.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e; 10.2.g; 11.1
93	093.Brief 31 augustus 2007 PERSOONSNAAM inzake	niet openbaar	11.1

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

	beoordeling voorstel verdeling.pdf		
94	094.Brief 31 augustus 2007 PERSOONSNAAM inzake beoordeling voorstel verdeling.pdf	niet openbaar	11.1
95	095.Brief PERSOONSNAAM inzake opdracht transport 13022007.pdf	niet openbaar	11.1
96	096.Brief OCW PERSOONSNAAM inzake brf TwK beslisb 11 juni 2008.pdf	niet openbaar	11.1
97	097.Brief OCW van 18 mei 2006.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
98	098.Brief PERSOONSNAAM 2 maart 2007.pdf	niet openbaar	11.1
99	099.Brief PERSOONSNAAM 13 april 2007.pdf	niet openbaar	11.1
100	100.BriefPERSOONSNAAM 18 april 2007.pdf	niet openbaar	11.1
101	101.Brief PERSOONSNAAM 20 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1
102	102.Brief PERSOONSNAAM 23 oktober 2006 1.pdf	niet openbaar	11.1
103	103.Brief PERSOONSNAAM 24 april 2007.pdf	niet openbaar	11.1
104	104.Brief PERSOONSNAAM 28 maart 2007 concept1.pdf	niet openbaar	11.1
105	105.Brief PERSOONSNAAM bijlage bij 18 april 2007.pdf	niet openbaar	11.1
106	106.Brief PERSOONSNAAM inz ovk 10 augustus 2007 DMN 07 273.pdf	niet openbaar	11.1
107	107.Comptabiliteitswet art 25 art 32.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: Comptabiliteitswet 2016 via https://wetten.overheid.nl/BWBR0039429/2021-02-13
108	108.Comptabiliteitswet.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: Comptabiliteitswet 2016 via https://wetten.overheid.nl/BWBR0039429/2021-02-13
109	109.conceptNOTITIE d.d. 23 oktober 2006 versie PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
110	110.conceptNOTITIE d.d. 26 oktober 2006 versie 2.pdf	niet openbaar	11.1
111	111.conceptNOTITIE d.d. 1 juni 20061 PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
112	112.conceptNOTITIE d.d. 2 juni 2006 PERSOONSNAAM 2.pdf	niet openbaar	11.1
113	113.conceptspreektekstZalm 12febr.2007 12 uur.pdf	niet openbaar	11.1
114	114.conceptspreektekstZalm 12febr.2007 PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1
115	115.DCMS 14 november 2006.pdf	niet openbaar	10.2.g
116	116.de Volkskrant 20 februari 2007 PERSOONSNAAM.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: de Volkskrant 20 februari 2007

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

117	117.definitieve taxatie1 opmerkingen PERSOONSNAAM 11 oktober 2007 wijzigingen geaccepteerd.pdf	niet openbaar	11.1
118	118.definitieve taxatie1 opmerkingen PERSOONSNAAM 11 oktober 2007.pdf	niet openbaar	11.1
119	119.designation site consultation Rooswijk 141106 REACTIE FIN.pdf	niet openbaar	11.1
120	120.designation site consultation Rooswijk3 16 okt DMN.pdf	niet openbaar	11.1
121	121.designation site consultation Rooswijk3 17 okt DMN.pdf	niet openbaar	11.1
122	122.Diver Magazine June 2007.jpg	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: Diver Magazine, juli 2007
123	123.Dossieraantekening 4 oktober 2006.pdf	niet openbaar	11.1
124	124.Dossieraantekening 15 september 2005.pdf	niet openbaar	11.1
125	125.Dossieraantekening 25 juli 2006.pdf	niet openbaar	11.1
126	126.English Heritage.pdf	niet openbaar	10.2.g
127	127.Genodigden concept 020207.pdf	niet openbaar	11.1
128	128.IVM Notitie 19 juni 2009.pdf	niet openbaar	11.1
129	129.PERSOONSNAAM 27nov.2006.pdf	niet openbaar	11.1
130	130.Kamervragen.pdf	is al openbaar	n.v.t. stuk is dubbel, zie stuk nr 81
131	131.Memo PERSOONSNAAMI inzake beoordeling voorstel voor verdeling 31082007.pdf	niet openbaar	11.1
132	132.NOS_journaal_1302200 7.mpeg	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid Hilversum
133	133.Nota PERSOONSNAAM.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e; 10.2.g
134	134.Notitie 1 februari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
135	135.Notitie 1 februari 2008 concept1 VOC.pdf	niet openbaar	11.1
136	136.Notitie 6 februari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
137	137.NOTITIE 7 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1
138	138.Notitie 8 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1
139	139.Notitie 9 februari 2007 met bijlagen.pdf	niet openbaar	11.1
140	140.Notitie 9 februari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
141	141.Notitie 16 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

142	142.Notitie 23 januari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
143	143.Notitie 25 januari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
144	144.Notitie 25 januari 2008 concept1 inz Rooswijk ea mogh.pdf	niet openbaar	11.1
145	145.Notitie 25 januari 2008 kader.pdf	niet openbaar	11.1
146	146.Notitie concept 6 juli 2009.pdf	niet openbaar	11.1
147	147.Notitie concept 8 oktober 2009 RVOB 2009 13.pdf	niet openbaar	11.1
148	148.Notitie concept 10 september 2009.pdf	niet openbaar	11.1
149	149.Notitie concept 18 september 2009.pdf	niet openbaar	11.1
150	150.Notitie concept 19 juni 2009.pdf	niet openbaar	11.1
151	151.Notitie concept 21 juli 2009.pdf	niet openbaar	11.1
152	152.Notitie concept 22 juli 2009.pdf	niet openbaar	11.1
153	153.Notitie concept 22 september 2009.pdf	niet openbaar	11.1
154	154.Notitie concept 24 juni 2009.pdf	niet openbaar	11.1
155	155.Notitie concept 020806 ROOSWIJK.pdf	niet openbaar	11.1
156	156.notitie fez rooswijk1.pdf	niet openbaar	11.1
157	157.Notitie RVOB 2009-13 VOC wrakken opm FEZ.pdf	niet openbaar	11.1
158	158.Notitie VOC 6 februari 2008 conc2.pdf	niet openbaar	11.1
159	159.Notitie VOC 7 februari 2008.pdf	niet openbaar	11.1
160	160.Notitie10 juli 2006 concept01.pdf	niet openbaar	11.1
161	161.NRC 13 februari 2007.pdf	is al openbaar	n.v.t.; vindplaats: NRC 13 februari 2007
162	162.ovk PERSOONSNAAM mogelijkheden wijzigingen 14 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1
163	163.Ovk Goodwin Sands.pdf	niet openbaar	11.1
164	164.PsG rapportage april 2007.pdf	niet openbaar	11.1
165	165.QA versie overleg PERSOONSNAAM 16 uur 30.pdf	niet openbaar	11.1
166	166.QA versie van OCW.pdf	niet openbaar	11.1
167	167.QA2 versie overleg 09022007.pdf	niet openbaar	11.1
168	168.QA2 versie overleg OCW DMN 17 uur 45 080207.pdf	niet openbaar	11.1
169	169.QA2 versie overleg OCW DMN 17 uur 45	niet openbaar	11.1

Bijlage 1 Inventarislijst 30 maart 2022

	09022007 wijzigingen niet zichtbaar.pdf		
170	170.QA's 070207 versie PERSOONSNAAM 2.pdf	niet openbaar	11.1
171	171.QA's 070207.pdf	niet openbaar	11.1
172	172.RACM telefoonnrs.pdf	niet openbaar	10.2.g
173	173.Reactie English Heritage versie Domeinen 13 november 2006.pdf	niet openbaar	11.1
174	174.Richtlijnen informatie-uitwisseling_definitief nov 2009_tcm6-89765.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
175	175.rijk003.jpg	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
176	176.Rooswijk brf PERSOONSNAAM inz exportverg aanvraag 30062006.pdf	niet openbaar	11.1
177	177.RooswijkDCMS14032006.pdf	niet openbaar	10.2.g
178	178.Scan0011.pdf	niet openbaar	10.2.g
179	179.Scan0012.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
180	180.Speech concept 1 februari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
181	181.Speech concept 30 januari 2007.pdf	niet openbaar	11.1
182	182.Spreektekst PERSOONSNAAM 12022007.pdf	niet openbaar	11.1
183	183.Spreektekst Van der Hoeven 12022007.pdf	niet openbaar	11.1
184	184.Spreektekst Zalm 12022007 definitief bijlage bij DMN2007 113.pdf	niet openbaar	11.1
185	185.Spreektekst Zalm 12022007 versie 060207.pdf	niet openbaar	11.1
186	186.Spreektekst Zalm 12022007 versie 070207 bijlage bij notitie.pdf	niet openbaar	11.1
187	187.spreektekstEngels d.d.11dec.2005.pdf	niet openbaar	11.1
188	188.Uitnodiging 12022006.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
189	189.Verklaring in bewaring 26 januari 2007 1e.pdf	niet openbaar	11.1
190	190.Verklaring in bewaring 26 januari 2007 2e.pdf	niet openbaar	11.1
191	191.Verklaring in bewaring 26 januari 2007 4e.pdf	niet openbaar	11.1
192	192.Verklaring in bewaring 26 januari 20073e.pdf	niet openbaar	11.1
193	193.VOC Rooswijk brief 5 april 2006.pdf	gedeeltelijk openbaar	10.2.e
194	194.Werkafspraken tussen OCW en Fin over het beheer van de VOC wrakken opmer PERSOONSNAAM.pdf	niet openbaar	11.1

Directie Domeinen

Notitie

Auteur

10.2.e Wob

25/3

10.2.e Wob

Notitienummer

DMN 2006-190N ok

Datum

24 maart 2006

Rubriek

Algemeen

Onderwerp

VOC-schip de Rooswijk

Bijlage(n)

Brief van de griffier van de vaste commissie voor OCW d.d. 13 februari jl.

Brief van de Stichting voor de Nederlandse Archeologie d.d. 28 januari jl.

Brief aan de griffier van de vaste commissie voor OCW

Brief aan de Stichting voor de Nederlandse Archeologie

Artikel in NRC Handelsblad d.d. 27 februari jl. van 10.2.e Wob

Artikel in NRC Handelsblad d.d. 4 maart jl. van 10.2.e Wob

Column in Universiteitskrant Groningen d.d. 15 december jl. van 10.2.e Wob

10.2.e Wob

Kamervragen van het lid Gerkens (SP) van 16 maart jl.

Aan

de Minister
de Staatssecretaris

Via

de secretaris-generaal
de plv. secretaris-generaalMedeparaaf
Vande directeur Voortlichting
de directeur Domeinen

CC

directeur BJZ
mevrouw 10.2.e Wob
de heer 10.2.e Wob

Aanleiding

De brief van de Stichting voor de Nederlandse Archeologie (SNA) van 24 januari jl., de artikelen in NRC Handelsblad van 27 februari en 4 maart jl. en de Kamervragen van het lid Gerkens van 16 maart jl.

Advies

De brieven aan de Stichting voor de Nederlandse Archeologie en de vaste commissie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ondertekenen. Ik adviseer de minister om de brieven namens hem door de staatssecretaris te laten ondertekenen.

→ de Minister
namens deze
is staatsrechtelijk altijd
no, dus staat alleen
kan ook op grond
van portefeuille
verdelg.

Ter beslissing

11.1 en 10.2.g Wob

10.2.e Wob

Toelichting

De berging van het VOC-schip de Rooswijk heeft naast de gevoeligheden met het ministerie van OCW en de dienst ROB/NISA in bepaalde archeologische kringen voor nogal wat consternatie gezorgd.

Na uw bezoek aan Plymouth op 11 december jl. hebben verschillende archeologen op diverse wijzen hun kritiek geuit (zie bijvoorbeeld de column van **10.2.e Wob**).

In de brief van de SNA van 24 januari jl. wordt de handelwijze van Financiën bij de berging van de Rooswijk aangegrepen om de minster te vragen de verantwoordelijkheid voor privaatrechtelijk beheer van Financiën/Domeinen over te dragen naar minister van OCW.

Een afschrift van de brief is door SNA naar de vaste commissie van OCW en naar de staatssecretaris van OCW gestuurd.

In de brief van 13 februari jl. verzoekt de griffier van vaste commissie OCW een reactie van de minister op de brief van SNA voor de behandeling van het wetsvoorstel van de Wet op de archeologische monumentenzorg. Deze behandeling is voorzien in week 13 (28, 29 of 30 maart a.s.).

In het artikel van NRC Handelsblad van 27 februari jl. geeft **10.2.e Wob** tot 1 januari jl. een van de leden van de Interdepartementale commissie scheepsvondsten, openlijk kritiek op de handelwijze van Financiën/Domeinen. De inhoud van het artikel spreekt wat dat betreft voor zich.

Aan OCW en ROB/NISA is gevraagd wat hun reactie was op dit artikel. Hierop is geen inhoudelijke reactie gekomen.

Het is duidelijk dat er archeologen zijn die het privaatrechtelijk beheer t.a.v. VOC-erfgoed aan OCW willen overdragen.

Ook OCW is van mening dat dit wenselijk is. Dit blijkt wel uit de discussie met OCW rond de beantwoording van de vragen van het Kamerlid Gerkens (SP) van 28 december jl.

OCW legde immers Financiën de keuze voor ofwel in te stemmen met het opnemen van de zin "*De berging van het VOC-schip De Rooswijk is door het ministerie van Financiën geïnterpreteerd als een noodzakelijke archeologische opgraving*" ofwel deze zin weg te laten maar dan wel ermee akkoord te gaan dat het privaatrechtelijk beheer onder verantwoordelijkheid van OCW zou komen te vallen.

Overigens heeft het lid Gerkens aanvullende Kamervragen gesteld op 16 maart jl. aan de staatssecretaris van Financiën en aan de staatssecretaris van OCW. Net als bij de beantwoording van de Kamervragen van het lid Gerkens van 28 december jl. zullen de vragen door de Financiën, OCW en BuZa gezamenlijk worden beantwoord. Deze antwoorden krijgt u nog ter ondertekening voorgelegd.

Mijns inziens is het om meerdere redenen onwenselijk dat het privaatrechtelijk beheer voor VOC-erfgoed dat in den vreemde wordt gevonden, over te dragen aan OCW.

In de eerste plaats vanuit principeel oogpunt: het privaatrechtelijk beheer voor alle onroerende en roerende zaken van de Staat valt op grond van de Comptabiliteitswet onder de verantwoordelijkheid van de minister van Financiën.

Ten tweede zou met een overdracht van dit privaatrechtelijk beheer zowel de beleidsvorming, de beleidsuitvoering als de beleidshandhaving en –toezicht in één hand komen, wat (in het algemeen) niet wenselijk is.

In de derde plaats leert de geschiedenis van het VOC-dossier dat OCW en ROB/NISA niet in staat zijn geweest een concrete VOC-vondst naar hun maatstaven op de goede wijze te behandelen. Ik noem u als voorbeeld de geschiedenis van het VOC-wrak de Amsterdam voor de Engelse kust: in bijna veertig jaar zijn Nederlandse archeologen niet in staat gebleken hiervoor goede plannen te bedenken en uit te voeren. Dit wrak ligt nota bene op een gemakkelijk toegankelijke plaats. Blijkbaar is men al die jaren niet in staat geweest mensen en middelen beschikbaar te stellen.

11.1 Wob

11.1 Wob

Financiën staat altijd voor de afweging een beslissing te nemen in een concrete situatie vanuit de rol om het vermogen van de Staat op een zorgvuldige wijze in stand te houden. Dan is soms snel handelen vereist in plaats van wachten op plannen vanuit ROB/NISA die lang op zich laten wachten of niet te financieren blijken.

11.1 Wob

Overigens komt dit derde punt ook naar voren in het artikel in de NRC van 4 maart jl.

Directie Domeinen

Notitie

Ter informatie
vertrouwelijk

Auteur

10.2.e Wob

25/1

Notitienummer

DMN 2007-44 N tvb

Datum

25 januari 2007

Rubriek

Algemeen

Onderwerp

VOC

Bijlage

Beschikking van Britse Minister van Cultuur, Protection of Wrecks
(Designation) (England) Order 2007

Aan

de Minister

Via

de secretaris-generaal

5/1

Medeparaaf

de directeur Voorlichting

Van

de directeur Domeinen

10.2.e Wob

25/1

CC

Kopie:

10.2.e Wob

Aanleiding

De Britse Minister van Cultuur heeft op 13 januari jl. de vindplaats van de Rooswijk aangewezen als beschermd gebied, zie bijgevoegde aanwijzing.

Toelichting

U heeft met Minister Van der Hoeven over de berging van VOC-wrakken in het algemeen en van de Rooswijk in het bijzonder de volgende afspraken gemaakt.

1. Het contract betreffende de Rooswijk moet ongehinderd voortgezet worden. Naar English Heritage moest een bericht worden gestuurd waarin Nederland vraagt de vindplaats van de Rooswijk niet te beschermen.
2. Voor wat betreft dit contract moesten de mogelijkheden worden onderzocht om deze overeenkomst open te breken en hiermee te beperken tot de Rooswijk.
3. Het beleidskader moest kritisch worden bekeken, met name of het in situ-beleid te rigide wordt gehanteerd en of het beleidskader hiermee te restrictief is. Als plundering dreigt zelf inspanning verrichten.

In een vervolgoverleg hebben de SG's van Financiën, OCW en Buza deze afspraken als volgt verder uitgewerkt.

Directie Domeinen

Notitie

Auteur

10.2.e Wob

25/1

Ter informatie
vertrouwelijk

Notitienummer

DMN 2007-44 N tvb

Datum

25 januari 2007

Rubriek

Algemeen

Onderwerp

VOC

Bijlage

Beschikking van Britse Minister van Cultuur, Protection of Wrecks
(Designation) (England) Order 2007

Aan

de Minister

Via

de secretaris-generaal

5/1

Medeparaaf

de directeur Voorlichting

Van

de directeur Domeinen

CC

Kopie:

10.2.e Wob

Aanleiding

De Britse Minister van Cultuur heeft op 13 januari jl. de vindplaats van de Rooswijk aangewezen als beschermd gebied, zie bijgevoegde aanwijzing.

Toelichting

U heeft met Minister Van der Hoeven over de berging van VOC-wrakken in het algemeen en van de Rooswijk in het bijzonder de volgende afspraken gemaakt.

1. Het contract betreffende de Rooswijk moet ongehinderd voortgezet worden. Naar English Heritage moest een bericht worden gestuurd waarin Nederland vraagt de vindplaats van de Rooswijk niet te beschermen.
2. Voor wat betreft dit contract moesten de mogelijkheden worden onderzocht om deze overeenkomst open te breken en hiermee te beperken tot de Rooswijk.
3. Het beleidskader moest kritisch worden bekeken, met name of het in situ-beleid te rigide wordt gehanteerd en of het beleidskader hiermee te restrictief is. Als plundering dreigt zelf inspanning verrichten.

In een vervolgoverleg hebben de SG's van Financiën, OCW en Buza deze afspraken als volgt verder uitgewerkt.

25/1c

- Uitgangspunt bij een scheepsvondst is conform het nationale archeologiebeleid en de relevante internationale verdragen en richtlijnen, het behoud in situ.
- De mogelijkheden voor behoud in situ zijn niet altijd voldoende aanwezig; in dat geval wordt de lading/het schip geborgen op een archeologisch verantwoorde wijze. OCW wordt betrokken bij het vaststellen van deze "archeologisch verantwoorde wijze".
- De RACM stelt een beslisboom op aan de hand waarvan een beslissing om al dan niet te bergen kan worden geobjectiveerd. Deze wordt besproken in het directeurenoverleg en in februari aan de drie SG's voorgelegd.
- Bij nieuwe vondsten wordt gehandeld volgens het beleidskader.
- Financiën beziet in hoeverre het contract met **10.2.e Wob** kan worden beperkt tot de Rooswijk.
- **10.2.e Wob** mag zijn rechten op de Rooswijk verder ongestoord uitoefenen.
- Met **10.2.e Wob** wordt afgesproken dat, indien hij zijn rechten op de Rooswijk aan anderen wil overdragen, dit zijn huidige partners zijn.
- Wat betreft de casus Rooswijk is ten slotte geconstateerd dat de procedure niet volgens het beleidskader is verlopen, maar dat, indien dat wel het geval zou zijn geweest, de beslissing om te bergen niet anders zou zijn geweest.

Nu gebleken is dat ondanks het verzoek van de Nederlandse Staat de Britse Minister van Cultuur toch tot aanwijzing van de Rooswijk-site als beschermde vindplaats is overgegaan wordt de zaak aanzienlijk gecompliceerder en is het discutabel of de gemaakte afspraken nog kunnen worden gerealiseerd. De reactie van **10.2.e Wob** is bepaald niet positief.

1. Het is nu de vraag of ongestoorde berging van de Rooswijk door **10.2.e Wob** c.s. nog kan plaatsvinden. Het ligt voor de hand dat de Engelse autoriteiten extra voorwaarden zullen stellen die het bergingsproces verzwaren en duurder maken.
2. De exacte vindplaats is in de aanwijzingsbeschikking vermeld en is daarmee (waarschijnlijk) publiek, met alle risico's van illegaal schatgraven van dien.
3. De afspraak dat Domeinen zou bevorderen dat het contract met berger **10.2.e Wob** met betrekking tot VOC-wrakken op de Goodwin Sands zou worden beperkt tot de Rooswijk is afhankelijk gesteld van ongestoorde berging van de Rooswijk en de medewerking van OCW aan overdracht van het contract van de Rooswijk door **10.2.e Wob** aan zijn partners in deze berging (**10.2.e Wob**). Het is nu de vraag hoe **10.2.e Wob** aankijken tegen de mogelijkheden de berging nog voort te zetten en of zij mee willen werken aan beperking van het contract.

Met de directeur Cultureel Erfgoed van OCW hebben we contact gezocht om te kijken of we ongestoorde berging van de Rooswijk nog voor elkaar kunnen krijgen. Hij bekijkt eerst intern de mogelijkheden om vervolgens te proberen goede afspraken te maken met de Engelse autoriteiten. We hebben afgesproken dat de overdrachtsbijeenkomst te Vlissingen door moet gaan en zullen proberen de zaak in de komende weken (zoveel mogelijk) glad te strijken.

STATUTORY INSTRUMENTS

2007 No. 61

PROTECTION OF WRECKS, ENGLAND

The Protection of Wrecks (Designation) (England) Order 2007

<i>Made</i> - - - -	<i>13th January 2007</i>
<i>Laid before Parliament</i>	<i>17th January 2007</i>
<i>Coming into force</i> - -	<i>9th February 2007</i>

The Secretary of State makes the following Order in exercise of the powers conferred upon her by section 1(1) and (2) of the Protection of Wrecks Act 1973(a). In accordance with section 1(1) of that Act she is satisfied that the site identified in article 2 of this Order, is, or may prove to be, the site of a vessel lying wrecked on or in the sea bed and that, on account of the historical, archaeological or artistic importance of the vessel, or of any objects contained or formerly contained in it which may be lying on the sea bed in or near the wreck, the site ought to be protected from unauthorised interference. In accordance with section 1(4) of that Act she has consulted with all persons she considers to be likely to be affected by this Order.

Citation and commencement

1. This Order may be cited as the Protection of Wrecks (Designation) (England) Order 2007 and shall come into force on 9th February 2007.

Identification of site and designation of restricted area

2.—(1) The site in respect of which this Order is made is hereby identified as the site where a vessel lies, or may lie, wrecked on the sea bed in position Latitude 51°16.443 North, Longitude 01°34.537 East(b).

(2) The area within a distance of 150 metres of Latitude 51°16.443 North, Longitude 01°34.537 East, but excluding any part of that area which lies above the high water mark of ordinary spring tides, shall be a restricted area for the purposes of the Protection of Wrecks Act 1973.

13th January 2007

David Lammy
Minister for Culture
Department for Culture, Media and Sport

(a) 1973 c.33.

(b) The co-ordinates are identified with reference to the World Geodetic System 1984 (WGS 84).

EXPLANATORY NOTE

(This note is not part of the Order)

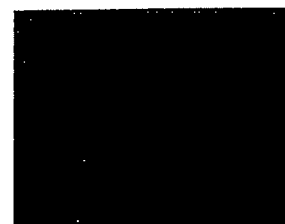
This Order designates as a restricted area for the purposes of the Protection of Wrecks Act 1973 an area within a distance of 150 metres from the site of the wreck of a vessel which is believed to be the Rooswijk on the eastern edge of the Goodwin Sands, 7.6 miles southeast of Ramsgate, Kent.

£3.00

© Crown copyright 2007

Printed and published in the UK by The Stationery Office Limited
under the authority and superintendence of Carol Tullo, Controller of Her Majesty's
Stationery Office and Queen's Printer of Acts of Parliament

E0023 1/2007 170023T 19585

Directie Domeinen

Notitie

Auteur

10.2.e Wob

10.2.e Wob

7/2

Ter informatie
vertrouwelijk

Notitienummer

DMN 2007-97 N ok

Datum

7 februari 2007

Rubriek

Algemeen

Onderwerp

Bijeenkomst VOC Rooswijk in MuZEEum te Vlissingen op 12 februari a.s.

Bijlage

Spreektekst

Aan

de Minister

Via

de secretaris-generaal

de plv. secretaris-generaal

10.2.e Wob

Medeparaaf

de directeur Voorlichting

Van

de directeur Domeinen

CC

Aanleiding

Uw opmerkingen bij de concept spreektekst voor de bijeenkomst op 12 februari a.s. in het MuZEEum te Vlissingen ter gelegenheid van in Nederland aangekomen vondsten uit het VOC-schip de Rooswijk.

Advies

Ik adviseer u in te stemmen met de aangepaste versie van de bijgevoegde spreektekst.

Toelichting

Met OCW is afgesproken dat de spreekteksten na goedkeuring worden uitgewisseld. Indien u instemt met de tekst zal deze ter informatie naar OCW worden gezonden.

Tevens informeer ik u over het programma. De bijeenkomst vindt plaats van 12.00 - 14.00 uur en heeft de volgende onderdelen.

7/2c

Tijdstip	Onderdeel
11.30 uur	Voorontvangst gasten
12.00 uur	Aankomst bewindsliden
12.00 - 12.10 uur	Koffie + gebak
12.10 - 12.15 uur	Inleiding door 10.2.e Wob
12.15 - 12.25 uur	Toespraak 10.2.e Wob + symbolische overhandiging van een artefact aan beide bewindsliden
12.25 - 12.35 uur	Toespraak minister Zalm
12.35 - 12.45 uur	Toespraak minister Van der Hoeven
12.45 - 12.55 uur	Ruimte voor uitloop, vragen etc.
12.55 uur	Aankondiging lunch door 10.2.e Wob
13.00 - 14.00 uur	Lunch + gelegenheid om artefacten te bekijken Daaraan voorafgaand zullen minister Van der Hoeven en minister Zalm een aantal vondsten onthullen door er een doek af te halen. Tevens zal 10.2.e Wob een korte toelichting geven over een grote ongeopende kist (de inhoud is nog onbekend).

In de ontvangstzaal waar de toespraken worden gehouden is een vaste microfoon en een kathedr aanwezig.

Zodra bekend is welke media aanwezig zullen zijn wordt u hierover geïnformeerd.

Speech ter gelegenheid van in Nederland aangekomen vondsten uit
VOC-schip de Rooswijk
maandag 12 februari 2007 (12:00 uur) in MuZEEum te Vlissingen

Dames en heren,

In de eerste plaats wil ik de heer **10.2.e Wob** danken voor de ontvangst in zijn prachtige MuZEEum in de VOC-stad Vlissingen en geboorteplaats van zeeheld Michiel de Ruyter.

Eigenlijk hoopte ik dat er een VOC-schip uit de kamer Enkhuizen was gevonden. Dan hadden we nu in *mijn* geboortestad gestaan!

Deze zaal ademt de sfeer van een rijke maritieme historie. Ik ben benieuwd naar de uitgebreide VOC-collectie die er is ondergebracht. Daarnaast bedank ik de Koninklijke Marine voor hun inzet en hulp bij de ontvangst van de artefacten.

Dear **10.2.e Wob** it is a pleasure for me to see you again since we last met at the Ministry of Finance in April 2004. I had the honour to open a small exhibition of artefacts of the Vliegent Hart.

I will now proceed in Dutch as I know you will be able to understand.

Vandaag zijn we bij elkaar vanwege de aankomst in Nederland van de vondsten uit het VOC-schip de Rooswijk.

Na het vertrek van Joop Wijn naar het ministerie van EZ kreeg ik het dossier van de Rooswijk onder mijn hoede. Voor die tijd had ik het dossier al met de nodige belangstelling gevolgd.

Kort geleden zijn de bijzondere artefacten uit de Rooswijk in Nederland aangekomen. Het aandeel van de Staat in de zilverstaven en munten ligt inmiddels veilig achter slot en grendel!

Dit is het tastbare resultaat tot nu toe sinds de Dienst Domeinen een contract sloot met de heer 10.2.e Wob. Of nog verder terug, sinds de Rooswijk in 1740 verging op de Goodwin Sands voor de Engelse kust.

Domeinen is verantwoordelijk voor het privaatrechtelijk vermogensbeheer van de Nederlandse Staat. In deze rol sloot Domeinen voor de opgraving van de Rooswijk een contract met de heer 10.2.e Wob. Hij is al vele jaren een betrouwbare partner. Door zijn inspanningen is veel maritiem erfgoed voor onderzoekers en verscheidene Nederlandse musea beschikbaar gekomen. Hiervoor heeft de heer 10.2.e Wob een Koninklijke Onderscheiding ontvangen.

Ik maak van deze gelegenheid graag gebruik om hem en de leden van zijn team te bedanken voor de inzet die zij de afgelopen jaren hebben verricht.

Dames en heren, zal de heer 10.2.e Wob deze woorden wel begrepen hebben?!

Deze opgraving is een goede test geweest hoe de ministeries van OCW, Financiën en Buitenlandse Zaken gezamenlijk kunnen optrekken met het VOC-erfgoed. Dat dit in het verleden niet in alle opzichten goed gegaan is, is een open deur intrappen. Ik wil nu volstaan met de opmerking dat goede afspraken zijn gemaakt en het vertrouwen bestaat dat we ook echt wat geleerd hebben.

Een goede samenwerking zal niet verstoord worden, ook niet door aanwijzing van de vindplaats van de Rooswijk als beschermd gebied. Ik

vertrouw erop dat deze aanwijzing geen gevolgen zal hebben voor verdere uitvoering van de berging.

In de komende periode zullen de vondsten worden geconserveerd en zal een overdracht plaatsvinden. Ik hoop dat deze waardevolle artefacten daarna voor een breed publiek toegankelijk zullen worden.

De maritieme geschiedenis is een onuitputtelijke bron van hoogtepunten. We staan aan het begin van een jaar dat is uitgeroepen tot hét Michiel de Ruyterjaar: 400 jaar geleden werd zeeheld Michiel de Ruyter geboren in Vlissingen, de stad waar we deze bijeenkomst vieren.

Terug naar de Rooswijk: voor nu wil ik graag met u overgaan tot het bekijken van hetgeen in Nederland is aangekomen.

Bedankt voor uw aandacht.

Directie Domeinen

Notitie

Ter informatie

Auteur

10.2.e Wob

7/2

Notitienummer

DMN 2008-86 N

Datum

7 februari 2008

Rubriek

Algemeen

Onderwerp

VOC

Bijlagen

Aan

de Staatssecretaris

Via

de secretaris-generaal
de plv. secretaris-generaal

Medeparaaf

Van

de directeur Domein

CC

de Minister, de directeur Bestuurlijke en Juridische zaken,
de directeur Financieel-Economische Zaken, de directeur Voorlichting,

Aanleiding

Op 21 januari jl. stelde u enkele vragen inzake het VOC-dossier, onder andere over de berging van het scheepswrak "de Rooswijk".

Advies

1. U heeft geen nadere actie te ondernemen met betrekking tot de Rooswijk.

Bij de voorjaarsnota wordt een begrotingsclaim van ingediend waardoor de berging mogelijk wordt gemaakt.

Voor wat betreft de voorgestelde wijziging van het bergingscontract onderzoekt BJZ of een Europese aanbesteding verplicht is.

2. Gegeven het Verdrag van Malta en het gehanteerde in-situ-uitgangspunt lijkt een actief bergingsbeleid niet wenselijk. Dit is anders in het geval van dreiging voor plundering.

11.1 Wob

Directie Domeinen

10.2.e Wob

Notitie

Auteur

10.2.e Wob

7/2

Notitienummer

DMN 2008-86 N

Datum

7 februari 2008

Rubriek

Algemeen

Onderwerp

VOC

Bijlagen

Aan

de Staatssecretaris

Via

de secretaris-generaal
de plv. secretaris-generaal

Medeparaaf

10.2.e Wob

Van

de directeur Domein

1/2

CC

de Minister, de directeur Bestuurlijke en Juridische zaken,
de directeur Financieel-Economische Zaken, de directeur Voorlichting,

10.2.e Wob

Aanleiding

Op 21 januari jl. stelde u enkele vragen inzake het VOC-dossier, onder andere over de berging van het scheepswrak "de Rooswijk".

Advies

1. U heeft geen nadere actie te ondernemen met betrekking tot de Rooswijk.

Bij de voorjaarsnota wordt een begrotingsclaim van 10.2.b Wob ingediend waardoor de berging mogelijk wordt gemaakt.

Voor wat betreft de voorgestelde wijziging van het bergingscontract onderzoekt BJZ of een Europese aanbesteding verplicht is.

2. Gegeven het Verdrag van Malta en het gehanteerde in-situ-uitgangspunt lijkt een actief bergingsbeleid niet wenselijk. Dit is anders in het geval van dreiging voor plundering.

Toelichting

1. Stand van zaken met betrekking tot het Rooswijk-dossier

U gaf in het gesprek van 21 januari jl aan dat de berging van de Rooswijk zo spoedig mogelijk moet worden afgerond. Hieronder ga ik in op de wijze waarop dit mogelijk is.

Eind 2006 hebben de Ministers van Financiën, OCW en Buza een duidelijke uitspraak gedaan dat het bergingscontract van de Rooswijk ongehinderd moest worden uitgevoerd. In een overleg van de SG's en de betrokken directeuren is dit nog eens bekrachtigd.

Daarnaast spraken de Ministers op verzoek van OCW af dat de mogelijkheden zouden worden onderzocht om het bergingscontract van de Rooswijk open te breken en in te perken. Het contract betrof het gebied voor de kust van Zuidwest Engeland, bekend als "Goodwind Sands", waar behalve de "Rooswijk" vermoedelijk de VOC-schepen "Meermont", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" en "Oostereem" zijn vergaan.

Teneinde de reikwijdte van de overeenkomst te beperken zou de overdracht van rechten op de verschillende VOC-schepen in de Goodwin Sands gewijzigd worden in overdracht slechts voor het inmiddels gevonden en deels geborgen wrak van de "Rooswijk". De overige VOC-schepen "Meermont", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" en/of "Oostereem" komen hiermee buiten de reikwijdte van deze overeenkomst te vallen.

De contractpartner toonde zich bereid om het contract te beperken. Echter wel onder de voorwaarde dat de rechten op de "Rooswijk" ongestoord kunnen worden uitgeoefend, waaronder ongestoorde berging van de "Rooswijk", en dat hij zijn rechten kan overdragen aan zijn partners in deze berging (10.2.e Wob

In januari 2007 wees de Britse Minister van Cultuur de Rooswijk-site als beschermde vindplaats aan, ondanks het verzoek van de Nederlandse Staat dit niet te doen. De zaak werd hierdoor aanzienlijk gecompliceerder en ontstond de vraag of de gemaakte afspraken nog kunnen worden gerealiseerd. De vindplaats van de Rooswijk werd door de aanwijzing vergunningplichtig en een berging is slechts mogelijk als een vergunning van English Heritage is verkregen. Voor verlening van een dergelijke vergunning hanteert English Heritage de volgende voorwaarden.

1. de berging moet op archeologisch verantwoorde wijze uitgevoerd en vastgelegd worden;
2. de berging moet plaatsvinden onder leiding van een erkend archeoloog;
3. het vondstencomplex moet als één geheel worden beschouwd.

Aan de eerste voorwaarde zou met de voorgestelde contractwijziging voldaan kunnen worden. De eis van een erkend archeoloog ook, maar hierbij is wel aan de orde dat de goede reputatie van de (10.2.e Wob) door English Heritage in twijfel werd getrokken en deze zelfs haar goede naam meende te moeten aantasten. Door acceptatie van (10.2.e Wob) als erkend archeologe

zuivert English Heritage haar goede naam. Hierbij ligt een rol voor RACM om English Heritage hiertoe te bewegen.

De derde voorwaarde levert echter wel een dilemma op. Tot op heden was de constructie van het contract zodanig dat een berging gefinancierd werd door verkoop van een gedeelte van de vondsten. Als aan de voorwaarde dat het vondstencomplex bij elkaar dient te blijven moet worden voldaan kan financiering niet plaatsvinden aan de hand van opbrengsten van de vondsten.

Hiermee zou de afspraak dat de berging ongestoord moet worden voortgezet niet kunnen worden uitgevoerd. Een consequentie is dat de Nederlandse Staat zijn contractuele verplichtingen niet nakomt en daarop aangesproken kan worden. Dit zou zelfs tot een schadeclaim van de contractpartner kunnen leiden. De contractpartner **10.2.e Wob** benadert dit overigens anders gelet op zijn jarenlange goede samenwerking met de Nederlandse Staat.

Een oplossing voor het financiële knelpunt lijkt gevonden te zijn. Deze bestaat uit een berging waarbij de kosten voor de berging gefinancierd worden door de Nederlandse Staat. Dit is een verschil ten opzichte van de huidige situatie waar de bergingskosten door de berger worden gefinancierd maar waarbij deze de eigendomsrechten overgedragen krijgt en waarbij een verdeling van de opbrengst geldt van 75% / 25%.

In de nieuwe oplossing kunnen de vondsten bij elkaar gehouden worden en kan door OCW uitgebreid archeologisch onderzoek verricht worden. Aan de derde door English Heritage gestelde voorwaarde wordt voldaan.

De mogelijke nieuwe contractpartners hebben bereidheid getoond het lopende contract gewijzigd over te nemen en op basis van een reële offerte de opgraving uit te voeren waarbij de eigendom bij de Nederlandse Staat berust. Wel wenst **10.2.e Wob** hierbij dat het contact met English Heritage wordt hersteld.

Totale kosten voor de berging worden grof geschat op **10.2.b Wob**. Hierbij is ingeschat dat twee keer een bergingsoperatie plaatsvindt verdeeld over twee jaren. De activiteiten kunnen overigens slechts enkele weken jaarlijks worden uitgevoerd vanwege moeilijke omstandigheden, waaronder de stroming, in het gebied waar het scheepswrak zich bevindt.

De totale waarde van de vondsten worden veel hoger geschat dan de kosten. De directeur RACM sprak zelfs over een waarde tot **10.2.b Wob**.

De optie voor financiering is met FEZ besproken en door hen werd blijk gegeven van sympathie voor een dergelijke oplossing. Een en ander is opgenomen in de vorm van een begrotingsclaim in de komende voorjaarsnota.

Overigens is financiering door OCW niet mogelijk. Behalve het ontbreken van begrotingsruimte past het niet in hun filosofie. Verkoop zal pas plaatsvinden nadat musea delen van de collectie niet (meer) willen en deze overtoellig zijn.

Wel moet worden onderzocht of deze optie aanbestedingstechnisch in orde is.

Overigens blijft er een risico van de kant van OCW bestaan omdat een deel van de archeologen het Rooswijk-dossier als een besmet dossier blijven beschouwen.

2. Is een actiever bergingsbeleid mogelijk?

Behalve het VOC-schip de Rooswijk zijn er zo'n 100 andere VOC-scheepswrakken. Slechts enkele daarvan zijn ooit gevonden en gedeeltelijk geborgen, waaronder de *Hollandia*, *Amsterdam*, *Vliegent Hert*, *Geldermalsen*, *Akerdam* en *Leimuiden*.

Verdrag van Malta

De vraag is gerezen of ten aanzien van nog niet geborgen VOC-scheepswrakken, een actiever bergingsbeleid mogelijk is. Bij de afweging of dit tot de mogelijkheden behoort zijn juridische aspecten, verdragen en regelingen met betrekking tot bescherming van archeologisch erfgoed, aan de orde. Daarbij is in het bijzonder aan orde de vraag naar de betekenis van het Verdrag van Malta – ook wel aangeduid als het Verdrag van Valetta of het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (herzien) – dat bij Rijkswet van 26 februari 1998 (Stb. 196) voor het gehele koninkrijk is goedgekeurd.

Dit Verdrag regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen. Hierbij geldt dat de veroorzaker betaalt. Uitgangspunt van het Verdrag is het behoud van archeologische erfgoed *in situ*. Dit blijkt uit art. 4, waarbij partijen zich hebben verplicht om maatregelen toe te passen voor de fysieke bescherming van het archeologische erfgoed door, naar gelang de omstandigheden, zorg te dragen voor de verwerving van archeologische reservaten (lid 1), de conservering en instandhouding van het archeologische erfgoed, bij voorkeur *in situ* (lid 2) en de inrichting van passende bewaarplaatsen voor archeologische overblijfselen die van de oorspronkelijke vindplaats zijn verwijderd (lid 3). Uit lid 3 blijkt dat partijen onderkennen dat behoud *in situ* niet altijd mogelijk zal zijn.

Indien dan toch archeologisch erfgoed wordt opgegraven, dan stelt art. 3 van het Verdrag eisen aan de wijze waarop dat plaatsvindt. Partijen hebben zich hierbij verplicht om procedures toe te passen voor de verlening van vergunningen voor en het toezicht op opgravingen en andere archeologische activiteiten teneinde illegale opgraving te voorkomen en teneinde te waarborgen dat opgravingen op een wetenschappelijke wijze worden verricht (te weten met zoveel mogelijk non-destructieve onderzoeksmethoden en het treffen van voorzieningen voor het behoud, de conservering of het beheer van archeologisch erfgoed gedurende of na de opgravingen).

Oftewel *in situ* is het uitgangspunt maar er zijn mogelijkheden hiervan af te wijken.

Interdepartementale samenwerking / beleidskader

Behalve juridische kaders is bij scheepswrakken aan de orde de vormgeving en uitvoering van het regeringsbeleid voor het beheer van Nederlandse historische scheepswrakken in het buitenland van de drie betrokken departementen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken vanwege de betrekkingen tussen Nederland en de betrokken kuststa(a)t(en), het ministerie van Financiën vanwege het privaatrechtelijk beheer van wrakken waarvan de Nederlandse Staat eigenaar is, zoals schepen van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) en admiraliteitsschepen, en het ministerie van OCW vanwege de archeologische, cultuurhistorische waarde van dit erfgoed. Om deze verschillende aspecten van dit beleid beter op elkaar af te stemmen is in 2002 door de verantwoordelijke staatssecretarissen een beleidskader opgesteld (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28000 V, nr. 62).

Bij de omgang met het VOC-schip de Rooswijk bleek dit kader nog onvoldoende houvast te bieden voor een goed gecoördineerd Nederlands optreden. Na ambtelijk en ministerieel overleg tussen de betrokken ministeries zijn in gezamenlijkheid stappen gezet. Het in 2002 opgestelde beleidskader wordt verfijnd en uitgewerkt in een uit te voeren stappenplan, een zogenaamde beslisboom. Hierin wordt opgenomen welke stappen in de besluitvorming gezet dienen te worden en wie welke verantwoordelijkheid draagt als er een melding binnenkomt over een mogelijke vondst of bedreiging van een wrak van de voormalige VOC, waarvan de Staat der Nederlanden de rechtsopvolger is.

Gevoeligheden

De interdepartementale samenwerking met name tussen OCW en Financiën heeft een periode doorgemaakt van spanning door het Rooswijk-dossier en de inzichten in de wijze van optreden hierin. Sinds een tijd is hierin echter een kentering gekomen en is de samenwerking op een positief spoor terechtgekomen. Mocht gekoerst worden op een actiever bergingsbeleid dan is ongewenst dat de verhouding tussen deze departementen onder druk komen inzake dit onderwerp. Hiermee zou de zorgvuldig opgebouwde relatie weer onder spanning kunnen komen te staan. Het is des te wenselijker in gezamenlijkheid op te trekken en te zoeken naar mogelijkheden die voor beide departementen en hun beleid passend zijn.

Overigens is tijdens de laatste interdepartementale vergadering door Buitenlandse Zaken geopperd of een pro-actieve opstelling bij het bergen van schepen tot de mogelijkheden behoort.

Financiële middelen

Los van juridische mogelijkheden, het beleid van de verschillende departementen en het beleidskader is het financieel aspect bij een actiever bergingsbeleid aan de orde. Er zijn omvangrijke budgetten benodigd om bergingsactiviteiten mogelijk te maken. Hierbij is het een risico óf de diverse wrakken worden gevonden en vervolgens geborgen kunnen worden. Sinds 1945 zijn er ruim vijftig bergingscontracten gesloten. De geschiedenis laat zien dat slechts een enkel wrak werd gevonden. Het is daarmee de vraag of kostbare bergingsoperaties tot gewenste resultaten leidt. Maar dit neemt niet weg dat mocht voor een actiever beleid gekozen worden eerst een poging voor één wrak zou kunnen worden ondernomen. Een

mogelijkheid hierbij is om met OCW/RACM gezamenlijk op te trekken bij bergingsactiviteiten. In welke vorm dit mogelijk is, is ter nader onderzoek maar een PPS-achtige constructie zou een optie kunnen zijn.

Is actief bergingsbeleid een optie?

Financiën onderschrijft het in-situ-beleid zoals dat ook in het 'Interdepartementaal beleidskader Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde in 2002' als uitgangspunt is gehanteerd. Echter in de praktijk werd Domeinen vaak op de hoogte gesteld van een nieuwe vondst door degene die met de Staat afspraken wilde maken over het opgraven van die vindplaats. Het was met andere woorden vaak zo dat de Staat pas bekend raakte met een nieuwe vindplaats op een moment dat derden daarvan ook al op de hoogte waren en er de facto al opgegraven werd. Als in deze situatie geen contract tot stand kwam was het risico levensgroot dat de desbetreffende vondst ook zonder contract toch wel (illegaal) zou worden opgegraven. In-situ handhaving was daarmee dan feitelijk een gepasseerd station.

In plaats van in een dergelijke situatie – dreiging voor plundering - afspraken te maken met iemand die zich als gegadigde meldt, is een actief bergingsbeleid een mogelijkheid.

Het Verdrag van Malta lijkt daaraan als zodanig niet in de weg te staan, zij het dat de Staat zich heeft verplicht om maatregelen te treffen teneinde te waarborgen dat archeologische opgravingen en onderzoeken op wetenschappelijke wijze worden verricht.

Rekening houdend met het in-situ-uitgangspunt geeft de praktijk daarom een argument om actiever bergingsbeleid uit te werken en daarmee risico's van plundering van het vermogen van de Nederlandse Staat te verkleinen.

11.1 Wob

Ministerie van Financiën

Directie Domeinen

Inlichtingen

10.2.e Wob

10.2.e Wob

@minfin.nl

Datum

11 mei 2009

Auteur

10.2.e Wob

agenda

VOC De Rooswijk

Vergaderdatum en -tijd

11 mei 2009, 14.00 uur

Vergaderplaats

Ministerie van Financiën, Korte Voorhout 7, Den Haag
Boerhavezaal A -1.08

Deelnemers

10.2.e Wob (WJZ/ACW OCW)

10.2.e Wob (R&B/BMI RACM)

10.2.e Wob (DJZ Buitenlandse Zaken)

10.2.e Wob (BJZ Financiën)

10.2.e Wob (CD DMN)

Onderwerp

Overdracht van het bergingscontract van het VOC scheepswrak De Rooswijk

State Property Department

10.2.e Wob

Date
10 August 2007

Your e-mail (Reference)

Our reference
DMN 2007-273

Inquiries

10.2.e Wob

10.2.e Wob
@minfin.nl

Subject
Contract Goodwin Sands

Dear Sirs,

Referring to the contract for the Goodwin Sands between 10.2.e Wob and the State of the Netherlands dated 19 May 2005 (as attached), I would like to inform you as follows.

The contract with respect to the Goodwin Sands refers to the ships of the Dutch East India Company (VOC) among which the "Meermont", "Rooswijk", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" and "Oostereem". The contract transfers the rights, including the salvage rights, of the Netherlands with respect to these ships and their cargo to 10.2.e Wob

The State of the Netherlands agrees to the transfer of this contract with all its rights and responsibilities to 10.2.e Wob with a suitable qualified archaeologist in charge, preferable 10.2.e Wob with the following restriction applying.

The contract shall only remain applicable with respect to the wreck of the "Rooswijk" and cease to apply to the VOC-wrecks among which the "Meermont", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" and "Oostereem".

Furthermore, with its transfer, the contract dated 19 May 2005 shall only apply between the State of the Netherlands and 10.2.e Wob. 10.2.e Wob shall cease to be a party to the contract.

This means that 10.2.e Wob shall cease to be responsible for the performance of the contract from the date of the transfer onwards with the exception that 10.2.e Wob shall remain responsible for carrying out the terms of the contract dated 19 May 2005 in relation to any material recovered up to the date of transfer.

If you agree to the terms set out above, I would request that both copies of this letter are duly signed by all parties and that one copy of this letter be returned to me.

The date of the transfer shall be the day on which the State of the Netherlands receives a copy of this letter signed by 10.2 e Wob

10.2.e Wob

Yours sincerely,

10.2.e Wob

THE DIRECTOR OF THE STATE PROPERTY SERVICES

For

THE MINISTER OF FINANCE OF THE NETHERLANDS,

I, 10.2.e Wob hereby certify that I agree to the limitation to the Rooswijk of the contract dated 19 May 2005 between me and the State of the Netherlands and the transfer of the contract between me and the State of the Netherlands to 10.2.e Wob as specified in this letter,

Signed this day of 2007

[I/we, 10.2.e Wob] hereby certify that [I/we] agree to the terms as contained in this letter and the transfer of the contract dated 19 May 2005 limited to the Rooswijk only, [I/we] explicitly accept all rights and responsibilities arising from the contract dated 19 May 2005,

Signed this day of 2007

The undersigned:

1. **10.2.e Wob** residing at The Hague, Director of the State Property Department at the Ministry of Finance, acting in that capacity on behalf of the State of the Netherlands, hereinafter referred to as "the State";

2. **10.2.e Wob** hereinafter referred to as "the other party";

considering that:

1. according to documents held in Dutch archives, one or more ships of the Dutch East India Company (VOC), including the VOC ships "Meermont", "Rooswijk", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" and "Oostereem", were probably wrecked on the Goodwin Sands;
2. by virtue of Article 247 of the 1798 Constitution of the Batavian Republic, the State is the present-day legal successor to the Dutch East India Company;
3. the other party has applied, in connection with the salvage attempts to be carried out by him at the Goodwin Sands in the area referred to below at 4, to take over the State's title to any VOC ship and its cargo, or VOC ships and their cargo, as the case may be which he believes he has found in that area, and also to the above-mentioned "Meermont" "Rooswijk", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" and "Oostereem" if they are found in that area by a party other than the other party.
4. the area referred to above at 3 is:
anyplace in the area of the South East of England known as the Goodwins Sands; the other party shall notify the State of the position within the Goodwin Sands wherein such VOC wreck has been discovered.

have made the following contract,

subject to the reservation that the other party should indeed have found one or more VOC ships, or that a party other than the other party should have found the above-mentioned "Meermont", "Rooswijk", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" or "Oostereem", before 19 May 2008 and within the area referred to above at 4, and that the other party should have notified this to the State in writing before 19 May 2008, giving the location of the site in geographical coordinates according to the system of Admiralty Chart No ... (Goodwin Sands),

Article 1

Without prejudice to the relevant statutory provisions, the State shall transfer its title as the legal successor to the Dutch East India Company to any VOC ship or ships as referred to above which are found by the other party, and to any of the above-mentioned ships "Meermont", "Rooswijk", "Loosdrecht", "Wapen van Vlissingen" and "Oostereem", which are found by a party other than the other party, its/their cargo and further contents, hereinafter abbreviated to "the ship", to the

other party, which shall accept that title - for what it is worth - and, moreover, all that is agreed by these presents.

Article 2

The State cannot guarantee recognition of the title to "the ship" transferred by it, and it accepts no liability in that respect.

Article 3

Nor does the State accept liability to provide compensation for loss of earnings or for other costs of salvage operations, irrespective of whether such operations were carried out by the other party, or by a third party, before or after the transfer confirmed by these presents.

Article 4

1.

The State undertakes, to provide the other party to the best of its ability with information concerning "the ship" and/or similar assistance, in order that the other party can exercise the title acquired by him as best he can. The State cannot guarantee the accuracy of the information thus provided, and it accepts no liability whatsoever in that respect.

2.

The other party shall use the information provided by the State for the sole purpose of proving his title to "the ship" and for the purpose of the salvage attempts to be undertaken by him. Moreover, he shall not communicate the information obtained from the State to third parties without the permission of the State.

Article 5

1.

In consideration for the transfer by the State of its title to "the ship", the other party shall surrender to the State one fourth part of the value of all items salvaged from "the ship". The State shall be entitled to receive its share as it desires, either in the form of money, or as salvaged goods of its own choosing, or as a combination of the two.

2.

For that purpose, the other party shall, on or before 31 December each year, supply a list of all items salvaged from "the ship" in the course of the year to Her Majesty's Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary in London. A list, as referred to above, of the items already recovered from "the ship" before the conclusion of this contract, shall be supplied to the Ambassador on or before 31 December 2005.

3.

If no items are recovered from “the ship” in any one year, he shall notify this to the Ambassador in writing, stating the reasons, on or before 31 December of that year.

4.

The other party shall verify the contents of a list as referred to in paragraph 2, or of a notification as referred to in paragraph 3, by means of a sworn statement (“affidavit”) to be appended at the end of such list or notification.

5.

The Ambassador and other specifically designated officials of the State and, if required, an expert to be designated by the State, shall at all times have the power to inspect the salvaged items.

Article 6

1.

Within three months of the receipt by Her Majesty’s Embassy in London of the lists referred to in Article 5(2), the State shall on each occasion notify the other party in writing whether it can agree with the content of those lists, or how it considers they should be amended, and whether it wishes to receive its share in the form of money, salvaged goods of the State’s own choosing, or as a combination of the two.

2.

Within one month of the receipt of the written notification from the State referred to in paragraph 1, the other party shall enter into consultations with the State in order to determine the final allocation between the parties, according to their respective shares, of the items salvaged in a given year.

3.

If within three months of the date of the written notification of the State referred to in paragraph 1 of this Article the parties have not reached agreement on the final allocation between the parties, according to their respective shares, either party shall be entitled to require a decision by three experts.

4.

The party requesting the decision by experts shall notify this to the other party in writing.

5.

The three experts referred to in paragraph 3 of this Article shall be designated joint by the parties. However, if within three months of the date of the notification referred to in paragraph 4 of this Article the parties have not reached agreement as regards designating the experts, either party may request The Hague District Court to appoint them.

6.

The decision of the three experts designated or appointed pursuant to this Article shall be binding on both parties. The parties shall each bear one half of the costs involved.

Article 7

1.

Within six months of such time as the items salvaged in a given year have been finally allocated between the parties according to their respective shares, the resulting entitlement of the State shall be supplied unconditionally by the other party to Her Majesty's Embassy in London.

2.

Until such time as the State's entitlement is supplied to Her Majesty's Embassy, the other party shall keep the items salvaged from "the ship" in the year in question in proper storage at his own expense, and take the necessary measures to prevent damage, theft and, as far as possible, depreciation. It shall not transfer or temporarily surrender any of the salvaged items to a third party without the permission of the State.

Article 8

The other party shall not have the power to surrender or transfer the title to "the ship" acquired by him from the State without the permission of the latter. If he terminates his salvage attempts permanently he shall notify this to the State in writing. The title to all items not recovered from "the ship" at that time shall return to the State in full with effect from the date of that notification.

Article 9

1.

If no items are salvaged from "the ship" in any one year, or if the other party fails to comply with any obligation incumbent upon him by virtue of this contract or fails to do so properly or in full and, after written notice from the State, has still failed to comply with his obligations within the period laid down by that notice, the State shall have the power to dissolve this contract, without recourse to the courts and without the need for further notice of default, in full or to the extent that it chooses, by means of a simple written notification.

2.

Irrespective of whether the State exercises its power to dissolve this contract in full or in part, the other party shall be obliged, within a period to be determined by the State, to compensate the loss sustained by the State as a result of the failure of the other party to comply with any obligation incumbent upon him by virtue of this contract.

Article 10

Should it emerge that the wreck found is not "the ship", this contract shall expire immediately. The other party may not derive title from this contract to ships other than those named above, or remains of those ships.

Article 11

The persons referred to at point 2 of the statement of parties to these presents shall be severally liable for observance of the obligations incumbent upon them, the other party, by virtue of this contract.

Article 12

The costs of these presents shall be borne by the other party.

Article 13

1.

This contract shall be governed exclusively by Netherlands Law.

2.

All disputes connected with or arising from this contract or its implementation which cannot otherwise be resolved in accordance with the contents of these presents shall be brought only before the Netherlands courts at the request of either party.

The Hague District Court shall have exclusive jurisdiction in this matter, unless the Sub-District Court has jurisdiction on the ground of absolute competence. In that case, The Hague Sub-District Court shall have exclusive jurisdiction.

Article 14

1.

This contract is deemed to have been concluded at The Hague.

2.

The parties have chosen to have their address for service for the implementation of this contract and for all disputes and proceedings connected with or arising from this contract or its implementation at the offices of the State Property Department of the Ministry of Finance, Casuariestraat 32, The Hague.

Done and signed in duplicate at The Hague.

10.2.e Wob

19/5/05

10.2.e Wob

Memo

Aan 10.2.e Wob (DMN)
Van 10.2.e Wob
Datum 3 maart 2008
Onderwerp Rooswijk en aanbesteden

Aanleiding

Je hebt mij gevraagd of bij het openbreken van het bergingscontract met 10.2.e Wob rekening gehouden moet worden met Europese aanbestedingsregels. Daarbij heb je mij een memo van 17 december 2007 van DMN aan FEZ en een afschrift van het huidige contract met 10.2.e Wob verstrekt. Op basis van deze stukken kom ik tot het volgende.

Antwoord

De voorgestelde wijziging in de contractuele verhouding met 10.2.e Wob is zodanig ingrijpend dat sprake is van een wezenlijke wijziging in de zin van de Europese aanbestedingsregels. De gewijzigde overeenkomst moet in dat kader beschouwd worden als een nieuwe opdracht. Het bedrag dat met deze nieuwe opdracht gemoeid is, komt ruimschoots boven de drempelbedragen voor Europees aanbesteden uit. Verder valt de opdracht onder CPC-code 74540 (Vessel salvage and refloating services, waaronder begrepen is 'recovering sunk vessels and their cargo'), zodat het volledige aanbestedingsregime van toepassing is.

De nieuwe opdracht moet daarom via een openbare of niet-openbare procedure worden aanbesteed.

Toelichting

Door de aanwijzing van de vindplaats van de Rooswijk als beschermd gebied door English Heritage is uitvoering van het bestaande contract met 10.2.e Wob onmogelijk geworden. Eén van de vergunningvoorwaarden die English Heritage stelt, is dat het gehele vondstencomplex bij elkaar moet blijven. In het contract met 10.2.e Wob is bepaald dat hij bij ontdekking van een wrak het recht krijgt op de volledige inhoud ervan. De Staat heeft recht op een kwart van de waarde van al hetgeen geborgen wordt. Daarbij heeft de Staat de keuze deze waarde in geld of in natura te ontvangen.

Tenzij de geborgen zaken voortaan allemaal aan één partij verkocht kunnen worden, die partij waarborgt dat het vondstencomplex bij elkaar blijft én de Staat afziet van zijn recht de waarde in natura te ontvangen, is onverkorte uitvoering van het contract met 10.2.e Wob onmogelijk.

Deze onmogelijkheid heeft ertoe geleid dat 10.2.e Wob bereid is gevonden het contract te herzien, mits daarbij aan zijn voorwaarden kan worden voldaan. Het memo van 17 december spreekt over het 'teruggeven' van het contract. In feite komt het erop neer dat de reikwijdte van een nieuw contract beperkt wordt tot de Rooswijk en dat de kosten van de bergingsactiviteiten voortaan vooraf zullen worden

voldaan. Nu worden die kosten nog bestreden uit de opbrengsten van de vervreemding van de geborgen zaken.

Voor het teruggeven van het contract stelt 10.2 e Wob nog de voorwaarde dat zijn rechten op de Rooswijk ongestoord kunnen worden uitgeoefend, dat hij zijn rechten aan medewerkers van zijn bergingsteam kan overdragen en dat de kosten die hij maakt vooraf op basis van een zakelijke offerte betaald zullen worden. Denkelijk zullen de eventueel opgedoken zaken dan aan de Staat worden overgedragen. Teruggeven van het contract betekent feitelijk dat 10.2 e Wob zijn aanspraken opgeeft en dat hij (of zijn rechtsopvolgers) verder als uitvoerder voor de Staat zullen optreden. Hierdoor verandert de aard van de afspraak wezenlijk: waar eerst sprake was van een risico dat geheel bij de berger lag en waarvoor hij werd gecompenseerd met 75% van de eventuele opbrengst, zou nu een opdracht voor bergingsdiensten gesloten worden, waarbij de berger voor zijn diensten een beloning ontvangt, ongeacht of er daadwerkelijk zaken boven water komen. Het risico van dat de opbrengst zou geheel bij de Staat komen te liggen.

Omdat de wijziging van bestaande afspraken resulteert in een nieuwe overeenkomst die wezenlijk afwijkt van de bestaande (op het vlak van de risicoverdeling en de betalingsmodaliteiten), is het van belang naar de toepasselijkheid van Europese aanbestedingsregels te kijken. De Staat moet zich bij het verlenen van opdrachten immers aan die regels houden, zeker nu de begrote waarde van de dienstverlening ruim boven de grenswaarde van 10.2 b Wob ligt.

Bij de bepaling of een opdracht onder het regime van de Europese aanbestedingsregels valt, is naast de totale waarde van de opdracht van belang hoe de opdracht geclassificeerd moet worden. Daartoe bestaan verschillende uniforme classificaties, de zogeheten CPV- en CPC-codes. Dit zijn lijsten waarop in beginsel iedere opdrachtcategorie beschreven wordt. Ook de opdracht die hier verstrekt zou moeten worden: bergingswerk. Deze valt onder CPC-code 74540 (Vessel salvage and refloating services, waaronder begrepen is 'recovering sunk vessels and their cargo'). Deze code valt weer binnen het bereik van Bijlage IIA bij de Aanbestedingsrichtlijn, hetgeen met zich brengt dat het volledige regime van de aanbestedingsregels van toepassing is. Daarnaast zijn er nog opdrachten die zijn opgenomen in Bijlage IIB, waarbij een verlicht regime geldt dat ook onderhandse gunning van opdrachten mogelijk maakt. Deze laatste mogelijkheid bestaat hier niet, zodat de openbare of niet-openbare procedure gevolgd moet worden om de opdracht te plaatsen. Beide procedures zijn overigens openbaar, ondanks de naamgeving. In de niet-openbare procedure is echter de selectie van deelnemers en de beoordeling van offertes in de tijd gescheiden.

Het feit dat een Europese aanbestedingsprocedure gevolgd moet worden bij het plaatsen van de bergingsopdracht, brengt met zich mee dat niet kan worden voldaan aan de voorwaarde van 10.2 e Wob dat het contract overgaat op leden van zijn bergingsteam. Niet kan immers worden uitgesloten dat andere gegadigden een betere offerte indienen dan (de medewerkers van) 10.2 e Wob en dat zij daarmee de opdracht binnenhalen.

Aldus ontstaat een dubbele patstelling: **10.2 e WvB** kan het huidige contract niet uitvoeren als gevolg van de aanwijzing van English Heritage en een wijziging van het contract brengt met zich mee dat niet voldaan kan worden aan de voorwaarden die daarbij door **10.2 e WvB** gesteld worden.

Overigens heb ik nog gekeken naar eventuele uitzonderingen die binnen de Europese aanbestedingsregels bestaan, maar geen enkele uitzonderingssituatie is hier van toepassing.

Beknoptheidshalve laat ik een uitgebreide bespreking van deze uitzonderingen buiten beschouwing.

Alleen de belangrijkste stip ik kort aan: **10.2 e WvB** geldt op grond van het bestaande contract als rechthebbende op het schip en zijn lading. In die positie heeft hij geen last van aanbestedingsregels, ook omdat de oorsprong van het contract ligt op een moment dat aanbestedingsregels niet eens bestonden. Maar door het teruggeven van het contract en daarmee van zijn aanspraak als rechthebbende, vallen alle rechten weer terug aan de Staat, die een eventuele opdracht tot verdere berging vervolgens gewoon moet aanbesteden.

10.2.e Wob**Senior wetgevingsjurist****Tel****10.2.e Wob****Fax****10.2.e Wob****Email****10.2.e Wob** @minocw.nl

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Wetgeving en Juridische Zaken
Advies, cultuur en Wetensch

Advies, cultuur en Wetensch

Postadres**10.2.e Wob**

Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Kamernummer**10.2.e Wob****Bezoekadres**

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

10.2.e Wob

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Juridische Zaken
Afdeling Internationaal Recht

10.2.e Wob**10.2.e Wob****Senior Beleidsmedewerker****Tel****10.2.e Wob****Fax****Email****10.2.e Wob** @minbuza.nl

Buitenlandse zaken
DGIS&DGRC
DCO
DCO/IC

Dir. Culturele samenw., Onderwijs en onderzk/Intern.
Cultuurbel.

Postadres

Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

10.2.e Wob**senior juridisch adviseur****Tel****10.2.e Wob****Tel b.g.g.****10.2.e Wob****Fax****10.2.e Wob**

Financiën
Centrale Directies
Directie Bestuurlijke en Juridische Zaken
Afdeling Juridische Zaken

CD/BJZ/JZ

Email**10.2.e Wob** t@minfin.nl**Postadres**

POSTBUS 20201
2500 EE 'S-GRAVENHAGE

Kamernummer**10.2.e Wob****Bezoekadres**

Korte Voorhout 7
2511 CW 'S-GRAVENHAGE

10.2.e Wob**senior beleidsmedewerker maritiem****Tel****10.2.e Wob****Fax****10.2.e Wob**

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en
Monumenten
REGIOSERVICE & BELEID
BELEID MARITIEM EN INTERNATIONAAL

BELEID MARITIEM EN INTERNATIONAAL

Email**10.2.e Wob** @racm.nl**Postadres**

RACM/R&B/BMI
10.2.e Wob
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort

Kamernummer**10.2.e Wob****Bezoekadres**

Kerkstraat 1
3811 CV Amersfoort

10.2.e Wob

Beleidsmedewerker

Financiën
Centrale Directies
Directie Domeinen Onroerende Zaken
Afdeling Beleid

CD/DMN OZ/BELEID

Tel

10.2.e Wob

Tel b.g.g.

10.2.e Wob

Fax

10.2.e Wob

Email

10.2.e Wob @minfin.nl

Postadres

POSTBUS 20201
2500 EE 'S-GRAVENHAGE

Kamernummer

10.2.e Wob

Bezoekadres

Korte Voorhout 7
2511 CW 'S-GRAVENHAGE

Directie Domeinen

Inlichtingen

10.2.e Wob

T 10.2.e Wob

F 10.2.e Wob

@minfin.nl

Datum

18 mei 2009

Nummer verslag

2009 001

Auteur

10.2.e Wob

verslag

Bespreking inzake bergingscontract VOC De Rooswijk
(Goodwin Sands)

Vergaderdatum

11 mei 2009

Aanwezig

10.2.e Wob (WJZ/ACW OCW)
10.2.e Wob (R&B/BMI RCE)
10.2.e Wob (DCO/IC Buitenlandse Zaken)
10.2.e Wob (DJZ Buitenlandse Zaken)
10.2.e Wob (BJZ Financiën)
10.2.e Wob (CD Domeinen)
10.2.e Wob (CD Domeinen)

Afwezig

Kopie aan

Hoofd Afdeling Beleid Domeinen

In de bespreking staat centraal de vraag of de voorgenomen overdracht van het bergingscontract met betrekking tot de Goodwin Sands, waar De Rooswijk onderdeel van uitmaakt, mogelijk is.

De bewindslieden van OCW, Buitenlandse Zaken en Financiën hebben eind 2006 afgesproken dat het bergingscontract van de Rooswijk ongehinderd moest worden uitgevoerd. Dit is nog eens bekrachtigd in een overleg van de SG's en de betrokken directeuren.

Daarnaast spraken de Ministers op verzoek van OCW af dat de mogelijkheden zouden worden onderzocht om het bergingscontract van de Rooswijk open te breken en in te perken.

In de bespreking wordt vastgesteld dat er met name 2 omvangrijke dilemma's zijn waardoor overdracht van het bergingscontract tot op heden niet heeft kunnen plaatsvinden.

Het eerste dilemma is gelegen in de aanwijzing van de vindplaats van de Rooswijk als beschermd gebied. Hierdoor is voor bergingsactiviteiten een vergunning vereist. Een van de voorwaarden die English Heritage stelt aan het verlenen van een vergunning is dat het vondstencomplex als één geheel bijeen blijft. Volgens RCE vloeit uit het Unesco-verdrag voort dat bergingswerkzaamheden niet mogen worden betaald uit de opbrengst van de verkoop van geborgen artefacten. Dit zal worden nagegaan (zie pagina 2 onder afspraak nr. 2).

Daarnaast geven juristen van OCW en Financiën aan dat overdracht van het bergingscontract een zodanige wijziging van het contract is dat op basis van Europese aanbestedingsrichtlijnen een verplichting tot Europese aanbesteding ontstaat.

In het overleg wordt door deze dilemma's tot slechts één mogelijke oplossing geconcludeerd waarmee aan de gestelde wet- en regelgeving kan worden voldaan.

Het bestaande bergingscontract zal allereerst moeten worden "teruggegeven" aan de Nederlandse Staat. Dit kan door aan de contractpartner een afkoopsom aan te bieden. Als hiermee de rechten weer aan de Staat vervallen wordt vervolgens de opdracht voor de berging aanbesteed aan de hand van de Europese aanbestedingsrichtlijnen.

Voordat deze oplossing kan worden voorgelegd aan de bewindslieden en uitgevoerd kan worden zullen kosten duidelijk moeten zijn. Dit geldt voor de hoogte van de afkoopsom maar ook voor de kosten voor de bergingsactiviteiten. Hieronder vallen ook kosten voor conservering.

Rekening zal hierdoor gehouden moeten worden met een nieuw obstakel, namelijk beschikbaar budget.

Andere suggesties om de afspraak van de bewindslieden om de berging van de Rooswijk uit te voeren, o.a. het aan de berger toekomend deel van de collectie aankopen, stuiten steeds op één of beide dilemma's.

Uitgaande van de oplossing om via een finale kwijting weer de rechten op de Rooswijk te verkrijgen en de berging Europees aan te besteden, zijn de volgende afspraken gemaakt.

1. Nagaan bij huidige contractpartner, **10.2.e Wob**, of, en zo ja tegen welke afkoopsom (finale kwijting), deze bereid is het bergingscontract terug te geven aan de Staat. **Actie DMN**
2. Nagaan of de Staat gehouden is aan de voorwaarden die English Heritage stelt voor het verlenen van een bergingsvergunning. Tevens nagaan of de Staat gehouden is aan eventuele overige voorwaarden die op basis van het UNESCO Verdrag en/of de Annex worden gesteld. **Actie OCW/RCE**
3. De uitkomsten van deze bespreking worden gecommuniceerd met leden van het bergingsteam, **10.2.e Wob**. Voorbereidende werkzaamheden van team, waaronder het opstellen van een projectplan voor het aanvragen van een bergingsvergunning, kunnen worden gestaakt. Het doorlopen van een aanbestedingstraject neemt een bepaalde periode in beslag. Alleen al vanwege termijnen is in 2009 geen berging mogelijk zijn. **Actie DMN/RCE**
4. Er wordt een raming gemaakt van de bergingskosten. **Actie RCE**
5. In de eerstvolgende wrakkencommissie, 18 juni a.s., komen de afspraken aan de orde. **Actie wrakkencommissie**
6. Als de uitkomsten van deze afspraken bekend zijn kan het te volgen traject en gegevens als bijvoorbeeld de bergingskosten onder elkaar gezet worden. Vervolgens kunnen de bevindingen aan de bewindslieden worden voorgelegd. **Actie OCW/BUZA/DMN**

TER ADVIES

Aan

de Staatssecretaris

*Ik ben voorstander
van optie 1, zonder
overheveling van budget*

notitie

Overdracht beheer VOC-scheepswrakken buiten
Nederlandse territoriale wateren

Directie Vastgoed

Inlichtingen

10.2.e Wob

T 10.2.e Wob

F 10.2.e Wob

10minfin.nl

Datum

21 december 2011

Notitienummer

RVOB/2011/368

Rubriek

Algemeen

Auteurs
10.2.e Wob

Van
de directeur F

Kopie aan
de Minister
10.2.e Wob

Bijlagen

2

Aanleiding

In deze notitie vindt u de uitkomsten van een gezamenlijke verkenning van RVOB/Financiën en OCW inzake de problematiek rond het beheer van VOC-wrakken buiten Nederland. RVOB/Financiën en OCW voeren sinds 2002, tezamen met Buitenlandse Zaken, overleg over deze wrakken, maar de situatie is onbevredigend.

Advies

- Wij adviseren u in te stemmen met de formele overdracht van het beheer van scheepswrakken van Financiën aan OCW. De overdracht naar OCW betreft een overdracht in materieel beheer dat beleid en beheer van wrakken ten behoeve van de verwezenlijking van beleidsdoelstellingen van OCW in één hand brengt. De scheiding tussen beleidsuitvoering en behartiging van elkenaarsbelangen (privaatrechtelijk beheer) blijft gehandhaafd.
- OCW heeft aangegeven het dossier alleen over te willen nemen als Financiën 10.2.b Wob per jaar bijdraagt aan de totale beheerskosten 10.2.b Wob per jaar). Aangezien Financiën op de IXB begroting geen middelen heeft voor het beheer van scheepswrakken, adviseren wij u dit verzoek in eerste instantie af te wijzen. De invulling die OCW aan het dossier wil geven betreft een beleidsintensivering: Financiën is niet gehouden hier aan bij te dragen.
- Mocht OCW blijven aandringen op een budgettaire bijdrage, dan vragen wij u het mandaat de Stas van OCW een bijdrage te bieden van € 10.2.b Wob per jaar met als voorwaarde dat alle mee- en tegenvallers op dit dossier na de overdracht (dus ook de incidentele

kosten van berging van wrakken) volledig bij OCW liggen. De structurele bijdrage van Financiën zal gedekt worden uit het budget anticiperende aankopen en bij hoofdbesluitvormingsmoment vanaf 2012 worden verwerkt.

Toelichting

Nederland heeft door de eeuwen heen sporen achtergelaten in landen over de hele wereld. Het zijn de fysieke getuigenissen van het gemeenschappelijk verleden dat Nederland met deze landen deelt en worden om die reden met de term gemeenschappelijk erfgoed aangeduid. De zorg voor dit erfgoed is aan de landen waar dit erfgoed zich bevindt. Nederland kan ondersteuning bieden aan lokale initiatieven middels het Gemeenschappelijk Erfgoed Beleid (OCW en BuZa), met name in de vorm van advies, expertise en capaciteitsopbouw.

De VOC-wrakken¹ nemen binnen het gemeenschappelijk erfgoed een bijzondere plaats in, omdat zij in tegenstelling tot ander gemeenschappelijk erfgoed, eigendom zijn van de Nederlandse Staat. De Nederlandse Staat heeft rond 1800 de failliete boedel van de VOC overgenomen en is, als rechtsopvolger van de VOC, eigenaar van de VOC-scheepswrakken geworden². De Minister van Financiën is op grond van de Comptabiliteitswet (artikel 32) verantwoordelijk voor het privaatrechtelijk beheer van alle onroerende en roerende zaken van de Staat.

Namens Financiën geeft het RVOB uitvoering aan het privaatrechtelijk vermogensbeheer van deze wrakken. Onder privaatrechtelijk beheer wordt verstaan: "het verrichten van alle rechtshandelingen die voortvloeien uit de positie van de Staat als eigenaar".

Behalve privaatrechtelijk beheer is bij beheer van staatselgdommen materieel beheer aan de orde. In de uitvoering van het materieel beheer staan de publieke doelen die gediend moeten worden centraal. Gewoonlijk ligt de uitvoering in handen van een vakdepartement, bijvoorbeeld militaire oefenterreinen die worden beheerd en onderhouden door het ministerie van Defensie, of de kunstcollectie van het rijk, die wordt beheerd door OCW.

Zie hiervoor ook art. 25 Comptabiliteitswet dat voorschrijft dat iedere minister verantwoordelijk is voor het materieel beheer over materieel dat aan het ministerie toebehoort, dan wel waarvan het materieel beheer aan dat ministerie is toevertrouwd. Het materieel beheer van de VOC-scheepswrakken, waarvan het publiek belang gedefinieerd wordt door de cultuurhistorische en wetenschappelijke waarde, ligt echter niet in handen van het vakdepartement (OCW), maar bij de Financiën. Vanwege de afwezigheid van beleid en expertise op dit terrein heeft de RVOB namens Financiën aan het materieel beheer geen verdere invulling gegeven.

Uit de VOC-archieven is af te leiden dat het om zo'n 250 scheepswrakken gaat, waarvan er nu ongeveer 80 zijn gelokaliseerd. Overigens erkent een aantal landen – waaronder Indonesië – de eigendomsrechten van Nederland niet. Nederland accepteert deze status quo.

¹ Ofschoon gewoonlijk wordt gesproken over het VOC-dossier en VOC-wrakken het hoofdbestanddeel van dit dossier vormen, omvat het dossier alle historische wrakken buiten Nederlandse territoriale wateren waarvan de Nederlandse Staat eigenaar is. Dit zijn in elk geval ook de wrakken van admiraliteitsschepen en mogelijk ook WIC-schepen, ofschoon de eigendoms kwestie hierbij lastiger ligt. Voor VOC-wrakken binnen Nederlandse territoriale wateren geldt het regime van de Monumentenwet 1988.

² De Staat is krachtens artikel 247 van de Staatsregeling voor het Bataafsche Volk van 1798 de huidige rechtsopvolger van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC).

Huidige situatie: erfgoedbeleid en vermogensbeheer

In de afgelopen decennia zijn er de nodige spanningen geweest tussen OCW en Financiën over de omgang met VOC-wrakken. Deze spanningen zijn terug te voeren op de verschillende benaderingswijzen die OCW en Financiën hanteren:

- Vanuit de behartiging van het eigenaarsbelang (het privaatrechtelijk beheer (FIN)) is er altijd voor gekozen om bergingscontracten te sluiten met potentiële bergers waarbij de eigendomsrechten van het schip werden overgedragen aan de berger. Dit, om het vermogen van de Nederlandse Staat goed te beheren. Als tegenprestatie ontving de Staat een percentage van de opbrengst in geld of natura (vondsten). Deze werden aan musea ter beschikking gesteld.
- Vanuit de erfgoedzorg (OCW) worden de wrakken gezien als archeologische vindplaatsen, waarvoor de omgangsregels worden bepaald door het Nederlandse archeologiebeleid en internationale verdragen en richtlijnen³. Het streven is om historische scheepswrakken zoveel mogelijk intact te laten, kennis over het verleden te genereren en vondstcomplexen bijeen en in het publieke domein te houden. Commerciële exploitatie van een archeologische vindplaats (de verkoop van vondsten) is niet toegestaan.

Na een aantal aanvaringen, die zelfs de media haalden en tot Kamervragen hebben geleid, is in 2002 getracht om via het *Interdepartementaal beleidskader voor scheepsvondsten in den vreemde* de beide benaderingswijzen te verenigen. Het beleidskader schrijft voor dat beslissingen ten aanzien van VOC-wrakken gezamenlijk door Financiën, OCW en BuZa worden genomen, waarbij elk departement zijn eigen afweging maakt. Het is echter duidelijk dat de kaders die vanuit de erfgoedzorg worden gesteld, en sinds enkele jaren gelden, weinig ruimte laten voor de van oudsher pragmatische aanpak van vermogensbeheer door Financiën/RVOB. Het beleidskader sluit de optie van bergingscontracten weliswaar niet bij voorbaat uit, maar in de praktijk heeft deze mogelijkheid nauwelijks betekenis aangezien een commerciële berging alleen een optie is als de archeologische waarde van een scheepswrak gering is. Dit zal voor VOC-wrakken vrijwel nooit het geval zijn. Dit betekent dat de Nederlandse Staat momenteel in naam rechten uitoefent, maar praktisch gezien nauwelijks ruimte heeft om te manoeuvreren.

Opties voor de toekomst

Gezien de bovenstaande situatie heeft het RVOB namens Financiën in 2010 aangekondigd geen rol voor zichzelf meer te zien in het beheer van VOC-wrakken en heeft zich bereid verklaard – onder voorbehoud van goedkeuring – om het beheer aan OCW over te dragen. Vervolgens zijn OCW (DCE en RCE) en RVOB een gezamenlijke verkenning gestart naar het toekomstig beheer van VOC-wrakken. De volgende opties zijn daarbij in beeld gebracht:

1. OCW neemt het beheer van de VOC-wrakken over van Financiën: het materieel beheer en tevens het privaatrechtelijk beheer;

³ Aan het Nederlandse archeologiebeleid liggen diverse internationale verdragen en regels ten grondslag, zoals het Europees Verdrag van Malta en verschillende Unesco-verdragen. Van belang is ook het ICOMOS charter 1996 en de Annex van de Unesco Conventie voor de bescherming van het cultureel erfgoed onderwater. Nederland heeft zich in 2001 politiek gecommitteerd aan deze annex waarin regels voor de omgang met onderwatererfgoed zijn vastgelegd. De Internationale afspraken schrijven voor dat vondstcomplexen zoveel mogelijk, in publiek domein, bijeen moeten worden gehouden en dat commerciële exploitatie van archeologisch erfgoed, ofwel het verhandelen van archeologische vondsten, niet is toegestaan.

2. OCW neemt het materieel beheer over echter het privaatrechtelijk beheer blijft bij Financiën;
3. OCW neemt geen beheer over en de situatie blijft zoals die is.

Optie 1: OCW neemt het materieel beheer en tevens het privaatrechtelijk beheer van de VOC-wrakken over van Financiën

Hierbij gaat de verantwoording voor het beheer Inclusief het privaatrechtelijk vermogensbeheer over naar OCW. OCW draagt voortaan de verantwoordelijkheid voor de zorg voor de VOC-wrakken en kan op die verantwoordelijkheid worden aangesproken. Om zich als goed eigenaar van het VOC-erfgoed te kunnen profileren zal OCW actief beheer gaan voeren.

Voordelen:

- De spanning tussen privaatrechtelijk beheer en erfgoedbeleid wordt opgeheven; eigendomsrechten zullen worden Ingezet ten dienste van de beleidsdoelen (beleid en activa komen in één hand). Hierbij geldt de visie dat het niet noodzakelijk is om bij de VOC-wrakken de principiële scheiding tussen beleid en eigendom, zoals die geldt bij rijksactiva, te handhaven. Als argument wordt aangegeven dat bij de wrakken geen sprake is van overtollig vastgoed waarvan de verkoopopbrengsten (opnieuw) onderhevig dienen te zijn aan politieke besluitvorming. Er zou dus geen risico zijn dat met de overdracht aan OCW het bestaansrecht van het RVOB wordt ondermijnd.
- Deze benaderingswijze heeft een grote meerwaarde op zowel wetenschappelijk als museaal gebied: het verhaal bij het wrak kan gereconstrueerd worden en musea krijgen beschikking over de archeologische objecten;
- VOC-erfgoed is publicitair Interessant: eeuwenoude scheepswrakken, diep in de zee, met daaraan verbonden verhalen over verre reizen, piraterij en exotische ladingen. Het actieve beheer zal vermoedelijk op politieke steun en maatschappelijke belangstelling kunnen rekenen.

Nadelen:

- Met een overdracht van het privaatrechtelijk beheer aan OCW zou zowel de beleidsvorming, de beleidsuitvoering als de beleidshandhaving en -toezicht in één hand komen, hetgeen in het algemeen niet wenselijk is.
- Een principiële nadeel ziet op de verantwoordelijkheid: het privaatrechtelijk beheer van onroerende en roerende zaken van de Staat valt op grond van de Comptabiliteitswet onder de verantwoordelijkheid van de minister van Financiën.
- Het actief beheren van VOC-wrakken kost tijd en geld. De kosten worden geraamd op € 10.25 Wob per jaar en eens in de 5 à 10 jaar een bedrag dat varieert tussen € 10.25 Wob om een wrak fysiek te beschermen of op te graven. De hoogte is afhankelijk van de Intactheid van het schip en de onderzoeksvragen. Noch op de Financiënbegroting, noch op de OCW-begroting zijn hiervoor middelen opgenomen: het betreft hier een door OCW gewenste beleidsintensivering.
- Financiën ontvangt uit verkopen van bergingen geen opbrengsten meer. In de praktijk zijn deze opbrengsten echter zeer beperkt, mede doordat de bergingskosten uit de opbrengsten van de berging worden betaald.

Optie 2: OCW neemt het materieel beheer over maar het privaatrechtelijk beheer blijft de verantwoordelijkheid van de minister van Financiën

In dit geval oefent Nederland voortaan de eigendomsrechten op VOC-wrakken niet actief uit. Het beheer van VOC-wrakken wordt aan de betreffende kuststaten overgelaten. De Nederlandse rol zal zich beperken tot het aanbieden van kennis en informatie aan de desbetreffende kuststaat (het huidige gemeenschappelijk erfgoedbeleid) en eventuele beïnvloeding via de diplomatieke kanalen. De keuze voor deze optie is overigens uiteindelijk aan Financiën, aangezien deze het privaatrechtelijk beheer voert. In de praktijk zal Financiën echter alleen op verzoek van OCW de eigendomsrechten uitoefenen.

Voordelen:

- De spanning tussen privaatrechtelijk beheer en erfgoedbeleid wordt opgeheven;
- Deze optie betekent een (kleine) verlichting van de rijkstaken: het privaatrechtelijk beheer door de Nederlandse Staat wordt niet meer gevoerd en het interdepartementaal beleidskader wordt overbodig. Dat betekent een verminderde bestuurlijke drukte.
- De verantwoordelijkheid voor het privaatrechtelijk beheer blijft de verantwoordelijkheid van de minister van Financiën. Dit ligt ook voor de hand omdat de minister van Financiën verantwoordelijk is voor het financieel beheer van het Rijk in het algemeen. Dit betreft een ander beginsel van het beheer door de Staat welke vastgelegd is in de Comptabiliteitswet.
- Het materieel beheer komt bij een vakdepartement te liggen zodat de beleidsdoelstellingen van dit vakdepartement kunnen worden verwezenlijkt.
- De betreffende kuststaten worden niet meer geconfronteerd met het koloniale verleden.

Nadelen:

- De verwachting is weliswaar dat het spanningsveld tussen OCW en Financiën wordt opgeheven maar de praktijk zal moeten uitwijzen of overdracht zonder verantwoordelijkheid als eigenaar voldoende is.

Objecten uit de scheepswrakken zullen niet meer aan Nederland/Nederlandse musea toekomen;

Optie 3: OCW neemt geen beheer over en de situatie blijft zoals die is

OCW, Financiën en BuZa voeren het interdepartementaal beleidskader uit, waarbij Financiën verantwoordelijk is voor het privaatrechtelijk beheer. In de praktijk zal dit betekenen dat het beheer van VOC-wrakken beperkt blijft tot het claimen van eigendomsrechten in gevallen dat de inhoud van een VOC-wrak in verkeerde handen dreigt te vallen.

Voordelen:

- Door het uitoefenen van de eigendomsrechten wordt het signaal afgegeven dat Nederland waarde hecht aan dit erfgoed en niet met zich laat sollen door schatgravers van dit erfgoed;
- Een claim kan er voor zorgen dat er objecten uit de VOC-wrakken voor Nederlandse musea beschikbaar komen.

Nadelen:

- Aan de huidige situatie, waarbij de benaderingswijzen van Financiën en OCW op gespannen voet met elkaar staan, verandert niets. De kans op vervelende publiciteit en lastige Kamervragen blijft bestaan, evenals de druk om op de IXB begroting middelen vrij te maken voor berging conform internationale regelgeving. Zo is er in 2008 ^{10.2.b Wob} op de IXB begroting vrijgemaakt om het wrak van de Rooswijk te bergen. Niet bergen speelt schatgravers in de kaart en is vanuit zowel vermogensbeheer als cultureel beheer een second best optie.
- De wetenschappelijke en maatschappelijke meerwaarde (kennis, informatie en beleving) die de VOC-wrakken zouden kunnen hebben, wordt niet benut;
- De Nederlandse museale belangen zullen in deze optie slechts zeer incidenteel worden bediend en alleen met vondsten waarvan weinig contextuele informatie ("het verhaal") bekend is.

Budgettaire situatie

De Stas van OCW heeft aangegeven het wrakkendossier alleen te willen overnemen als Financiën de helft ((€ ^{10.2.b Wob} p/j) van de totale privaatrechtelijke beheerskosten (€ ^{10.2.b Wob} p/j) draagt (zie bijlage 2 voor de onderbouwing van deze kosten). Op begroting IXB zijn echter nooit structureel middelen beschikbaar geweest voor beheer van VOC-wrakken. In het verleden zijn incidenteel wel middelen op de IXB-begroting vrijgemaakt om de kosten van het bergen van wrakken te dekken⁴.

Advies

Op basis van de voor- en nadelen die samenhangen met de verschillende opties, adviseren wij u in te stemmen met optie 2: het overdragen in materieel beheer van de scheepswrakken aan OCW. Hierbij blijft de eigenaarsrol van Financiën namens de Staat ongewijzigd. Maar met het overdragen in materieel beheer naar OCW als vakdepartement wordt het spanningsveld tussen het erfgoedbeleid en vermogensbeheer opgeheven.

Vanuit onderhandelingstechnische aspecten is het raadzaam in eerste instantie niet akkoord te gaan met een Financiënbijdrage aan de beheerskosten. Bij tegendruk vanuit OCW kan Financiën € ^{10.2.b Wob} p/j aanbieden, onder de voorwaarde dat alle mee- en tegenvallers op dit dossier na overdracht bij OCW liggen.

Bij Voorjaarsnota 2012 zal € ^{10.2.b Wob} p/j worden afgeboekt van het budget anticiperende aankopen (begroting IXB). Vervolgens zal de begroting van OCW met ^{10.2.b Wob} p/j voor privaatrechtelijk beheer van scheepswrakken generaal worden opgehoogd. Het privaatrechtelijk beheer van scheepswrakken is vanaf dat moment een specifiek dossier.

⁴ Onder meer voor berging van de Rooswijk ^{10.2.b Wob}. In 2008/2009). Met het RA zijn de begrotingsregels veranderd. Dit heeft er ondermeer toe geleid dat de beheerskosten van activa (waaronder de bergingskosten van VOC-wrakken vallen) generaal zijn geworden.

Bijlage 1

Nadere uitwerking van optie 2:

- *Beleggen van het materieel beheer:* Het beheer van VOC-wrakken wordt namens OCW belegd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De RCE geeft invulling aan het materieel beheer van VOC-scheepswrakken. Dit is gunstig omdat bij de RCE de inhoudelijke expertise aanwezig is die nodig is voor het beheer en RCE voert ook het Gemeenschappelijk Erfgoedbeleid uit.
- *De wijze waarop de Staat als eigenaar zijn privaatrechtelijke bevoegdheden uitoefent blijft ongewijzigd.* OCW kan echter in de nieuwe situatie wel een besluit voor afstoting nemen maar Financiën blijft verantwoordelijk en zal goedkeuring moeten geven, bijv bij schenking van voorwerpen aan musea. Ook in het geval dat OCW besluit tot het verlenen van een bergingscontract is goedkeuring van Financiën nodig. OCW kan voor het opstellen van eventuele bergingscontracten RVOB inschakelen.
- *Juridische consequenties:* De overdracht van beheer vindt plaats bij regeling van beheersoverdracht.
- *Bestuurlijke consequenties:* De interdepartementale 'wrakkencommissie' kan worden opgeheven.
- *Financiële consequenties en dekking:* De keuze voor optie 2 betekent een structurele intensivering van €10.2.b Wob per jaar en een incidentele intensivering van €10.2.b Wob eens in de 5 à 10 jaar. Hiermee worden de kosten van de beheersactiviteiten (inspecties, waarderend onderzoek en monitoring) gedekt. OCW meent dat het om een gedeeld probleem gaat en dat de kosten ook door beide departementen gedragen moeten worden. Het RVOB heeft zich namens Financiën altijd op de positie gesteld geen geld te hebben voor het beheer van VOC-wrakken. Het huidige vermogensbeheer van het VOC-erfgoed wordt uitgevoerd met zeer geringe ambtelijke capaciteit, zonder financiële middelen en het beheer genereert ook geen opbrengsten: er zijn dus geen middelen beschikbaar. Aangezien OCW aangeeft ook geen middelen te hebben voor het beheer van scheepswrakken, blijft het indienen van een generale claim als enige optie open.

Bijlage 2: Kostenberekening optie 2

Bij het beheer van archeologische erfgoed geldt de stelregel dat vindplaatsen zoveel mogelijk *in situ* behouden dienen te worden⁵. Daar waar voor archeologische vindplaatsen op het land het vaak voldoet om ze ongestoord in de bodem te laten, is voor het erfgoed onderwater actief beheer nodig. De dynamiek van de zeebodem zorgt ervoor dat scheepswrakken blootspoelen, waardoor ze uitermate kwetsbaar worden voor natuurlijke degradatie of plunderingen. Dan is ingrijpen noodzakelijk. Echter niet al het erfgoed onderwater kan in even intensieve mate beheerd worden: we weten uit historische bronnen dat er ca. 250 VOC schepen in of op de zeebodem moeten liggen. Van admiraliteitsschepen en WIC schepen is dit minder goed gedocumenteerd, maar het aantal historische schepen waarop Nederland een eigendomsclaim kan leggen zal mogelijk tegen de 1000 liggen. Deze scheepswrakken zullen niet allemaal een even grote archeologische waarde hebben. Beheer is ook een kwestie van keuzes maken: vindplaatsen die een hoge cultuurhistorische en wetenschappelijke waarde hebben zullen eerder in aanmerking komen voor fysieke bescherming dan vindplaatsen van minder belang. Ernstig bedreigde vindplaatsen zullen eerder worden opgegraven dan minder bedreigde. Uiteindelijk zal in het beheer altijd een afweging plaats vinden tussen belangen en beschikbare middelen. Daarom staat het in kaart brengen en waarderen van het erfgoed aan de basis van beheer. Pas als we weten *wat* er is en *waar* het zich bevindt, hoe *belangrijk* het is en wat het *behoudsperspectief* is, kunnen we de goede keuzes maken. Voor het maken van deze keuzes en om deze keuzes vervolgens uit te kunnen voeren zijn financiële middelen nodig. Om meer duidelijkheid te krijgen over de omvang van benodigde middelen is een overzicht gegeven van de activiteiten die nodig zijn voor het beheer, de kosten van deze activiteiten en de frequentie waarop deze moeten plaatsvinden. Voor dit laatste bestaat uiteraard geen vaststaande grootheid of kengetal en kan ook per jaar verschillen, mede afhankelijk van wat er op ons afkomt. De frequentie is bepaald op basis van *expert judgement*, waarbij de vraag is gesteld: wat is er minimaal nodig om een geloofwaardig en maatschappelijk verantwoord beheer neer te zetten.

Activiteiten, frequentie en kosten

Reguliere acties	Aantal keer per jaar	Kosten per keer	Kosten totaal per jaar
Inspectie	3	10.2.b Wob	
Waarderend onderzoek (vondstarm)	2		
Monitoring	3		
Totaal per jaar			

⁵ Malta, ICOMOS Charter 1996, UNESCO Conventie 2001

Incidentele acties	Frequentie	Kosten
Fysiek beschermen	1 keer in de 5 jaar	10.2.b Wob
Opgraven minimum variant	1 keer in de 10 jaar	
Opgraven maximum variant		

Beschrijving van de activiteiten

1. Inspecties

Inspecties worden uitgevoerd om de melding van een wraklocatie te verifiëren. De vraag die hierbij beantwoord dient te worden is: gaat het hier inderdaad om een historisch wrak. De inspectie is non-intrusief (er wordt alleen geobserveerd) en in korte tijd wordt zoveel mogelijk informatie verzameld over de locatie. Op basis van deze informatie kan besloten worden of verder onderzoek nodig/wenselijk is.

2. Waarderend onderzoek

Door middel van een waarderend onderzoek wordt het archeologische belang van een vindplaats vastgesteld. Een waarderend onderzoek is een onderzoek van 1 à 2 weken door meerdere archeologische dulkers, waarbij met behulp van boringen/het graven van proefsleuven een nauwgezet beeld wordt verkregen van de fysieke kwaliteit, de inhoudelijke kwaliteit en de belevingswaarde van de vindplaats. Waarderingsonderzoeken worden zo non destructief mogelijk uitgevoerd. Dit betekent ook weinig vondsten, waardoor de kosten van conservering ook laag uitvallen.

3. Monitoring

Monitoren van een vindplaats om de fysieke toestand in de gaten te houden. Dit gebeurt door middel van geofysisch onderzoek (met sonarapparatuur) en/of een visuele inspectie door een duiker. Op basis van het monitoringsonderzoek kan worden vastgesteld of ingrijpen op een vindplaats noodzakelijk is.

4. Fysiek beschermen

Fysieke beschermingsmaatregelen zijn maatregelen op de vindplaats zelf die de fysieke achteruitgang van de vindplaats kunnen vertragen of stoppen. Deze maatregelen kunnen de noodzaak tot een opgraving afwenden of "tijd kopen" om een opgraving voor te bereiden. In de praktijk houden fysieke beschermingsmaatregelen meestal in dat een klein duikteam in enkele weken de vindplaats afdekken met sediment, zandzakken of gaas.

5. Opgraven

Voor een opgraving kan worden gekozen om de wetenschappelijke informatie van een vindplaats die bedreigd wordt te behouden. Een opgraving onderwater is tijdrovend werk, zowel in het veld als in de uitwerking. Meestal wordt een grotere opgraving in meerdere campagnes uitgevoerd. Scheepsopgravingen kunnen een grote hoeveelheid organische en ijzeren objecten voortbrengen, waaraan hoge conserveringskosten zitten. De kosten van een opgraving kunnen dan ook aanzienlijk verschillen, mede afhankelijk van de hoeveelheid vondsten. In een minimum scenario wordt een klein deel

van een vindplaats opgegraven, zonder veel vondsten. In een maximum scenario wordt een heel schip opgegraven met een grote hoeveelheid vondsten.

Met een lichte, het daadwerkelijk een schip naar boven halen, wordt in principe geen rekening gehouden. Een situatie waarin dit (vanuit een wetenschappelijk of beheersperspectief) noodzakelijk zou zijn, is nauwelijks te bedenken. Wel kan om andere redenen (bijv. om als museumstuk te dienen) een dergelijk scenario wenselijk worden geacht. De middelen moeten dan op een andere wijze (bijvoorbeeld via sponsoring) bijeen gezocht. Een opgraving behelst het traject van opgraving, analyse, rapportage en conservering.

MONEY MARKET
— CHEQUE ACCOUNT —

12-20-26

*** BANK OF SCOTLAND**

38 Threadneedle Street London EC2P 2EH

Date 25.12.05

www.bankofscotland.co.uk 07/04

Pay The Royal Netherlands Government

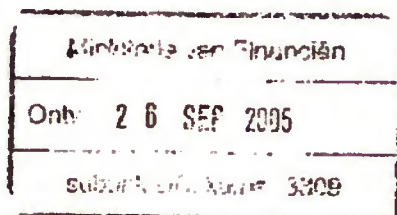
C PAYEE

10.2.e Wob

£ 10.2.e Wob

10.2.e Wob

⑈010696⑈ 1200 2026⑈ 01091227⑈ 11

Doc 067
Acquisition, Export
and Loans Unit
Museums, Libraries
and Archives Council
83 Victoria Street
London SW1H 0HW
Tel: 10.2.e Wob
Fax: 10.2.e Wob
www.mla.gov.uk

Ministerie van Financiën
Directie Domeinen
10.2.e Wob
Postbus 20201
2500 EE 's-Gravenhage
The Netherlands

13th September 2005

Dear 10.2.e Wob

As promised please find enclosed guidance notes for exporting works of art and other cultural goods from the UK and an application form.

Should you require any further information please do not hesitate to contact me.

Yours sincerely

10.2.e Wob

Export Licensing Manager

Tel no: 10.2.e Wob
Email: 10.2.e Wob @mla.gov.uk

Return to:
Museums, Libraries and Archives Council
Archives, Export and Loans Unit
83 Victoria Street
London SW1H 0HW
Tel: 0122 3 7506
Fax: 0122 3 7506

Official reference

Your reference - quote in correspondence

Telephone number for queries

Name and address of consignor

Names and addresses of all present owners

Name and address of consignee

Name and address of ultimate purchaser if different

Answer

1. Are the goods being exported on a firm order?
2. Are they on consignment (or sale or return)?
3. Are they for temporary exportation eg exhibition or repair and then for return to the UK or Isle of Man?
4. If they are to be returned give date of return.
5. State date of proposed shipment.

Date _____

Date _____

6. Have the goods been imported into the UK in the last 50 years from anywhere other than the Channel Islands? If "Yes" supply available evidence (NB The answer should be "No" for items which have previously been licenced for temporary export only and return, but which otherwise had been in the UK for more than 50 years).
7. Are the goods being re-exported from the UK after temporary importation?
8. State official reference number(s) of any previous application(s) for export licence(s) for the goods.

Please now read notes 7-9 on page 4

WARNING

Penalties may be imposed for false statements in connection with applications or export licences.

DECLARATION

1. The goods to be exported are my/our property or are the property of the owner(s) named above for whom I am authorised to act in this transaction as the sole responsible representative.
2. I am aware that the exporter or shipper of the goods may be required to provide to the Commissioners of Customs and Excise, within such time as they allow, evidence of the destination to which the goods covered by this licence were delivered.

Signed _____ Owner of goods* proprietor* partner*
director* company secretary*

Official number of authorised signatory

Date _____ *Delete those which do not apply

Other signatories may be authorised upon written application to the Museums, Libraries and Archives Council.

EXPORT LICENCE

ELU FORM C - PART II

No;

Your reference

PLEASE SUPPLY TWO PHOTOCOPIES OF THIS SHEET

Name and address for return of licence
Name must be consignors's - address may be different

Name and address of consignee

Country of ultimate destination

For the purpose of any Order made under the Export Control Act 2002 prohibiting the export without licence of goods from the United Kingdom, the Secretary of State hereby licences the consignor above to export from the United Kingdom to the consignee and the country of ultimate destination above within a period of twelve months from the date of this licence the following goods:

GOODS TO BE EXPORTED - see Notes 3 - 6 on page 4		
Quantity	Full description of goods; each separate item should start on new line	Value f.o.b. or estimated selling price of goods on consignment (£)
If more space is needed, please continue on separate sheet in triplicate		
TOTAL VALUE £		

Museums, Libraries and Archives Council

General

1. Shipment of the goods should not be arranged until a licence has been granted.
2. Your application might relate to a tax-exempt object which the owner has undertaken to keep in the United Kingdom. Please direct any enquiry about the tax position to the Inland Revenue Capital Taxes, Ferrers House, PO Box 38, Castle Meadow Road, Nottingham NG2 1BB (Telephone: 01529 200000). If you are not the owner of the object, please provide the Inland Revenue with the owner's written authority to deal with your enquiry.

Description of articles - a matching set of items is regarded as one article

3. For objects of cultural interest the description on page 3 should state the style or class to which the object belongs, eg by Raphael, style of Adam, Chelsea Cloisonne, mezzotint, Sheffield plate, the nature of the material, design and decoration, general colour, period, country of origin and exact measurements. For a painting the full title by which it is usually known should be given: whether signed and, if dated, the date.
4. For gold and silver articles, the maker, date and place including hallmark should be stated and, except in the case of filled articles, the weight.
5. For photographic positives or negatives, state the name of the photographer and particulars of the subject eg the names(s) of the sitter(s), location, etc.

Portraits of British historical persons and textiles (except carpets and tapestries) (see sub-paragraphs (iv) and (v) on page 1)

6. Applications for Certificates should be sent to:

The Director
National Portrait Gallery
2 St Martin's Place
LONDON WC2H 0HE

OR

The Keeper
Scottish National Portrait Gallery
17 Ainslie Place
EDINBURGH EH3 6AU

The Director
The Victoria and Albert Museum
South Kensington
LONDON SW7 2RL

*for British historical portraits**for textiles*

Warning

7. The licence

- may be varied, suspended or revoked by the Secretary of State for Culture, Media and Sport at any time without reason given;
- may not be altered except by the Secretary of State for Culture, Media and Sport;
- is not transferable.

Goods sent by post

8. The licence is available for one posting only and must be surrendered at the time of posting even if the quantity of goods posted is less than that shown on the licence. Attach the licence in an envelope marked "Export Licence" to the outside of the package or, if a batch, to one packet. Failure to do so may lead to delay.

Goods not sent by post

9. The licence must be supplied to Customs and Excise with the shipping documents at the place of export before shipment.

INSTRUCTIONS TO CUSTOMS AND EXCISE

10. Exhausted Licences to be returned to:

Museum, Libraries and Archives Council
Acquisition, Export and Loans Unit
83 Victoria Street
London SW1H 0HW

MUSEUMS LIBRARIES ARCHIVES

APPLICATION FOR EXPORT LICENCE
(OBJECTS OF CULTURAL INTEREST)*First read notes 1 and 2 on page 4*

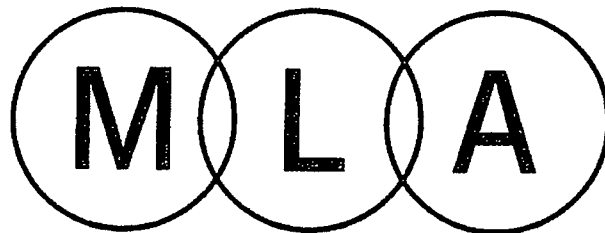
A licence is required for the export, both temporary and permanent, from the United Kingdom for the following objects of cultural interest which are more than 50 years of age on the date of export:

(i) any archaeological object which has been recovered from the soil, the bed of an area of water, or the sea bed within territorial waters of the United Kingdom (unless it had been buried for less than fifty years);	(v) any article of clothing or footwear, or any article manufactured from textiles and textiles in the length or piece valued at £12,000 or more. However, for such objects valued between £12,000 and £65,000 you may apply instead to the Director of the Victoria and Albert Museum for a certificate stating that the item is not of national importance (see note 6 on page 4);
(ii) any photographic positive or negative or assemblage of such photographs valued at £10,000 or more;	(vi) any firearms more than fifty years old, but less than one hundred years old and valued at £65,000 or more;
(iii) any document or manuscript (which is not printed matter); any archive of manuscripts and documents in any medium; any architectural, scientific or engineering drawings produced by hand;	(vii) any firearms 100 years old or more, and all other arms and armour more than 50 years old, valued at £35,000 or more;
(iv) a portrait or likeness of any British historical person valued at £10,000 or more. However, for portraits valued between £10,000 and £65,000 you may apply instead to the Director of the National Portrait Gallery or the Keeper of the Scottish National Portrait Gallery for a certificate stating that the item is not of national importance (see note 6 on page 4);	(viii) any painting in oil or tempera medium (other than a portrait of a British historical person) valued at £180,000 or more;
	(ix) any other object more than fifty years old valued at £65,000 or more.

Except for items claimed to have been imported within the last 50 years, applications for classes (i), (iv), (v), (vi), (vii), (viii) and (ix) above MUST be accompanied by a non-returnable photograph of sufficient size and clarity to show details of workmanship - i.e. 16.5cm x 21.6cm or larger. For classes (ii) and (iii), photographic reproduction need not be supplied unless specifically requested by the Museums, Libraries and Archives Council. Where this involves only a small amount of reproduction, this can be pre-empted by sending a copy with the application.

Provenance

For all articles, please quote all known provenance and published references with the full description in the section headed "Goods to be Exported". Failure to quote provenance may cause delay.

MUSEUMS LIBRARIES ARCHIVES

UK EXPORT LICENSING FOR CULTURAL GOODS

**PROCEDURES AND GUIDANCE FOR
EXPORTERS OF WORKS OF ART AND OTHER
CULTURAL GOODS**

A Museums, Libraries and Archives Council Notice

Issue 5. (Revised) 20 April 2005

Contents page

Introduction	1
Part I: The Export Control	1
Part II: Objects of National Importance	5

Tables/Flow chart

<i>Table 1</i>	
Objects excluded from the export control	13
<i>Flow chart</i>	
What type of licence do I require for export?	14
<i>Table 2</i>	
European Union categories for the export of cultural goods.	15
<i>Table 3</i>	
Open General Export Licence (OGEL) limits for the export of cultural goods.	16

Appendices

<i>Appendix A</i>	
Export Licensing Unit and the Secretariat to the Reviewing Committee on the Export of Works of Art	17
<i>Appendix B</i>	
Member States and territories of the European Union	18
<i>Appendix C</i>	
Useful addresses	19
<i>Appendix D</i>	
Terms of reference and membership of the Reviewing Committee on the Export of Works of Art	20-21
<i>Appendix E</i>	
Composition of the Advisory Council on the Export of Works of Art	22-23

INTRODUCTION

1. This notice provides guidance on the procedures involved in applying for an export licence for cultural goods. Part I sets out the export controls that apply to cultural goods (works of art, antiques and collectors' items etc), when an individual export licence is required, and how you should apply for one. Part II details how decisions are reached on licence applications for objects of national importance. All references to the UK include the Isle of Man. The operation of the export control regime for cultural goods is the responsibility of the Acquisition, Export and Loans Unit within the Museums, Libraries & Archives Council (MLA): address and telephone numbers at Appendix A (page 17).

This part sets out the export controls that apply to cultural goods, when an individual export licence is required and how you should apply for one.

PART I: THE EXPORT CONTROL

What is the purpose of the export control?

2. The purpose of the export controls is to give an opportunity for the retention in this country of cultural goods considered to be of outstanding national importance. The system is designed to strike a balance, as fairly as possible, between the various interests concerned in any application for an export licence - for instance, the protection of the national heritage; the rights of the owner selling the goods; the exporter or overseas purchaser; and the position and reputation of the UK as an international art market.

How does the export control work?

3. For cultural goods over certain age and monetary limits, an individual licence is required for export from the UK to European Union (EU) destinations and non-EU destinations (see paragraphs 4 and 5), unless one of the exceptions in **Table 1** applies (see page 13). There is both EU and UK legislation on the export control of cultural goods and either an EU or a UK licence application may be required depending on the type of object and the destination to which you intend to export. Licences may be required for both permanent and temporary exports, including when you are transferring your own property abroad.

When must I have an individual export licence?

4. If you are intending to export a cultural object, regardless of its destination (within or outside the **EU**), you must apply for an individual licence if your object is valued at or above a specified financial threshold. To determine whether you require an individual licence, please refer to the flow chart and tables on pages 14-16. **If the object is valued below the specified threshold, no individual licence application is required.**
5. The Member States of the EU are listed at Appendix B.

I have looked at the flow chart and tables on pages 14-16 and have concluded that I need to apply for an individual export licence.

6. If you are intending to export an object to a final destination **outside the EU**, please ensure that you apply for an export licence on the correct form (in most cases an **EC licence (EC ELA March 1993)** or a **UK licence (ELU Form C)** for some objects). The flow chart and tables on pages 14-16 should have helped you to determine which form you require. If, however, you are intending to despatch an object to a destination **in another EU Member State**, then in all cases you need to apply for a **UK licence** (again, the flow chart and tables on pages 14-16 should have helped you to determine whether you need to apply for an individual licence).

How do I obtain the required licence application form?

7. Telephone the Export Licensing Unit on **10.2.e Wob** and request either an **EC licence** application form or a **UK licence** application form. If you are unsure, the staff of the Licensing Unit will be happy to advise you. **You should apply as soon as you know that an object is to be exported and the name and address of the consignee to whom it is going. Completed application forms, detailing the full provenance or history of the object, should be sent to Margaret Cates in the Acquisition, Export and Loans Unit: address at Appendix A (page 17).**

How soon will I receive my export licence once I have submitted my application?

8. This depends on whether your application is referred to an Expert Adviser in a national museum or gallery for scrutiny as to national importance (see paragraph 13). If an Expert Adviser needs to be consulted, the papers will normally be referred within five working days of the receipt of your application. We ask our Expert Advisers to respond to us within 15 working days.
9. However, if you can provide evidence with your licence application that the object arrived in the UK within the last 50 years, your application will not normally be referred to the Expert Adviser (but see the note to Appendix B on page 18 regarding the exclusion of imports into the UK from the Channel Islands). If there is no referral to an Expert Adviser, the licence can normally be granted within five working days from receipt of your application, **provided that all the necessary information has been submitted.**

If my cultural object has arrived in the UK within the last 50 years, what evidence should accompany the application?

10. The documentary evidence must provide details of the provenance of the object concerned. However, if the object is a recent arrival in the UK, it may be simpler to provide copies of the commercial shipping documentation or a copy of the Customs Single Administrative Document (C88) with your licence application.
11. In addition, where an object has come from another EU Member State on or after 1 January 1993, either directly or indirectly via a third country, applicants requiring an EU licence should include evidence that the object was legally despatched from the originating Member State. The Acquisition, Export and Loans Unit can provide details of the evidence that is required for a particular originating Member State.

What about the special considerations that apply to manuscripts?

12. For some manuscripts, the Expert Adviser may recommend that the UK national interest can be satisfied by the retention of a copy, and that the originals should be granted an export licence. In such cases, MLA will ask for a copy, so that it may be deposited in the British Library. Access to the copy is then normally denied for seven years, unless the owner of the original specifically consents to some lesser restriction. To save time, you may therefore wish to provide (where possible) a good quality copy of the original with your licence application. You should, however, ensure that by making a copy, you are not infringing the rights of the copyright owner. If you choose not to agree to a copy being deposited in the British Library, your licence application will be referred by MLA to the Reviewing Committee on the Export of Works of Art (see paragraph 24).

How does an Expert Adviser decide what is of national importance?

13. An Expert Adviser may object to the granting of a licence if he or she believes that an object satisfies one or more of the **Waverley criteria** (see paragraph 25). This can include an object by a living manufacture or producer. Expert Advisers are entitled to view an object before reaching a decision.

What happens if the Expert Adviser makes an objection under one or more of the Waverley criteria?

14. If the Expert Adviser objects, MLA refers the licence application to the Reviewing Committee on the Export of Works of Art (see paragraph 24).

What happens if the Expert Adviser makes no objection under the Waverley criteria?

15. If no objection is lodged, the export licence will normally be granted. Our Expert Advisers collectively object to the granting of licences for between 25 and 50 objects each year out of a total of 3,000-5,000 applications (covering 8,000-10,000 objects) referred to them.

Do museums and galleries need to apply for export licences?

16. Yes. Museums and galleries must apply for export licences. A museum or gallery is more likely to be arranging a temporary loan of an object for an exhibition abroad rather than seeking a permanent export. A temporary licence application by a national museum or gallery is not normally referred to an Expert Adviser.

Can an export licence be revoked once it has been issued?

17. Yes. Ministers may modify or revoke an issued export licence at any time.

I have been granted a temporary licence for an object, but now wish to export it permanently. Do I need to make a fresh application?

18. Yes. Temporary licences are issued on the basis that an object will be returned to the UK by a specified date. An Expert Adviser may elect not to object to the granting of a temporary export licence where he would object to a permanent licence for the same object. You must inform Mandy Collins in the Acquisition, Export and Loans Unit in writing of the return of all objects granted a temporary export licence, quoting the licence number and the expiry date.

I have my export licence. What other export paperwork do I need?

19. You should contact your local Customs and Excise Advice Centre (telephone number in the Yellow Pages or on the internet at www.yell.co.uk) for advice and copies of Customs and Excise publications. You should also be aware that there are prohibitions on the export of certain species of animals and plants and their derivatives (e.g. works of art incorporating ivory or plumage) covered by the Convention on International Trade in Endangered Species (CITES). For advice as to whether CITES export permits are required and the manner in which to apply, contact the Wildlife Licensing Section of Department for the Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) (details in Appendix C on page 19). An export licence may also be required from the Department of Trade and Industry (DTI) for cultural goods classified as firearms, military or paramilitary equipment, regardless of monetary value. For advice, contact the Export Control Organisation within the DTI (details in Appendix C on page 19).

What should I do if I lose my export licence?

20. You should write to the Acquisition, Export and Loans Unit, explaining the circumstances of the case, and request a replacement licence.

What should I do if I discover that I have inadvertently exported an object without the required licence?

21. You should make a voluntary written disclosure of the facts and circumstances to the Head of the Acquisition, Export and Loans Unit. MLA may then refer your written disclosure to Customs and Excise who are responsible for the enforcement of the export control. It is then for Customs and Excise to consider what action is appropriate.
22. You should be aware that if an object is presented to Customs for export without an export licence where one is required, the exporter and any other party concerned with the unlicensed exportation may be subject to penalties including criminal prosecution under the Customs and Excise Management Act 1979. The unlicensed object may also be subject to seizure under the provisions of the same Act.

What if I learn that Customs and Excise have stopped the export of my object?

23. You should speak to the office of Customs and Excise concerned.

This part sets out how decisions are reached on licence applications for objects which are potentially of national importance and details the role of the Reviewing Committee on the Export of Works of Art.

PART II: OBJECTS OF NATIONAL IMPORTANCE

What is the role of the Reviewing Committee on the Export of Works of Art?

24. The Reviewing Committee is a non-statutory independent body set up to advise Ministers whether a cultural object, which is the subject of an application for an export licence, is of national importance under the Waverley criteria. The Committee consists of eight members appointed by the Secretary of State for Culture, Media and Sport each of whom has expertise in one or more fields (paintings, furniture, manuscripts etc). The terms of reference of the Committee and details of the present membership, are given at Appendix D (pages 20-21). Correspondence for the Chairman of the Committee should be sent via Helen Loughlin or Jonathan Noakes, Joint Secretaries of the Committee, (see Appendix A on page 17).

What are the Waverley criteria?

25. Objects are assessed against the following three criteria (named after the Chairman of a 1950 committee which was appointed to consider and advise on an export policy):

Waverley one.

Is it so closely connected with our history and national life that its departure would be a misfortune?

Waverley two.

Is it of outstanding aesthetic importance?

Waverley three.

Is it of outstanding significance for the study of some particular branch of art, learning or history?

26. In its 1988-89 Annual Report, the Reviewing Committee set out its interpretation of the Waverley criteria:

'The first criterion is whether an item is 'so closely connected with our history or national life that its departure would be a misfortune'. This was originally intended to catch such objects as the Alfred Jewel or the manuscript of Gray's Elegy but we interpret it in a somewhat wider context to include items which are of major importance for local history, or which are part of collections which are of the greatest historical significance, or which are associated with significant historical events.

The second criterion refers to 'outstanding aesthetic importance'. There can be no definitive guidelines for judging whether an item is aesthetically outstanding, but we do not restrict this criterion to great works of painting or sculpture. We might, for instance, conclude that an exquisite snuff box met this criterion as well as a painting by Poussin. In the case of works by great artists it may be claimed that anything from the hand of Rembrandt is outstanding. We are not always swayed by such arguments and may take into account the condition or restoration to which it may have been subjected.

The third criterion is whether an item is 'of outstanding significance for the study of some particular branch of art, learning or history'. Almost anything could be caught

under this heading: the worst works of the best artists (just to show that Homer nods), a poet's laundry list, a collection of seaside postcards. We therefore apply this criterion with rigour to objects which, in our view, are important for the study of some significant branch of art, learning or history; they have to be important for study rather than merely interesting to study. Many objects might provide attractive topics for a Ph.D thesis but are not of wider significance for the study of the subject as a whole.'

What happens if my application is referred to the Reviewing Committee on the Export of Works of Art?

27. When an export licence application is referred to the Reviewing Committee, you are invited to submit a written statement to the Committee giving reasons why, in your opinion, the object does not satisfy any of the Waverley criteria (if you feel it does not). You may also wish to advance any other arguments as to why the licence should be granted. The Expert Adviser likewise submits a written statement as to why he believes the object satisfies one or more of the Waverley criteria. The Secretary of the Committee ensures that all parties see both statements. A meeting is convened at which the appointed members are joined by three independent advisers chosen for their expertise on the object in question. These independent advisers are treated as members of the Committee for the application under consideration. Officials from MLA are also present to advise the Committee.
28. At the meeting, there is an opportunity for both you and the Expert Adviser to add to your written statements and to ask questions of each other. The Committee members may also ask each of you some questions. You may be accompanied by any adviser who you feel may help you in relation to some aspect of your case. You will also need to arrange for the object under consideration to be transported to the Committee venue, unless exceptionally the Committee agrees to undertake a visit because the object is too large or fragile.
29. Once questions have been answered, you and the Expert Adviser leave the meeting while the Committee members (appointed and independent) vote on whether the object satisfies any of the Waverley criteria. If the object does, the Committee **recommends** to the Secretary of State that a decision on the licence application should be **deferred** for a specified period (normally between two and six months although the Committee can recommend a deferral of any length, see paragraph 31) to enable an offer to purchase to be made at or above the fair market price, which will also be recommended by the Committee. If the object does not satisfy one or more of the Waverley criteria, the Committee recommends that the export licence should be granted.

What is the purpose of a deferral period?

30. The purpose in recommending a deferral period is to allow time for an offer to purchase to be made at or above the fair market price to keep an object in the UK. In most cases, such offers are likely to come from public sources (museums, galleries or other heritage bodies such as the National Trust).

How does the Committee decide the length of the deferral period?

31. The Committee has a wide discretion. The criteria on which the length of deferral is normally based include:
 - the value of the object;

- the likelihood of a fund-raising attempt being launched;
- the proximity of the beginning of the deferral period to a new financial year;
- the proximity of the beginning of the deferral period to the summer and, to a lesser extent, the Christmas and New Year holiday periods;
- whether the owner of an object, which has been conditionally exempted from capital taxation, has given the requested three months' notice of an intention to sell the object to the Museums, Libraries and Archives Council; and
- whether the owner is willing for the object to be publicly displayed (in appropriate conditions) to assist any fund raising appeal that might arise as a result of a deferral period.

The deferral period may consist of a single period of time, known as a 'straight deferral' or a two-stage period, known as a 'split deferral'.

What is a 'straight deferral' period?

32. If the Committee recommends a straight deferral, it is recommending that Ministers should defer a decision for a period of time (three months is the most common) to enable an offer to purchase to be made at or above the fair market price. The fair market price is also recommended by the Committee.

What is a 'split deferral' period?

33. In a split deferral, the Committee recommends that Ministers should defer a decision for an initial period (two months is the most common) to enable an offer to purchase to be made. If at the end of the initial period, there is a potential purchaser who shows a **serious intention** to raise funds with a view to making an offer to purchase, the Committee recommends that Ministers should normally extend the deferral period by a further amount of time (four months is the most common). The reasoning behind a recommendation of a split deferral is that, should there not be an expression of serious interest to raise funds at the end of the initial deferral period, the Committee is in effect recommending that the licence should be granted at that stage (see paragraph 49).

How does the Committee arrive at a recommended fair market price?

34. The objective of the Committee is to recommend a valuation which is fair and reasonable to the owner and national heritage interests alike by examining carefully the elements included in the valuation. Therefore, at the Reviewing Committee meeting, the Committee will normally ask what the value as stated on the application form represents. This valuation is likely to fall into one of three categories, viz:
- the price at which the present owner has bought, either at auction or through a private sale; or
 - the price at which the present owner has agreed to sell (either unconditionally or subject to the granting of an export licence); or
 - an estimated price with supporting evidence, such as recent prices fetched by other important objects in the same field.

35. In addition to the base price the Committee may include several additional elements in the recommended fair market price. These are:

- buyer's premium.
- reasonable conservation costs (those incurred by a new owner as being necessary to stabilise the condition of an object).
- dealer's commission on a sale to a third party (which will not normally include a commission on a sale to a connected party). The Secretary of the Committee can provide further advice on this policy in specific cases.

36. The Committee may also exclude certain elements in arriving at the recommended fair market price. The Committee considers that an overseas purchaser of an object that might satisfy the Waverley criteria should be aware, or should be made aware by his agent, that there is a risk that a decision on the export licence application might be deferred. Such purchasers should be prepared to take account of that risk and, therefore, the following factors are not normally included in the Committee's recommended fair market price:

- interest charges
- transport and storage costs
- insurance costs

To assist the Committee in arriving at a recommended fair market price, you should be prepared at the meeting to answer the Committee's questions in respect of valuation.

What questions are the Committee likely to ask me in relation to valuation?

37. Questions could include the following:

For recent auction sales:

- When was the auction?
- What was the hammer price?
- What does the value on the export licence application represent? Is it the hammer price plus auctioneer's commission inclusive of VAT?

For privately agreed sales and other situations:

- What does the value on the export licence application represent?
- Is there a sale agreement between you and the overseas purchaser? If so, what are the payment terms?
- Are you in any way connected in business with the overseas purchaser?
- If it is an estimated price (i.e. no sale agreement), what is the basis of the estimate you have used?

- Has the piece been sold at auction in the last 10 years? If so, when and what was the auction price?
- If bought by a dealer at an auction, was the dealer purchasing for stock or bidding on behalf of the present overseas purchaser?
- If a UK purchaser wishes to buy your piece, what would the price be inclusive of VAT, bearing in mind the price you quoted on your export licence application?

38. If the Committee accepts your valuation, the licence application is likely to be deferred at that value. If the Committee disagrees with your valuation, it may seek an independent valuation from experts in the field, or recommend an alternative fair market price to Ministers.

How do I get to know the Committee's recommendation?

39. Once the Committee has completed its discussions on the Waverley criteria, deferral period and price, and has voted, you and the Expert Adviser are invited back into the meeting room and are informed of the Committee's recommendation, including, where relevant, the recommended length of the deferral period and the fair market price. You are also told which of the criteria have been satisfied. If you have any further questions, they are dealt with at this stage.

What happens to the Committee's recommendation after the Committee meeting?

40. Following the meeting, the Secretariat informs Ministers of the Committee's recommendation. Ministers then make a decision as to deferral period and fair market price, taking into account the Committee's recommendations. Once a Ministerial decision is received, the Secretariat will inform you in writing of that decision. If there is to be a deferral period, this runs from the date of the MLA Press Notice, not the date of the Committee hearing. If the licence is to be granted, this will normally be issued within five working days of the receipt of the Ministerial decision.

What does the MLA Press Notice say?

41. The Press Notice invites interested parties to make an offer to purchase through the Secretary of the Committee. The Notice explains why the object is of national importance and details the length of the deferral period and the fair market price. It does not reveal the name of the applicant for the export licence or the consignee as this information is commercially confidential. In addition to the media, the Notice is circulated to museums and galleries, Area Museum Councils, the Heritage Lottery Fund, the National Heritage Memorial Fund, the National Art Collections Fund, and other interested parties.

What are my options once I have received the Ministerial decision on my export licence application?

42. On receipt of a letter informing you of the deferral of a decision on your export licence application, you should consider how you wish to proceed and /or advise the owner accordingly. If you are content for your licence application to be deferred at the price quoted, you or your client may simply wait to see whether you receive any offer(s) to purchase. If you are not content, you may wish to consider withdrawing your application and keeping the object in the UK. Any offers will be communicated to you through the Secretary of the Committee, as will (where there is a split deferral) any serious intention to raise funds with a view to making an offer to purchase.

What happens if I receive an offer to purchase from a public source?

43. If an offer to purchase is received by an owner from a public source, (a museum, gallery or other heritage body such as the National Trust) he or she is free to accept or reject it. There is no compulsion on an owner to sell. However, where an owner does not accept an offer from a public source, Ministers, in deciding on the licence application, will take the existence of the offer into account and will normally refuse a licence. Similarly, where an owner makes known his intention to refuse an offer from a public source, Ministers will normally refuse a licence.

What happens if I receive an offer to purchase from a private source?

44. If an owner receives an offer to purchase from a private source, again he or she is free to accept or reject it. There is no compulsion on an owner to sell. However, where an owner does not accept an offer from a private source, Ministers will determine whether to grant the licence. In so doing, Ministers will normally take the existence of an offer into account only where the offerer has combined his offer with a signed undertaking with a public institution that he will:
- (i) guarantee reasonable public access to the object;
 - (ii) provide satisfactory conservation conditions; and
 - (iii) not sell the object for a specified period (to secure the access in (i) above).
45. Where a private offer is combined with such an undertaking, Ministers will normally refuse an export licence. If no undertaking is given, Ministers will not take the existence of the offer into account and will normally grant an export licence.

What happens if I accept an offer to purchase?

46. If you accept an offer to purchase, from either a public or private source, the export licence application lapses.

What happens if I withdraw my application after receiving an offer to purchase from a public source?

47. You are likely to be considered to have refused the purchase offer. Any subsequent licence application will normally be treated as if there had been a licence refusal and the procedures in paragraphs 55-58 will apply.

What happens if I receive both a public offer and a private offer with the undertaking as set out in paragraph 44?

48. Ministers hope that an owner will accept the offer providing the better public access.

What happens if I do not receive an offer to purchase?

49. If you do not receive an offer to purchase, your export licence will normally be granted at the end of the deferral period, (or possibly earlier if a split deferral applies, see paragraph 33) although in some circumstances Ministers may decide to defer a decision on your licence application for a further period.

In what circumstances have Ministers decided to defer a licence for a further period?

50. If, at the time of the expiry of the deferral period, a public source attempting to acquire the object has a real possibility of finding the outstanding funds required for purchase, Ministers have, in the past, agreed to a further deferral. Additional deferral periods are rare and normally only allowed where there is a reasonably certain prospect of raising the residual sum within a prescribed timescale.

Who is the ultimate authority to decide whether I get an export licence?

51. The Reviewing Committee only provides advice and recommendations to Ministers. It is for Ministers to make a decision on your licence application. Ministers have discretion in deciding on licence applications; but, that discretion must be exercised reasonably.

Which offers, in the context of paragraphs 43-45, will Ministers take into account in deciding on an export licence?

52. Ministers, in deciding on an export licence application in the context of paragraphs 43-45, will take into account the existence of a **compensating offer to purchase**. A compensating offer should not normally disadvantage an owner, or put him in a worse position than he would be in were he to accept a fair market price. An offer from a public source under the private treaty sale arrangements for less than the recommended fair market price can, in certain circumstances, be considered to be a compensating offer to purchase.

What are the private treaty sale arrangements?

53. A private treaty sale of a cultural object to a qualifying public body may be exempt from capital taxation. Where the exemption does apply, the vendor will receive the sale proceeds without any liability to tax. If applicable, a tax exemption on sale proceeds can enable a purchasing public body to make (and Ministers to take into account as an effective compensating offer) an offer which is lower than the fair market price (i.e. the fair market price less the allowance against capital taxation). These tax concessions are not available on private treaty sales to private purchasers.
54. This is only a general outline of the arrangements that exist for a private treaty sale of a cultural object to qualifying public bodies. For further information contact your local Inland Revenue tax office (telephone number in the Yellow Pages).

What happens if an export licence has been refused in the past; and I wish to re-apply for a licence?

55. Where a subsequent application is made for a licence to export an object of Waverley standard belonging to a person who, at the time of the first application, refused (or declined to consider) an offer to purchase, it will be subject to the normal licensing procedures as set out in this notice. If the Expert Adviser objects to the granting of the licence under the Waverley criteria, the application will be referred to the Reviewing Committee for consideration as to whether the object still satisfies the Waverley criteria.

56. If a subsequent application is being made within 10 years or so of a licence application which was refused, the applicant for the fresh licence should include, in his written statement to the Committee, details of any change of circumstances since the earlier application, or other arguments in support of the new application. In particular, the applicant should set out any arguments he wishes to advance as to why the Committee should not (assuming the object is still found to be of Waverley standard) recommend a further licence refusal, without a deferral period, given the history of the previous application. If the Committee sees no change of circumstances to justify recommending approval of the licence, it will normally recommend that the licence be refused without a deferral period.
57. If the applicant argues that, since the previous application, he has made the object available for sale to a public body (or a private owner within the context of paragraph 44) the Committee can advise on, and Ministers will take into account, all relevant factors, such as, whether the price was reasonable, the identity of the prospective purchaser, the time since the offer and the time since the previous licence refusal. Ministers will take the absence of such a purchase offer into account in deciding on the licence application, but this factor will not necessarily be decisive.
58. An application by a person closely connected with the person who was the owner at the time of the earlier application (for example the spouse of or a company controlled by the previous applicant) will normally be treated in accordance with paragraphs 55-57.

To whom should I speak if I am not content with the handling of my licence application?

59. Staff in the Acquisition, Export and Loans Unit and the Reviewing Committee Secretariat are happy to answer queries by telephone about export licensing. We encourage people to contact us about any problems so that we can try to remedy them. If you are not happy with our service, you should contact the person who dealt with the matter. Alternatively, you can contact a member of staff in the Support Services Team. If you want to do this in writing, address your letter to the Company Secretary, MLA, 16 Queen Anne's Gate, London, SW1H 9AA. If you prefer to telephone, the number is 10.2.e Wob. If you prefer to e-mail, the address is customer.services@mla.gov.uk. If you are not happy with the response to your complaint, you can ask for a review of how it was been dealt with by the Office of the Chief Executive. The address is the same as for the Support Services Team, but the telephone number is 10.2.e Wob and the e-mail address is 10.2.e Wob@mla.gov. As an alternative you may wish to take up your case with your trade association, which is represented on the Advisory Council on the Export of Works of Art.

What is the Advisory Council on the Export of Works of Art?

60. The Reviewing Committee is guided in its policy advice by the membership of the Advisory Council on the Export of Works of Art. The Council is established to provide a forum for the discussion of the principles and operation of the export control system and usually meets once a year in June or July. Museums and galleries, representatives of art trade organisations and various 'heritage' bodies are represented on the Council. A full list of members is at Appendix E on pages 22-23.

Can I get an advance ruling from an Expert Adviser or the Reviewing Committee on whether my object meets the Waverley criteria?

61. No. The recommendations of the Reviewing Committee cannot be pre-judged. Each licence application is treated on its own merits.

Does the Reviewing Committee publish details of its past recommendations?

62. Yes. The Reviewing Committee has an Annual Report which is published by the Stationery Office Publications Centre (see Appendix C). The Report is submitted to Parliament and outlines the Committee's policy discussions and gives detailed accounts of the cases considered.

What further guidance is available from the Acquisition, Export and Loans Unit?

63. The following guidance is available free of charge:

Export Licensing Unit: Code of Practice (a guide to standards of service - DNH 1994).

What guidance is available on the Internet?

64. MLA Press Notices about export licensing decisions, and this guidance, can be found on the MLA website:

www.mla.gov.uk

From whom can I obtain further copies of this guidance?

65. Contact **10.2.e Wob**

Table 1

Objects excluded from the export control

(referred to in paragraph 3)

How to use this table

If you intend to export an item which falls fully within one of the categories described below, an export licence application is **not** required for the destination shown in the heading:

For any destination:

category of item

1. Postage stamps and other articles of philatelic interest.

For a despatch to another EU Member State:

category of item

2. Birth, marriage or death certificates or other documents relating to the personal affairs of the exporter or the spouse of the exporter.
3. Letters or other writings written by or to the exporter or the spouse of the exporter.
4. Any object exported by, and being the personal property of, the manufacturer or producer thereof (does not apply to companies), or the spouse, widow or widower of that person.
5. Any object less than 50 years of age at the time of export.

For an export to a destination outside the EU

category of item

6. Letters or other writings written by or to the exporter or the spouse of the exporter.
7. Any object less than 50 years of age at the time of export.

Flow chart

(as referred to in paragraphs 4-8)

What type of licence do I require for export?

(Please ensure that you read any relevant footnotes and take account of the age limits applicable in Tables 2 and 3 on pages 15 to 16)

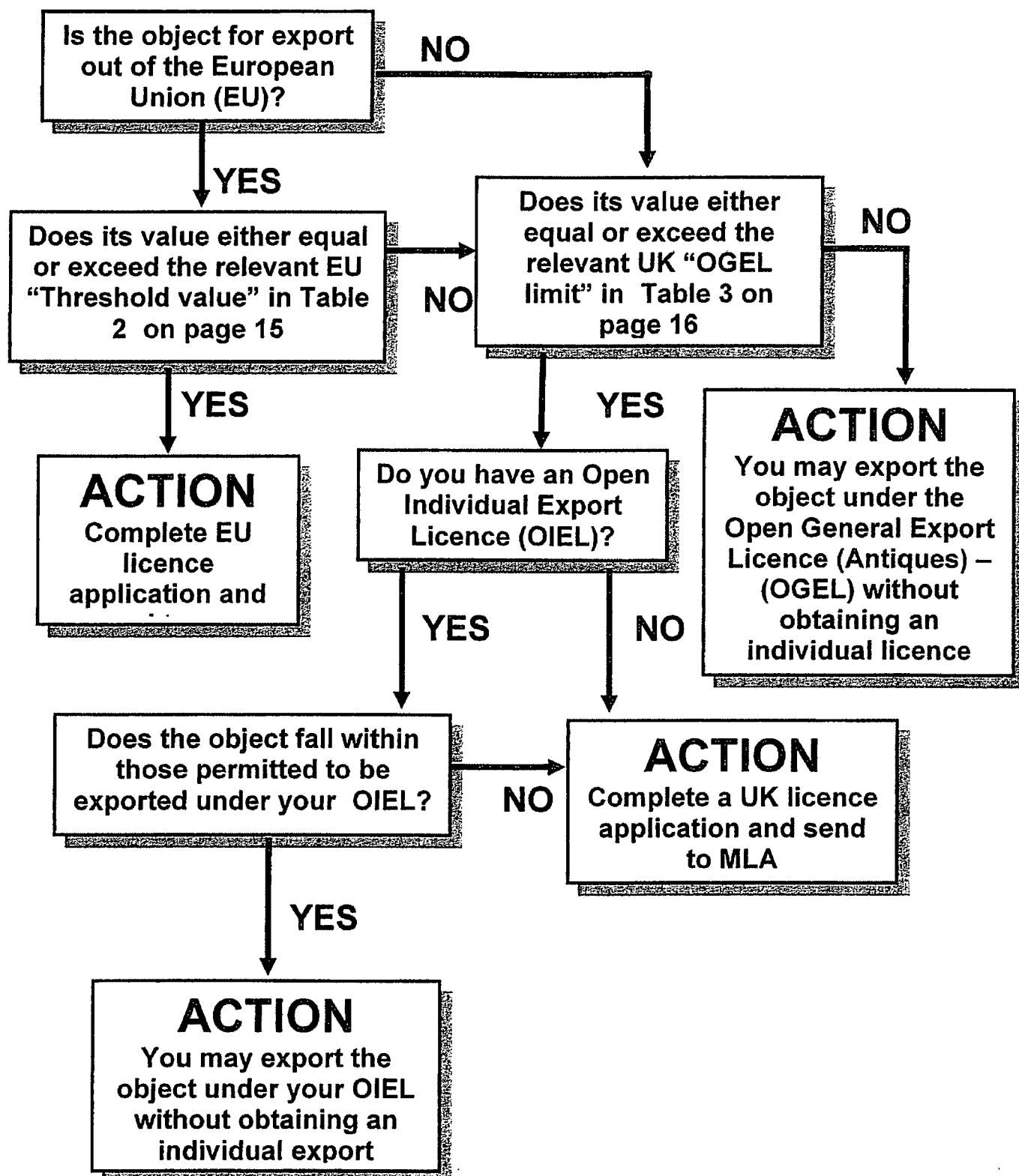

Table 2
EU categories for the export of cultural goods

Category of cultural object	Threshold value
1. Archaeological objects more than 100 years old which are the products of: ! excavations and finds on land or under water ! archaeological sites ! archaeological collection	£ Zero
2. Elements forming an integral part of artistic, historical or religious monuments which have been dismembered, of an age exceeding 100 years	£ Zero
3. Pictures and paintings, other than those included in category 3A or 4, executed entirely by hand in any medium and on any material ⁽¹⁾	£ 91,200
3A. Water-colours, gouaches and pastels executed entirely by hand on any material ⁽¹⁾	£ 18,200
4. Mosaics in any material executed entirely by hand, other than those falling in categories 1 or 2, and drawings in any medium executed entirely by hand on any material ⁽¹⁾	£ 9,100
5. Original engravings, prints, serigraphs and lithographs with their respective plates and original posters ⁽¹⁾	£ 9,100
6. Original sculptures or statuary and copies produced by the same process as the original ⁽¹⁾ , other than those in category 1	£ 30,400
7. Photographs, films and negatives thereof ⁽¹⁾	£ 9,100
8. Incunabula and manuscripts, including maps and musical scores, singly or in collections ⁽¹⁾	£ Zero
9. Books more than 100 years old, singly or in collections	£ 30,400
10. Printed maps more than 200 years old	£ 9,100
11. Archives, and any elements thereof, of any kind or any medium which are more than 50 years old	£ Zero
12. (a) Collections ⁽²⁾ and specimens from zoological, botanical, mineralogical or anatomical collections; (b) Collections ⁽²⁾ of historical, palaeontological, ethnographic or numismatic interest	£ 30,400
13. Means of transport more than 75 years old	£ 30,400
14. Any other antique items not included in categories 1 to 13 more than 50 years old ⁽³⁾ .	£ 30,400

¹ Which are more than 50 years old and do not belong to their originators

² As defined by the Court of Justice in its judgement in Case 252/84, as follows: 'Collectors' pieces within the meaning of heading No 97.05 of the Common Customs Tariff are articles which possess the requisite characteristics for inclusion in a collection, that is to say, articles which are relatively rare, are not normally used for their original purpose, are the subject of special transactions outside the normal trade in similar utility articles and are of high value.

³ Please note that Archaeological objects between 50 – 99 years old, Elements forming an integral part of artistic, historical or religious monuments which have been dismembered between 50 – 99 years old, Books between 50 – 99 years old, Printed Maps between 50 – 199 years old and Means of transport between 50 – 74 years old do not require an individual EC licence for export to a non-EU destination. However, these objects may require an individual UK licence for export to a non-EU destination. Please refer to Table 3 on page 16 to see if it would require an individual UK licence.

Table 3

OGEL limits for the export of cultural goods

Category of Object	OGEL limit
1. Any item over 50 years of age (excluding objects listed in categories 2 - 10 below) ¹	£ 65,000
2. Archaeological material found in UK soil or UK territorial waters over 50 years of age	£ Zero
3. Manuscripts, documents and archives (excluding printed matter) ² over 50 years of age	£ Zero
4. Architectural, scientific and engineering drawings produced by hand over 50 years of age	£ Zero
5. A photographic positive or negative or any assemblage of such photographs over 50 years of age	£10,000
6. A textile (excluding carpets and tapestries) over 50 years of age	£12,000
7. A portrait or likeness of a British Historical Person ³ over 50 years of age	£10,000
8. A firearm over 100 years of age and any other arms or armour ⁴	£ 35,000
9. A firearm between 50 and 100 years of age ⁴	£ 65,000
10. A painting in oil or tempera (excluding portraits of British Historical Persons) over 50 years of age	£180,000

¹ An individual export licence is not required to export goods to another EU Member State for the following:

- i. musical instruments exported for less than 3 months by a professional musician for use in the course of work;
- ii. musical instruments exported following importation for less than 3 months by a professional musician for use in the course of work;
- iii. motor vehicles (other than those designed or adapted for military or paramilitary use) exported for less than 3 months for use for pleasure purposes;
- iv. foreign registered motor vehicles (other than those designed or adapted for military or paramilitary use) exported following importation for less than 3 months for pleasure purposes.

An individual export licence is not required to export goods to a non-EU destination for the following:

- v. motor vehicles more than 50 and less than 75 years of age (other than those designed or adapted for military or paramilitary use) exported for less than 3 months for use for pleasure purposes;
- vi. foreign registered motor vehicles more than 50 and less than 75 years of age (other than those designed or adapted for military or paramilitary use) exported following importation for less than 3 months for pleasure purposes.

² Before considering submitting a licence application for manorial documents, applicants must consult the Secretary of the Royal Commission on Historical Manuscripts (RCHM) on whether the Master of the Rolls will consent to their export.

³ A British Historical person is someone listed in the *Dictionary of National Biography*, *Who's Who*, or *Who was Who*.

⁴ A Department of Trade and Industry export licence may be required for cultural goods classified as firearms, military or paramilitary equipment manufactured or produced less than 100 years before the date of exportation, regardless of monetary value.

Appendix A

Export Licensing Unit and the Secretariat to the Reviewing Committee on the Export of Works of Art

Export Licensing Unit

Address licence applications to:

10.2.e Wob

Acquisition, Export and Loans Unit
Museums, Libraries and Archives Council
83 Victoria Street, London, SW1H 0HW

Telephone numbers: 10.2.e Wob (then number as shown below - direct dialling)

10.2.e Wob

(In charge of the processing of applications)

10.2.e Wob

10.2.e Wob

Fax

Secretariat to the Reviewing Committee on the Export of Works of art

Address export policy questions and correspondence for the Reviewing Committee to:

The Secretary
Reviewing Committee on the Export of Works of Art
83 Victoria Street
London, SW1H 0HW

Telephone numbers: 10.2.e Wob (then number as shown below - direct dialling)

Joint Secretaries

10.2.e Wob

10.2.e Wob

Assistant Secretary

10.2.e Wob

10.2.e Wob

Fax

Appendix B

Member States and territories of the European Union

Member States of the European Union (EU) are:

Austria	Greece	The Netherlands
Belgium	Hungary	Poland
Cyprus	Ireland	Portugal
Czech Republic	Italy	Slovakia
Denmark	Latvia	Slovenia
Estonia	Lithuania	Spain
Finland	Malta	Sweden
France	Luxembourg	United Kingdom
Germany		

The following territories are also in the EU for export licensing purposes:

Andorra

Canary Islands

Channel Islands (**see note**)

French Overseas Departments of Guadeloupe, French Guiana, Martinique, and Reunion.

Monaco

Mount Athos (Greece)

Note

The policy in respect of the referral of applications to Expert Advisers is set out in paragraphs 8 and 9. For the purpose of Paragraph 9, the Channel Islands are regarded as part of the UK. Therefore, objects which have arrived in the UK within the last 50 years from the Channel Islands are normally referred to an Expert Adviser for scrutiny as to national importance.

Appendix C

Useful addresses:

TSO (The Stationery Office)
PO Box 29
Norwich
NR3 1GN

Telephone Orders/General Enquiries: 10.2.e Wob
Fax Orders: 10.2.e Wob
e-mail: book.orders@tso.co.uk

Wildlife Licensing Section
Global Wildlife Division
DEFRA
1/17 Temple Quay House
2 The Square
Temple Quay
Bristol
BS1 6EB

General Enquiries: 10.2.e Wob
e-mail: wildlife.licensing@defra.gsi.gov.uk
website: <http://www.defra.gov.uk/wildlife-countryside/gwd/cites/>

Export Control Organisation
Department of Trade and Industry
4th Floor
4 Abbey Orchard Street
London
SW1P 2HT

Telephone: 10.2.e Wob
Fax:
e-mail: eco.help@dti.gsi.gov.uk
Website: <http://www.dti.gov.uk/export.control/>

Historical Manuscripts Commission
Quality House
Quality Court
Chancery Lane
London
WC2A 1HP

Telephone: 10.2.e Wob
Fax:
e-mail: nra@hmc.gov.uk
Website: <http://www.hmc.gov.uk/>

Appendix D

Terms of reference and membership of the Reviewing Committee on the Export of Works of Art

Terms of reference

The Committee was established on 1952, following the recommendations of the Waverley Committee in its Report in September of that year, and was directed:

- (a) to advise on the principles which should govern the control of export of works of art and antiques under the Import, Export and Customs Powers (Defence) Act 1939;
- (b) to consider all cases where refusal of an export licence for a work of art or antique is suggested on grounds of national importance;
- (c) to advise in cases where a special Exchequer grant is needed towards the purchase of an object that would otherwise be exported; and
- (d) to supervise the operation of the export control system generally.

Membership

LORD INGLEWOOD (CHAIRMAN)

Lord Inglewood, previously Richard Vane, has an interest in art, architecture, and antiquities, and is responsible for his family's collection at Hutton-in-the-Forest, Cumbria. He was called to the Bar 25 years ago, and is also a Chartered Surveyor. Between 1989-1994 and 1999-2004 he was Conservative Spokesman on Legal Affairs in the European Parliament and has chaired a number of committees including the Development Control Committee of the Lake District Planning Board and the Cumbrian Newspaper Group. He was Parliamentary Under Secretary of State in the Department of National Heritage between 1995-97. In 1999 he was elected a member of the House of Lords, and was elected a fellow of the Society of Antiquaries (FSA) in 2003.

Appointed 1 December 2003: appointment expires on 30 November 2007.

AMANDA ARROWSMITH

A qualified and registered archivist, Ms Arrowsmith worked in archives for Northumberland, Berkshire and Suffolk County Councils before being appointed Director of Libraries and Heritage for Suffolk in 1990, a post from which she retired in March 2001. She has served as a member of the Lord Chancellor's Advisory Committee on Public Records and is a past president of the Society of Archivists. She has also served on the Executive Committee of the Friends of the National Libraries, the East of England Cultural Consortium and the Eastern Region Committee of the South East Museums Service, and has chaired the Heritage Lottery Fund Committee for the East of England.

Appointed 1 February 2002: appointment expires 31 January 2006

PROFESSOR DAVID EKSERDJIAN

Professor of the History of Art and Film, University of Leicester. The author of *Correggio* (1997) and *Parmigianino* (forthcoming), he is an expert on Italian renaissance paintings and drawings. Formerly a Fellow of Balliol College Oxford (1983-86) and Corpus Christi College, Oxford (1987-91), he worked in the Old Master Paintings and Master Drawings departments at Christies in London from 1991-1997, and, in addition, from 1992 was Head of European Sculpture and Works of Art Department there. He was editor of

Apollo magazine from 1997. He has organised and contributed to the catalogues of numerous exhibitions, including *Old Master Paintings from the Thyssen-Bornemisza Collection*, Royal Academy 1988) and *Andrea Mantegna* (Royal Academy, London and Metropolitan Museum of Art, New York, 1992).

Appointed 14 November 2002: appointment expires 13 November 2006

JOHNNY VAN HAEFTEN

Chairman and Managing Director of Johnny Van Haeften Ltd, the gallery specialising in 17th-century Dutch and Flemish Old Master pictures which he has run for twenty-five years after working at Christie's. Vice Chairman of the Society of London Art Dealers, member of the Board of the European Fine Art Foundation, former council member of BADA and former Chairman of Pictura, the pictures section of the European Fine Art Fair in Maastricht.

Appointed 28 June 2001: appointment expires on 27 June 2008.

DR CATHERINE JOHNS

Former curator of the Romano-British collections at the British Museum. She was trained in prehistoric and Roman Archaeology, and has published and lectured extensively, especially on Roman provincial art, jewellery and silver. Her publications include *Sex or Symbol; erotic images of Greece and Rome* (1982), *The jewellery of Roman Britain* (1996), museum catalogues of Roman treasure finds, and more than a hundred articles in scholarly journals. She has served on the committees of the Society of Antiquaries, the Roman Society, and the British Archaeological Association, and is currently trustee of the Roman Research Trust and a former Chair of the Society of Jewellery Historians.

Appointed 19 February 2003: appointment expires on 18 February 2007

TIM KNOX

Head Curator of the National Trust since 2002, before that its Architectural Historian. Between 1989 and 1995 he was Assistant Curator at the Royal Institute of British Architects Drawings Collection. Chairman and founding member of the Mausolea and Monuments Trust, Trustee of the Spitalfields Historic Buildings Preservation Trust and Member of the Art and Architecture Committee for Westminster Cathedral. He regularly lectures and writes on aspects of architecture, sculpture and the history of collecting.

Appointed 14 March 2002: appointment expires 13 March 2006.

MARTIN LEVY

Chairman of H Blairman & Sons. He was Chairman of the British Antique Dealer's Association 1993-94, Council member of the Furniture History Society 1994-96, and is a member of the Collections Committee for the Jewish Museum and a member of the Spoliation Advisory Panel. He has been published by various journals including *Furniture History*, *Apollo* and *Country Life*.

Appointed 1 March 1997: appointment expires on 28 February 2005.

PROFESSOR PAMELA ROBERTSON

Currently, Senior Curator of the Hunterian Art Gallery, University of Glasgow (1998 to date). She was appointed Professor of Mackintosh Studies in 2003. She is a Fellow of the Royal Society of Edinburgh, a Member of the Curatorial Committee of the National Trust for Scotland, and Chair of the Charles Rennie Mackintosh Society. Previously, she has been a member of the Historic Buildings Council for Scotland (1998 to 2002).

Appointed 2 December 2003: appointment expires on 1 December 2007.

Appendix E

Composition of the Advisory Council on the Export of Works of Art

The Chairman of the Reviewing Committee is the Chairman of the Advisory Council and the membership is as follows:

- (a) the independent members of the Reviewing Committee *ex officio*;
- (b) the Departmental Assessors on the Reviewing Committee (that is representatives of the Department for Culture, Media and Sport, Department of Trade and Industry, HM Treasury, Foreign and Commonwealth Office, HM Customs and Excise, Scottish Executive Education Department, National Assembly for Wales and the Northern Ireland Department for Culture, Arts and Leisure);
- (c) the Directors of the English and Scottish national collections, the National Museum of Wales, the Ulster Museum, and the Librarians of the National Libraries of Wales and Scotland;
- (d) the Expert Advisers to the Museums, Libraries and Archive Council, to whom applications for export licences are referred, other than those who are members by virtue of (c) above;
- (e) eight representatives of non-grant aided museums and galleries in England, Scotland, Wales and Northern Ireland, nominated by the Museums Association;
- (f) representatives of the:

Arts Council of England
 Arts Council of Northern Ireland
 Arts Council of Wales
 Association of Independent Museums
 Conference of Directors of the National Museums and Galleries
 Friends of the National Libraries
 Heritage Lottery Fund
 National Archives of Scotland
 National Art Collections Fund
 National Heritage Memorial Fund
 National Trust
 National Trust for Scotland
 Pilgrim Trust
 Public Record Office
 Resource\Science Museum Fund for the Preservation of Scientific and Industrial Material (PRISM)
 Resource\Victoria & Albert Museum Purchase Grant Fund
 Scottish Arts Council

- (g) representatives of:

British Academy
 British Records Association
 Canadian Cultural Property Export Review Board (*Observer Status*)
 Chartered Institute of Library and Information Professionals
 Council for British Archaeology
 Historic Houses Association
 Historical Manuscripts Commission

Resource: The Council for Museums, Archives and Libraries
Royal Academy of Arts
Royal Historical Society
Royal Scottish Academy
Scottish Records Association
Society of Antiquaries of London
Society of Archivists
Standing Conference of National and University Libraries

(h) representatives of the trade nominated by:

Antiquarian Booksellers' Association (two)
Antiquities Dealers' Association (two)
Association of Art and Antique Dealers (two)
British Antique Dealers' Association (three)
British Art Market Federation
British Numismatic Trade Association (two)
Christie's
Fine Art Trade Guild
Society of London Art Dealers (two)
Sotheby's

Minister van Financiën Eerste Kamer
2050605600
ontv. 2 JAN 2006
doosnummer
trouwwoord/DSP code
paraaf voor archiveren

Den Haag, 29 december 2005

1. Staatssecretaris
 2. Secretaris-generaal
 3. Plv. Secretaris-generaal
 4. Directie der Domeinen
- c.c. AFEP CDFEZ BJZ BENCV

Kenmerk: 2050605600

Namens de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heb ik de eer u mede te delen dat door het lid Gerkens vragen overeenkomstig artikel 134 van het Reglement van Orde zijn ingediend.

Deze vragen worden gesteld aan de staatssecretarissen van Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ik verzoek u de vragen binnen drie weken te beantwoorden. Mocht u hiertoe niet in staat zijn, dan dient u dit onder opgave van redenen aan de Voorzitter te laten weten.

Vragen welke niet binnen zes weken zijn beantwoord worden op het overzicht van niet-beantwoorde vragen geplaatst. Dit overzicht wordt elke drie maanden gepubliceerd.

De tekst van de artikelen 134 en 135 van het Reglement van Orde, met betrekking tot schriftelijke vragen, is aan ommezijde van deze brief afgedrukt.

De Griffier van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal,
voor deze,

10.2.e Wob

Griffie Tweede Kamer
der Staten-Generaal

10.2.e Wob

Verzoek bij beantwoording datum, kenmerk en onderwerp te vermelden.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2005–2006

Vragen gesteld door de leden der Kamer

2050605600

Vragen van het lid **Gerken** (SP) aan de staatssecretarissen van Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Van der Laan, over de berging van het VOC-schip de *Rooswijk*. (Ingezonden 28 december 2005)

1

Is het ministerie van OCW betrokken bij de berging van het VOC-schip de *Rooswijk*? Zo ja, op welke wijze? Zo neen, waarom niet?

2

Heeft er afstemming plaatsgevonden tussen de ministeries van Financiën, OCW en Buitenlandse Zaken? Zo ja, hoe vindt dergelijke beleidsafstemming over het algemeen plaats? Zo neen, waarom niet?

3

Zijn alle bij het door Nederland ondertekende Verdrag van Malta voorgeschreven procedures gevolgd? Zo neen, waarom niet?

4

Zijn bij de berging voorwaarden gesteld met betrekking tot het werkplan en het programma van eisen? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet? Welke overwegingen hebben daarbij een rol gespeeld?

5

Zijn er Nederlandse specialisten, deskundigen op het gebied van de VOC, betrokken geweest bij het

onderzoek en de berging? Zo ja, op welke wijze? Zo neen, waarom niet?

6

Zijn specialisten van het ROB en NISA geraadpleegd? Zo neen, waarom niet?

7

Is overwogen om de *Rooswijk* niet te bergen? Zo ja, wat zijn de overwegingen geweest?

8

Heeft de berger van het schip voldaan aan de regelgeving van het Verenigd Koninkrijk op dit terrein? Zo neen, waarom niet?

9

Deelt u de mening, dat medewerking aan berging door een commerciële berger met winstoogmerk in strijd is met internationaal geldende regels op het gebied van onderwaterarcheologie, zoals het UNESCO Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage 2001 en het ICOMOS Charter for the Protection and Management of the Underwater Cultural Heritage 1996?

Directie Domeinen

10.2.e Wob

Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum

10 FEB 2006

Uw brief (Kenmerk)

29 december 2005

kenmerk 2050605600

Ons kenmerk

DMN 2006-001

Inlichtingen

10.2.e Wob

@minfin.nl

Onderwerp

Kamervragen over de berging van het VOC-schip de Rooswijk

Hierbij doe ik u in de bijlage toekomen de beantwoording van de vragen van het lid Gerkens over de berging van het VOC-schip de Rooswijk, mede namens mijn ambtgenoten van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Buitenlandse Zaken.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De staatssecretaris van Financiën,

10.2.e Wob

mr. drs. J.G. Wijn

10.2.e Wob

Vraag 1.

Is het ministerie van OCW betrokken bij de berging van het VOC-schip de Rooswijk? Zo ja, op welke wijze? Zo neen, waarom niet?

Vraag 2.

Heeft er afstemming plaatsgevonden tussen de ministeries van Financiën, OCW en Buitenlandse Zaken? Zo ja, hoe vindt dergelijke beleidsafstemming over het algemeen plaats? Zo neen, waarom niet?

Vraag 3.

Zijn alle bij het door Nederland ondertekende Verdrag van Malta voorgeschreven procedures gevolgd? Zo neen, waarom niet?

Vraag 7.

Is overwogen om de Rooswijk niet te bergen? Zo ja, wat zijn de overwegingen geweest?

Antwoord op vragen 1, 2, 3 en 7.

De Ministeries van Financiën, OCW en Buitenlandse Zaken zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde. De betrokken ministeries werken samen in een interdepartementale commissie. Deze commissie werkt volgens een interdepartementaal beleidskader 'Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde' dat op 26 april 2002 (28 000 V, nr. 62) aan de Tweede Kamer is gestuurd. Het Verdrag van Malta is één van de verdragen dat als uitgangspunt dient voor dit beleidskader. Het privaatrechtelijk beheer van VOC-wrakken is belegd bij het ministerie van Financiën (Domeinen).

Het Verdrag van Malta geeft regels ten aanzien van de bescherming van het archeologisch erfgoed dat onder de rechtsmacht van de desbetreffende verdragspartij valt. Veel van de normen van het Verdrag van Malta maken reeds onderdeel uit van het rijksbeleid dan wel de Monumentenwet 1988. Voor zover dat niet het geval is, voorziet het voorstel van wet op de archeologische monumentenzorg (Kamerstukken II 2003/04, 29 259, nrs. 1-2) daarin.

Het Verdrag van Malta heeft primair tot doel het archeologisch erfgoed, als bron van kennis over het verleden en als middel van geschiedkundige en wetenschappelijke studie, te beschermen. Het verdrag biedt internationale normen waaraan goede archeologische monumentenzorg dient te voldoen. Eén van de uitgangspunten van het verdrag is zoveel mogelijk behoud van informatie in de bodem zelf: behoud in situ. Pas als behoud niet mogelijk is, omdat andere maatschappelijke of economische belangen zwaarder moeten wegen, is het verantwoord om de kennis over ons verleden veilig te stellen door op te graven. Opgraven is dus als het ware het laatste redmiddel. Het verdrag schrijft echter niet voor hoe staten met hun culturele eigendommen moeten omgaan. Dit wordt voor Nederland geregeld in het Burgerlijk Wetboek en wat betreft het privaatrechtelijk beheer in de Comptabiliteitswet.

In de interdepartementale commissie is gesproken over de berging van De Rooswijk. Door een verschil van interpretatie van de casus De Rooswijk heeft echter geen tijdige integrale afstemming plaats kunnen vinden in de interdepartementale commissie zoals omschreven in het beleidskader. De berging van het VOC-schip De Rooswijk is door het ministerie van Financiën geïnterpreteerd als een noodzakelijke archeologische opgraving.

Recent is een begin gemaakt met het verder uitwerken van het beleidskader 'Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde' in gedetailleerde procedures. Onder meer over spoedeisende acties zodat onnodige interpretatieverschillen worden voorkomen en bij toekomstige vondsten, vergunningen en contracten zoveel mogelijk gewerkt kan worden volgens de letter en geest van het beleidskader.

Vraag 4.

Zijn bij de berging voorwaarden gesteld met betrekking tot het werkplan en het programma van eisen? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet? Welke overwegingen hebben daarbij een rol gespeeld?

Vraag 5.

Zijn er Nederlandse specialisten, deskundigen op het gebied van de VOC, betrokken geweest bij het onderzoek en de berging? Zo ja, op welke wijze? Zo neen, waarom niet?

Vraag 6.

Zijn specialisten van het ROB en NISA geraadpleegd? Zo neen, waarom niet?

Antwoord op vragen 4, 5 en 6.

Artikel 3 van het Verdrag van Malta, verlangt van de verdragspartijen dat zij procedures toe passen voor de verlening van vergunningen voor en het toezicht op opgravingen en andere archeologische activiteiten. Daarnaast verlangt het Verdrag dat opgravingen op wetenschappelijke wijze worden verricht en uitsluitend worden uitgevoerd door "bekwame en speciaal daartoe bevoegde personen".

De interdepartementale commissie heeft een werkplan van de berger gezien. Na de berging van een deel van De Rooswijk wordt er thans zoveel mogelijk gewerkt volgens het beleidskader 'Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde'. De ROB/NISA werkt, in samenwerking met de Britse collega's, aan een advies over hoe om te gaan met voorwerpen geborgen uit De Rooswijk. Dit advies zal door de betrokken departementen in de interdepartementale commissie zorgvuldig worden gehanteerd.

Vraag 8.

Heeft de berger van het schip voldaan aan de regelgeving van het Verenigd Koninkrijk op dit terrein? Zo neen, waarom niet?

Antwoord op vraag 8.

Of de berger heeft voldaan aan de regelgeving van het Verenigd Koninkrijk is moeilijk te beantwoorden omdat ik niet beschik over de correspondentie tussen de berger en de autoriteiten van het Verenigd Koninkrijk. Met het Verenigd Koninkrijk zal uiteraard zoveel mogelijk overleg plaats vinden.

Vraag 9.

Deelt u de mening, dat medewerking aan berging door een commerciële berger met winst oogmerk in strijd is met internationaal geldende regels op het gebied van onderwaterarcheologie, zoals het UNESCO Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage 2001 en het ICOMOS Charter for the Protection and Management of the Underwater Cultural Heritage 1996?

Antwoord op vraag 9.

Doc 081

Medewerking van een commerciële berger hoeft niet in strijd te zijn met de UNESCO Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage 2001 en het ICOMOS Charter for the Protection and Management of the Underwater Cultural Heritage 1996. De conventie en het handvest vormen de basis voor het beleidskader 'Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde'.

Ministerie van Financiën	
2004/06/127	
Dttv. 20.3.2006	
Uitert. afdoening	
Dossiënummer	
Trefwoord/DSP code KV.	
Paraaf voor archiveren	10.2.e Wob

→ Is beantwoord met DNN 206/253.
Den Haag, 17 maart 2006

Aan de 1. Staatssecretaris
2. Secretaris-generaal
3. Plv. Secretaris-generaal
4. Directie der Domeinen
c.c. AFEP CDFEZ BJZ BENCV

Kenmerk: 2050609760

Namens de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heb ik de eer u mede te delen dat door het lid Gerkens vragen overeenkomstig artikel 134 van het Reglement van Orde zijn ingediend.

Deze vragen worden gesteld aan de staatssecretarissen van Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

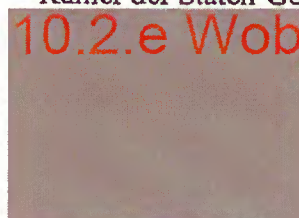
Ik verzoek u de vragen binnen drie weken te beantwoorden. Mocht u hiertoe niet in staat zijn, dan dient u dit onder opgave van redenen aan de Voorzitter te laten weten.

Vragen welke niet binnen zes weken zijn beantwoord worden op het overzicht van niet-beantwoorde vragen geplaatst. Dit overzicht wordt elke drie maanden gepubliceerd.

De tekst van de artikelen 134 en 135 van het Reglement van Orde, met betrekking tot schriftelijke vragen, is aan ommezijde van deze brief afgedrukt.

De Griffier van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal,

10.2.e Wob

Griffie Tweede Kamer
der Staten-Generaal

10.2.e Wob

Verzoek bij beantwoording datum, kenmerk en onderwerp te vermelden.

Vergaderjaar 2005–2006

Vragen gesteld door de leden der Kamer

2050609760

Vragen van het lid **Gerkens** (SP) aan de staatssecretarissen van Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Van der Laan, over *de berging van het VOC-schip de Rooswijk*. (Ingezonden 16 maart 2006)

1
Herinnert u zich de Kamervragen van 28 december 2005 over de berging van het VOC-schip de Rooswijk en de daarop door u gegeven antwoorden?¹

2
Kunt u aangeven waaruit het in het antwoord beschreven verschil in interpretatie tussen de ministeries van Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bestond?

3
Is de interpretatie van het ministerie van Financiën onderbouwd met bevindingen en adviezen van archeologen? En de interpretatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? Zo ja, welke archeologen? Zo neen, is dat gebruikelijk?

4
Zijn er vaker verschillen in interpretatie tussen de ministeries als het gaat om historische scheepsvondsten? Wie geeft de doorslag als er sprake is van interpretatieverschillen?

5
Deelt u de mening dat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap leidend zou moeten zijn als het gaat om archeologische vondsten? Is dat nu het geval?

6
Was er sprake van bedreiging van de vindplaats? Zo ja, wat is ondernomen om deze bedreiging weg te nemen?

7
Is bij de berging van het VOC-schip de Rooswijk zorg gedragen voor – naast het bergen van waardevolle objecten – het bergen van vergankelijk materiaal? Zo ja, wordt het vondstcomplex – zoals gebruikelijk bij archeologische opgravingen – bijeen gehouden?

8
Waarom is gekozen voor een berging door de Britse berger Cowan? Zijn eerdere ervaringen met deze berger geen aanleiding voor een extra kritische beoordeling?

9
Zijn er meer contracten van de Nederlandse Staat met de Britse berger Cowan voor de berging van maritiem erfgoed? Zo ja, welke zijn dat en zijn deze contracten nog van kracht?

10
Waarom is er geen verdrag over de VOC met het Verenigd Koninkrijk zoals met Australië?

11
Wanneer verwacht u het beleidskader «Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen» gereed te hebben? Wordt het beleidskader voorgelegd aan de Kamer?

12
Hoeveel schepen zijn er gelokaliseerd? Is er sprake van het op al dan niet korte termijn bergen van een of meerdere schepen?

¹ Aangangsel Handelingen nr. 887, vergaderjaar 2005–2006.

Directie Domeinen

Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum

1 MEI 2006

Uw brief (Kenmerk)

17 maart 2006

Ons kenmerk

DMN 2006-259

kenmerk 2050609760

Inlichtingen

10.2.e Wob

@minfin.nl

Onderwerp

Kamervragen over de berging van het VOC-schip de Rooswijk

Hierbij doe ik u in de bijlage toekomen de beantwoording van de vragen van het lid Gerkens over de berging van het VOC-schip de Rooswijk, mede namens mijn ambtgenoten van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Buitenlandse Zaken.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De staatssecretaris van Financiën,

mr. drs. J.G. Wijn

10.2.e Wob

10.2.e Wob

Vraag 1.

Herinnert u zich de Kamervragen van 28 december 2005 over de berging van het VOC-schip de Rooswijk en de daarop door u gegeven antwoorden?

Antwoord op vraag 1.

Ja.

Vraag 2.

Kunt u aangeven waaruit het in het antwoord beschreven verschil in interpretatie tussen de ministeries van Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bestond?

Antwoord op vraag 2.

Het verschil in interpretatie ging over de noodzakelijkheid van een archeologische opgraving in relatie tot het beleidskader.

Het ministerie van Financiën meent dat het contract binnen het beleidskader gesloten is, daar het ging om een in het beleidskader in art. 16 omschreven situatie namelijk een vindplaats waarvan versterking onontkoombaar was (door te verwachten plundering, illegale berging en/of tenietgaan van de vindplaats) en eigendomsoverdracht de beste wijze was om de archeologische kwaliteit van de werkzaamheden en het bijhouden van opgravingdocumentatie en roerende monumenten ex situ te garanderen. Het betrof hier meer een reddingsoperatie van een bijzondere scheepsvondst dan een vindplaats waarbij de vondst niet het gevaar liep verloren te gaan.

De risico's van het tenietgaan respectievelijk weghalen en hiermee de objecten en kennis uit het verleden niet veilig kunnen stellen, dwongen tot spoedig handelen.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap meent dat de criteria zoals opgenomen in de bijlage van het beleidskader voor de afweging behoud in of ex situ vooraf niet zijn gehanteerd. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap was niet betrokken bij het oordeel of het hier ging om een situatie zoals omschreven in art. 16 van het beleidskader.

Vraag 3.

Is de interpretatie van het ministerie van Financiën onderbouwd met bevindingen en adviezen van archeologen? En de interpretatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? Zo ja, welke archeologen? Zo neen, is dat gebruikelijk?

Antwoord op vraag 3.

Ja, het ministerie van Financiën heeft hierover regelmatig gecommuniceerd met Britse archeologen van het bergingsteam en de contracthouder van het VOC-schip de Rooswijk.

Nee, het ministerie van OCW/de ROB is niet ingeschakeld bij de interpretatie.

Nee, dit is niet gebruikelijk.

Vraag 4.

Doc 081

Zijn er vaker verschillen in interpretatie tussen de ministeries als het gaat om historische scheepsvondsten? Wie geeft de doorslag als er sprake is van interpretatieverschillen?

Antwoord op vraag 4.

In het verleden zijn vaker verschillen in interpretatie aan de orde geweest. Deze vormden mede de aanleiding voor het opstellen van een interdepartementaal beleidskader, dat op 26 april 2002 (28000 V, nr. 62) aan de Tweede Kamer is gestuurd. In het beleidskader is opgenomen dat de drie betrokken bewindspersonen gezamenlijk een besluit nemen.

Vraag 5.

Deelt u de mening dat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap leidend zou moeten zijn als het gaat om archeologische vondsten? Is dat nu het geval?

Antwoord op vraag 5.

De ministeries van Financiën, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Buitenlandse Zaken zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde. Met de sinds enige tijd opgerichte Interdepartementale commissie waarin deze ministeries zitting hebben, wordt er naar gestreefd processen in goede samenwerking te laten verlopen.

De rollen van het ministerie van Financiën, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Buitenlandse Zaken zijn verschillend, ook bij archeologische vondsten.

De minister van Financiën is op grond van artikel 32 van de Comptabiliteitswet verantwoordelijk voor het privaatrechtelijk beheer van goederen die aan de Staat toebehoren dan wel zijn toevertrouwd.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is verantwoordelijk voor het cultuurbeleid waaronder begrepen de analyse van het cultuurhistorisch aspect van de archeologische vondst.

De minister van Buitenlandse Zaken is verantwoordelijk voor de analyse van de mogelijke consequenties van de archeologische vondst voor de betrekkingen tussen de betreffende kuststa(a)t(en).

Vraag 6.

Was er sprake van bedreiging van de vindplaats? Zo ja, wat is ondernomen om deze bedreiging weg te nemen?

Antwoord op vraag 6.

De Rooswijk is vergaan in de Goodwin Sands, wateren waarin vele schepen (ook andere dan VOC-schepen) zijn vergaan.

De kans dat de vondst van een VOC-schip onopgemerkt blijft is uitgesloten. De resten van dit wrak waren al door een Engelse duiker gevonden en er waren reeds objecten aan land gebracht. Hiermee bestond het risico voor plundering. Het is moeilijk om tegen het risico van plundering redelijke maatregelen te treffen. Dit risico bracht met zich mee dat spoedig handelen geboden was. Daarom heeft het ministerie van Financiën een contract gesloten.

Vraag 7.

Is bij de berging van het VOC-schip de Rooswijk zorg gedragen voor - naast het bergen van waardevolle objecten - het bergen van vergankelijk materiaal? Zo ja, wordt het vondstcomplex - zoals gebruikelijk bij archeologische opgravingen - bijeen gehouden?

Antwoord op vraag 7.

Ja, naast zilverstaven en munten is ook een bijzonder grote hoeveelheid vergankelijk materiaal, waaronder vele gebruiksvoorwerpen, geborgen. Overigens komt 75% van hetgeen geborgen wordt toe aan de contractpartner. Voor wat betreft het aandeel van de Nederlandse Staat wordt bij de verdeling bekeken op welke wijze wordt omgegaan met de voorwerpen en bij welke musea deze worden opgenomen. Het advies hierover waaraan ROB/NISA nu werkt, zal door de betrokken departementen in de interdepartementale commissie zorgvuldig worden gehanteerd.

Vraag 8.

Waarom is gekozen voor een berging door de Britse berger Cowan? Zijn eerdere ervaringen met deze berger geen aanleiding voor een extra kritische beoordeling?

Antwoord op vraag 8.

De Nederlandse Staat stelt geen geld beschikbaar voor de berging van schepen en gaat er ook niet actief naar op zoek. Sommige bergers melden zich als ze een wrak hebben gevonden en vragen om een contract met de Staat. Als het in zo'n geval gaat om een VOC-schip in de territoriale wateren van een ander land, wordt nagegaan of dat land de rechten van de Nederlandse Staat erkent. In het geval van Engeland is dat aan de orde. Binnen het geldende beleidskader sluit Financiën/Domeinen vanuit de taak zorg te dragen voor het privaatrechtelijke vermogensbeheer van de Staat, een contract met een berger, waarbij voor de Nederlandse Staat een percentage van de vondst is bedongen. Bij de verdeling van de vondst wordt in overleg bepaald, wat, gezien de cultuurhistorische context, de meest gewenste claim ten behoeve van het aandeel van de Staat is. Zo komt archeologisch erfgoed beschikbaar voor Nederlandse onderzoekers en voor musea en hun publiek.

Zoals ook bij de beantwoording van de vragen van 29 december 2005 van het lid Gerkens is gesteld, is de interdepartementale commissie gestart met het verder uitwerken van het beleidskader 'Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde' in uitvoeringsprocedures.

Ten aanzien van de Rooswijk heeft de Britse berger Cowan zich gemeld. Eerdere ervaringen zijn geen aanleiding geweest voor een extra kritische beoordeling.

Vraag 9.

Zijn er meer contracten van de Nederlandse Staat met de Britse berger Cowan voor de berging van maritiem erfgoed? Zo ja, welke zijn dat en zijn deze contracten nog van kracht?

Antwoord op vraag 9.

Ja, naast het onderhavige contract voor VOC-schepen in de Goodwin Sands is er het contract inzake het VOC-schip 't Vliegent Hert, dat nog van kracht is.

Vraag 10.

Waarom is er geen verdrag over de VOC met het Verenigd Koninkrijk zoals met Australië?

Antwoord op vraag 10.

Eerder is er geen aanleiding geweest voor een verdrag met het Verenigd Koninkrijk. De mogelijkheden voor een regeling door middel van een verdrag of anderszins worden momenteel verkend.

Vraag 11.

Wanneer verwacht u het beleidskader "Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen" gereed te hebben? Wordt het beleidskader voorgelegd aan de Kamer?

Antwoord op vraag 11.

Het beleidskader 'Nederlandse historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde' is op 26 april 2002 (28000 V, nr. 62) aan de Tweede Kamer gestuurd.

Vraag 12.

Hoeveel schepen zijn er gelokaliseerd? Is er sprake van het op al dan niet korte termijn bergen van een of meerdere schepen?

Antwoord op vraag 12.

In totaal zijn er wereldwijd 315 VOC schepen geïnventariseerd, waarvan 43 in Britse kustwateren.

Nee, voorzover nu bekend is hiervan op dit moment geen sprake.

BIJLAGE 4 OVERZICHT GENODIGDEN

Ministerie van Financiën
Minister G. Zalm

10.2.e Wob

Ministerie van Onderwijs, Cultuur
Minister M.J.A. van der Hoeven

10.2.e Wob

Ministerie van Buitenlands Zaken

10.2.e Wob

Ministerie van Defensie

10.2.e Wob

Musea

10.2.e Wob

Gemeente/provincie

10.2.e Wob

Bestuurstructuur MuZEEum

10.2.e Wob

Bergingsteam

10.2.e Wob

10.2.e Wob

Programma bijeenkomst VOC Rooswijk 12 februari 2007
Locatie: MuZEEum te Vlissingen

Tijdstip	Onderdeel
11.30 uur	Voorontvangst gasten
12.00 uur	Aankomst bewindslieden
12.00 - 12.10 uur	Koffie + gebak
12.10 - 12.15 uur	Inleiding door 10.2.e Wob 10.2.e Wob
12.15 - 12.25 uur	Toespraak 10.2.e Wob (berger) + symbolische overhandiging van een artefact aan beide bewindslieden
12.25 - 12.35 uur	Toespraak minister Zalm
12.35 - 12.45 uur	Toespraak minister Van der Hoeven
12.45 - 12.55 uur	Ruimte voor uitloop, vragen etc.
12.55 uur	Aankondiging lunch door 10.2.e Wob
13.00 - 14.00 uur	Lunch + gelegenheid om artefacten te bekijken Daaraan voorafgaand zullen minister Van der Hoeven en minister Zalm een aantal vondsten onthullen door er een doek af te halen. Tevens zal 10.2.e Wob een korte toelichting geven over een grote ongeopende kist (de inhoud is nog onbekend).

Directie Domeinen

10.2.e Wob

Datum

- 5 JULI 2006

Uw brief (Kenmerk)

Ons kenmerk

DMN 2006-00406

Inlichtingen

10.2.e Wob

minfin.nl

Onderwerp

Contract Goodwin Sands

Dear 10.2.e Wob

Hereby I authorize you, 10.2.e Wob to apply, on behalf of the Dutch State, for the undermentioned export licences for cultural goods regarding the silver bars, coins, all artefacts and all the contents, that were found in the wreck of the Dutch Eastindiaman Rooswijk in the Goodwin Sands.

These 3 export licences are to be applied for at the Department of Culture, Media and Sports (DCMS/MLA) :

1. an export licence for the 237 silver bars and the 2000 coins belonging to the Dutch State as agreed upon on April 4th 2006.
2. an open general export licence for all the contents of the shipwreck that have been recovered excluding any personal material that has to be dealt with under the Merchant Shipping Acts with H.M. Receiver of Wreck.
3. an export licence for the coins that the Dutch State has selected and will be valued in the Netherlands at the final agreement on the division between you and the Dutch State.

I would like to be informed on the proceeding of the application.

Yours sincerely,

THE STATE SECRETARY,

on behalf of,

THE DIRECTOR OF THE STATE PROPERTY SERVICES,

on behalf of,

10.2.e Wob

State Property Department

10.2.e Wob

Date

14 JUL 2006

Your letter (Reference)

5, June 2006

Our reference

DMN 2006-00386

Inquiries

10.2.e Wob

10.2.e Wob
@minfin.nl

Subject

VOC ship Rooswijk

Dear

10.2.e Wob

I herewith approve your request as mentioned in your letter of June 5th, concerning the accounts of the recent sales of Rooswijk coins and the amounts to be credited.

Yours sincerely,

MINISTER OF FINANCE OF THE NETHERLANDS,
on behalf of,

THE DIRECTOR OF THE STATE PROPERTY SERVICES

10.2.e Wob

ministerie van Financiën

State Property Department

10.2.e Wob

Date

16 February 2007

Your e-mail (Reference)

Our reference

DMN 2007-122

Inquiries

10.2.e Wob

10.2.e Wob @minfin.nl

Subject

VOC-ship Rooswijk / Purchase Order

Dear Sir/Madam

As agreed with 10.2.e Wob I herewith send you the purchase order for the delivery by the Terschelling of artefacts of the "Rooswijk" in Vlissingen, on 26 January 2007.

Amount of purchase: inclusive lumpsum for work 10.2.g Wob

Please send the invoice to:

Ministerie van Financiën
Directie Domeinen
Afdeling Beleid t.a.v. 10.2.e Wob
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Order number: Rooswijk DMN 20851.

Yours sincerely,

MINISTER OF FINANCE OF THE NETHERLANDS,

on behalf of,

THE DIRECTOR OF THE STATE PROPERTY SERVICES

10.2.e Wob

ministerie van Financiën

State Property Department

10.2.e Wob

Date

21 november 2006

Your e-mail (Reference)

21 September 2006

Our reference

DMN 2006-00725

Inquiries

10.2.e Wob

10.2.e Wob minfin.nl

Subject

VOC ship Rooswijk

Dear 10.2.e Wob

I herewith agree the credit amounts as mentioned in your e-mail of 21 September concerning the accounts of the recent sales of Rooswijk coins and the amounts to be credited.

Yours sincerely,

MINISTER OF FINANCE OF THE NETHERLANDS,
on behalf of,

THE DIRECTOR OF THE STATE PROPERTY SERVICES

10.2.e Wob

State Property Department

10.2.e Wob

Date
24 October 2006

Your letter (Reference)

Our reference
DMN 2006-644

Inquiries

10.2.e Wob

10.2.e Wob minfin.nl

Subject
Contract Goodwin Sands

Dear 10.2.e Wob

Following our meeting in London when we talked about future work on the Rooswijk wreck I want to say how satisfied we are with all the work you have done on the VOC shipwrecks for bringing the Maritime Heritage of Holland to the people. We understand the dangers of the current situation on the wreck site – with a substantial part of the trading treasure being a lure to piracy and theft. As our contract partner and under the terms of our agreement and our understanding you should consider carefully the desirability of the early removal of this obvious lure.

11.1 en 10.2.g Wob

Please let me know of your future plans as soon as possible.

Yours sincerely,

MINISTER OF FINANCE OF THE NETHERLANDS,
on behalf of,
THE DIRECTOR OF THE STATE PROPERTY SERVICES.

10.2.e Wob

ministerie van Financiën

Directie Domeinen

10.2.e Web

Ministerie van Financiën
Directie Domeinen

10.2.e Wob

Postbus 20201
2500 EE 's-Gravenhage

Ministerie van Financiën
DMN 2006/327
Ontv. 23-5-2006
Uiterl. afdoening
Dossiernummer DMN 20851
Trefwoord/DSP code
Paraaf voor archiveren

O N D E R
O O S T
L T U U R
N E T E M
S C H A P

Den Haag
18 MEI 2006

Ons kenmerk
DCE/2006/22453

Onderwerp
VOC-schip De Rooswijk

Geachte heer 10.2.e Wob

Dank voor uw brief van 4 mei jl. Inderdaad ben ik op de hoogte van de zaak van het VOC-schip De Rooswijk en kan ik u verzekeren dat wij uw bezorgdheid over het archeologisch materiaal begrijpen en waarderen. Ik kan u als volgt informeren over de stand van zaken en de planning.

Op dit moment zijn binnen ons departement noodzakelijke acties in gang gezet die moeten leiden tot het beoordelen en deponeren van het vondstmateriaal, zoals ook is afgesproken in de interdepartementale wrakken commissie. Dit houdt concreet in dat op 27 mei het vondstmateriaal door een team van experts van de ROB (OCW) en de Britse overheid beoordeeld zal worden. Hierna volgt zo spoedig mogelijk een advies over de verdere behandeling en deponering. Naar de mening van de ROB is er - indien het bergingsteam de juiste, zeer eenvoudige, conserveringsmaatregelen heeft getroffen - geen gevaar voor verder degradatie van de vondsten.

Wat betreft de opname van het vondstmateriaal in de Rijkscollectie en mogelijke verdeling over musea kan ik u meedelen dat wij daar in het hier bovengenoemde advies op in zullen gaan. Recent is daar nog overleg over gevoerd met het Instituut Collectie Nederland (ICN) en ik begrijp dat ook uw directie daarvan op de hoogte is.

Wat betreft de kosten die verbonden zijn aan overdracht en conservering wijs ik u erop dat volgens de internationale richtlijnen voor archeologisch onderzoek zoals vastgelegd in de annex van de Unesco conventie van 2001, die door Nederland worden onderschreven, de kosten van conservering van vondsten integraal onderdeel uitmaken van het opgravingsproject en daarmee van het opgravingsbudget. Ik verneem dan ook graag van u, en ik stel voor dat in de interdepartementale wrakken commissie te doen, op welke wijze u in deze kosten voorziet.

Wat betreft het verlenen van een exportvergunning kan ik u het volgende meedelen. De Britse autoriteiten moeten deze vergunning verlenen. Tijdens het overleg tussen OCW en DCMS (Britse departement voor Cultuur, Media en Sport) op 9 mei, waaraan u in uw brief refereert, is gesproken over de vraag of er problemen zouden zijn voor het verlenen van een exportvergunning. DCMS heeft aangegeven welwillend tegenover het verlenen van een vergunning te staan. Recente informatie aan de vergunningverlenende instantie heeft echter uitgewezen dat de berger van De Rooswijk, **10.2.e Wob** wellicht heeft verzuimd een vergunning aan te vragen voor werkzaamheden in de zeebodem. Hierdoor zijn de opgravingsactiviteiten mogelijk onwettig uitgevoerd. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan kan dit gevolgen hebben voor het verlenen van de exportvergunning. DCMS heeft ons echter verzekerd deze kwestie snel uit te zoeken en ons op de hoogte te houden van de ontwikkelingen hieromtrent.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

10.2.e Wob directeur Directie Cultureel Erfgoed.

10.2.e Wob

To: Royal Netherlands Government,
Ministry Of Finance,
The Hague,
Holland.

6th December, 2006

Supply of ten silver pillar dollars (8 reales) from the Rooswijk shipwreck
10 x

10.2.g Wob

10.2.g Wob

With thanks,

10.2.e Wob

Richtlijnen voor informatie-uitwisseling in de voorfase van een aanbesteding

Uitgave: Bureau Inkoop en BJZ, d.d. november '09

Auteur: 10.2.e Wob

1. Aanleiding

In dit memo wordt ingegaan op de vraag of en zo ja, in hoeverre, er contact mag worden onderhouden met potentiële aanbieders in de voorfase van de aanbesteding. De voorfase van een aanbesteding wordt gekenmerkt door het zoeken naar de exacte functionele vraag, die wij in de markt willen zetten. Om die reden is de voorfase bij uitstek de fase in het inkoopproces waarin de behoefte aan informatie, al dan niet afkomstig van (potentiële) aanbieders, het grootst is. In deze fase zijn nog geen aanbestedingsrechtelijke handelingen uitgevoerd, zoals het schrijven van een beschrijvend document (ook wel het bestek genoemd). Tijdens de aanbesteding spelen namelijk veel striktere regels een rol en is het uitgangspunt een volledige radiostilte ten aanzien van (potentiële) aanbieders.

Het eerste gedeelte van deze memo (1 tot en met 5) betreft de achtergrond en het kader. Onder punt 6 is tenslotte een opsomming opgenomen van praktische tips voor de dagelijkse praktijk.

2. Algemene beginselen van het aanbestedingsrecht

Het doel van het aanbestedingsrecht is zoveel mogelijk open concurrentie te waarborgen. Hiervoor bestaan een aantal beginselen van aanbestedingsrecht:

Het gelijkheidsbeginsel is het belangrijkste beginsel: het verzet zich zowel tegen de benadeling van (categorieën) potentiële aanbieders, als ook tegen een voorkeursbehandeling van bepaalde aanbieders.

Het transparantiebeginsel waarborgt de inzichtelijkheid in de procedures, bijvoorbeeld door de verplichting om vooraf de gunningcriteria bekend te maken.

Het objectiviteitsbeginsel zorgt voor verifieerbaarheid (een aanbesteding moet eenzelfde uitkomst opleveren wanneer een derde die, met dezelfde gegevens, opnieuw uitvoert).

Tenslotte het concurrentiebeginsel, dat beoogt de concurrentie te waarborgen, zodat er een werkelijke mededinging kan plaatsvinden.

Iedere betrokkene kan op basis van deze algemene beginselen bezwaar maken tegen de lopende aanbesteding. In de meeste gevallen zullen dit (potentiële) aanbieders zijn, die de opdracht niet gegund hebben gekregen of die het gevoel hebben dat zij geen eerlijke kans maken in de aanbesteding.

3. Het juridisch kader

Er zijn noch in de Europese richtlijn, noch in het BAO (Besluit Aanbestedingsregels voor Overheidsopdrachten) regels opgenomen met betrekking tot het benaderen van potentiële aanbieders in de voorfase van een aanbesteding. Dit betekent, dat in alle gevallen steeds teruggerepen moet worden op de in paragraaf 2 beschreven beginselen. Deze vormen, aldus beschouwd, het juridische kader waarbinnen de beoordeling zal moeten plaatsvinden.

Het is belangrijk om zich te realiseren dat de voorfase van een aanbesteding van groot belang is, zo niet allesbepalend. Fouten die hier worden gemaakt, kunnen zich in een later stadium als een boemerang tegen de aanbestedende dienst keren.

Bovenstaande geplaatst in de context van dit memo betekent, dat er zorgvuldig omgegaan dient te worden met het benaderen van één of meerdere (potentiële) aanbieders voor het verkrijgen van informatie in een voorfase van een aanbesteding. Als dit niet gebeurt, kan het gelijkheidsbeginsel of het transparantiebeginsel in gedrang komen. Een latere aanbieder kan immers in zo'n voorfase, door het uitwisselen van informatie, voorkennis opdoen over de toekomstige aanbesteding. Ook kan er door het inwinnen van informatie een productgericht bestek ontstaan. De betrokken aanbieder komt langs die weg in een betere positie dan zijn concurrenten, zonder dat daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestaat. Doet deze situatie zich voor, dan is het gelijkheidsbeginsel sowieso geschonden. Dat geldt, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, ook voor het transparantiebeginsel.

Dit dient en kan voorkomen worden; uiteindelijk is niemand (behalve de advocatuur!) gebaat bij een procedure bij de rechtbank. Het inkoopproces loopt daarmee een forse vertraging op, aan de procedure zelf zijn kosten verbonden en de uitkomst van de procedure kan leiden tot nog veel hogere kosten. De rechter kan, indien de aanbesteding onregelmatig is verlopen, de aanbestedende dienst nu al opdragen opnieuw aan te besteden. Per eind 2009 krijgt de rechter ook de bevoegdheid om onrechtmatig tot stand gekomen overeenkomsten te vernietigen.

4. Marktconsultatie en Proof of Concept (POC)

Het nadenken over de functionele vraag, die met een aanbesteding in de markt gezet zal worden, kan de behoefte met zich meebrengen daar (potentiële) aanbieders bij te betrekken. Het is immers niet altijd duidelijk wat er nu precies te koop is en wat de meest aangewezen manier is om een optimaal inkoopresultaat te behalen. Het inwinnen van informatie bij potentiële aanbieders kan daar aan bijdragen.

Het betrekken van potentiële aanbieders kan plaatsvinden in de vorm van een marktconsultatie of marktoriëntatie. Het consulteren van de markt kan gebeuren door de inzet van een gespecialiseerd bureau. Ook kan zelf een aantal partijen worden benaderd, waarvan de redelijke verwachting is dat zij een bijdrage kunnen leveren aan het helder krijgen van de aan te besteden functionele vraag. Naast de praktische tips die onder punt 6 zijn opgenomen, is het van groot belang om bij het selecteren van marktpartijen ten behoeve van de marktconsultatie objectieve criteria te hanteren. Aan partijen die niet zijn uitgenodigd moet de reden uitgelegd kunnen worden.

Voorafgaand aan de daadwerkelijke aanbesteding kan er ook voor worden gekozen om een "proof of concept (POC)" uit te voeren. Er wordt dan aan een potentiële aanbieder gevraagd mee te denken over technische (on)mogelijkheden en de haalbaarheid van de gewenste functionaliteit. Het resultaat van een POC is, althans zou moeten zijn, de formulering van functionele eisen voor het beschrijvend document.

Het lijkt een paradox, maar gezien vanuit een juridisch perspectief, is een POC het meest risicovol als deze een succes blijkt te zijn. Bewust of onbewust bestaat het gevaar dat kenmerken van bepaalde producten of diensten, afkomstig van de leverancier die de POC heeft uitgevoerd, opgenomen worden in de aanbestedingsdocumenten. Hierop dient scherp te worden toegezien, aangezien dit de concurrentie ernstig kan beperken. Dit zal zich met name voordoen als de betreffende producten of diensten leveranciersafhankelijk zijn. Daarnaast ligt het gevaar op de loer dat de overige beginselen (transparantie, objectiviteit en gelijkheid) geschonden worden. Echter, met inachtneming van de aandachtspunten die in dit memo worden aangestipt, kan een goed uitgevoerde POC een zeer waardevolle bijdrage leveren aan een beschrijvend document / aanbesteding.

Het niet correct doorlopen van een POC of het niet goed verwerken van de informatie die uit een POC naar voren komt, kan daarentegen leiden tot uitsluiting van de betrokken partijen bij POC. Let er bovendien ook op dat het géén "proof of product / application" wordt. Een voorbeeld is het testen van een bepaald product of suite. Hiervoor is de POC niet bedoeld.

5. Concrete uitwerking

Voor alle fasen in de aanbesteding geldt het volgende:

De volgende vragen van (potentiële) leveranciers worden direct doorgeleid naar Bureau Inkoop:

- vragen over de aanbestedingsprocedure;
- vragen over de planning van de aanbesteding;
- vragen over samenloop met andere aanbestedingen;
- vragen over budgettering;
- vragen over de omvang en reikwijdte van de aanbesteding;
- vragen waarover onduidelijkheid bestaat of twijfel → “better safe, than sorry ...”

Fase A: De voorbereiding van de aanbesteding

Als de voorfase is doorlopen en er is een concreet beeld van de functionele behoefte, dan is het tijd om te gaan schrijven aan het beschrijvend document (het bestek).

De belangrijkste regel die hierbij in acht moet worden genomen is, dat alle leveranciers die straks het document krijgen en waarop zij hun aanbieding baseren, over dezelfde kennis beschikken over onze organisatie (hoe werkt het kerndepartement en hoe zijn de processen ingeregeld) en over de te vragen functionaliteit / oplossing.

Hiervoor zijn geen kant en klare oplossingen. Het doel moet zijn, dat een ieder op de hoogte wordt gebracht. Dit kan door middel van het bijvoegen van belangrijke verslagen of resultaten van een onderzoek, maar het kan ook naar voren komen in een stukje uitleg als inleiding op een door ons gestelde vraag of eis.

Aangezien een intensief contact met marktpartijen altijd een bepaald risico met zich meebrengt (namelijk het opnemen van met name leverancier afhankelijke oplossingen, vragen of eisen), kan worden overwogen om een externe en onafhankelijke review te laten uitvoeren. In zo'n review kan onder andere worden onderzocht of het beschrijvend document voldoende leverancierneutraal is opgesteld. Bureau Inkoop kan hierbij helpen. In een voorkomend geval is het verstandig hier alvast in de planning rekening mee te houden.

Uitgangspunt

Uitgangspunt is dat reguliere contacten in het kader van bestaande overeenkomsten gewoon doorgang kunnen vinden.

Vooraf bespreken

Het is echter verstandig om de volgende punten vooraf te bespreken in het projectteam:

- deelname aan seminars / (product) presentaties / bedrijfsbezoeken / lezingen / uitjes
- bezoek vakbeurzen
- uitnodigen van leveranciers buiten het reguliere contact over de dagelijkse gang van zaken, denk bijvoorbeeld aan een presentatie van een (nieuwe) productenportfolio.

Verslaglegging

Om ervoor te zorgen dat het duidelijk is welke leverancier over welke informatie beschikt én om de zelf opgedane kennis te borgen, is het verstandig om in de volgende omstandigheden een kort verslag of aantekening te maken. Het gaat hierbij om het verkrijgen van informatie over de aanbesteding, niet over de dagelijkse gang van zaken:

- maak een bezoekverslag van ieder bezoek aan een (potentiële) aanbieder, bijvoorbeeld als het gaat om een (product) presentaties;
- maak bij telefonisch contact met een (potentiële) aanbieder gebruik van een “bel script”: dit is een vooraf opgesteld vragenlijstje, zodat bij ieder gesprek dezelfde vragen aan de orde komen
- maak een gespreksverslag van telefoongesprekken;

- maak een gespreksverslag van een bilateraal gesprek met een (potentiële) aanbieder, voor zover dit niet een bespreking omvat van de normale dagelijkse contacten in het kader van reeds bestaande contractuele afspraken;
- indien er beslissingen worden genomen, toezeggingen worden gedaan of als er anderszins discussie kan ontstaan over de inhoud van een verslag, dan is het advies om ook de (potentiële) aanbieder voor akkoord te laten tekenen;
- in het geval van een proof of concept of een ander onderzoek, verdient het de sterke aanbeveling om, in het kader van aanbesteding, een rapport / verslag hiervan mee te zenden met de aanbestedingsstukken naar alle geïnteresseerde aanbieders.

NB: het kan voorkomen dat er intellectuele eigendomsrechten rusten op een rapport of verslag van derden. Dit speelt vaak bij (externe) adviesbureaus. Let hierop en neem zo mogelijk maatregelen (vooraf vragen van goedkeuring bijvoorbeeld) voordat een dergelijk rapport of verslag wordt opgesteld.

Fase B: De totstandkoming van de aanbesteding

In deze fase hebben wij een beeld bij hetgeen wij willen aanbesteden. De functionele vraag is duidelijk en wordt omgezet in concrete eisen en wensen in het beschrijvend document.

Dezelfde punten uit Fase A gelden hier. Echter, de markt is zich op dat moment ook bewust van onze plannen. Met name de verslaglegging én het contact binnen de projectgroep worden belangrijker. In deze fase kan ook worden nagedacht over de vraag op welke wijze de verkregen informatie toegankelijk kan worden gemaakt voor alle potentiële leveranciers. Op geen enkele wijze mag het beeld ontstaan, dat één of meerdere leveranciers een kennisvoorsprong hebben.

Uitgangspunt in deze fase is dat er geen direct contact is met de markt, tenzij er in deze fase nog informatie uit de markt moet worden gewonnen, bijvoorbeeld door het doen van een marktconsultatie (dit is een formeel verzoek om informatie aan de markt). Het is dan essentieel om de bevindingen hiervan volledig te integreren in de aanbesteding (bijvoorbeeld het verslag gewoon als bijlage bij het beschrijvend document voegen).

Fase C: De aanbesteding wordt in de markt gezet

Deze laatste fase in het aanbestedingstraject is anders en start op het moment dat het beschrijvend document in de markt wordt gezet door middel van een officiële aankondiging.

Vanaf dat moment is er, behalve contact over de dagelijkse gang van zaken, geen enkel contact meer mogelijk met de markt over het onderwerp van de aanbesteding. Alle contacten van en naar de markt vinden plaats door, of in overleg met, Bureau Inkoop.

Indien in deze fase niet zeer zorgvuldig wordt omgegaan met de informatievoorziening richting de markt, dan kan dit leiden tot uitsluiting van een of meerdere partijen bij de aanbesteding óf de aanbesteding wordt ongeldig verklaard en zal opnieuw moeten worden uitgevoerd (hetgeen overigens niet eens altijd mogelijk is. In het uiterste geval zitten we dus helemaal zonder leverancier / oplossing).

6. Praktische tips

Hieronder zijn een aantal praktische wenken opgenomen. In feite zijn de tips een vertaalslag naar aanleiding van de onder punt 2 geformuleerde algemene beginselen van het aanbestedingsrecht. Het betreft geen uitputtende opsomming van tips. Consulteer bij twijfel daarom één van de bedrijfsjuristen van het kerndepartement.

1. Er moet van geval tot geval worden bekeken of de voordelen van marktoriëntatie opwegen tegen de risico's.
2. Bij een dialoog met potentiële aanbieders zullen transparantie en het gelijkheidsbeginsel in acht genomen moeten worden. Dit impliceert een algemeen bekendmaken van de dialoog, waarbij een zo ruim mogelijke kring van geïnteresseerden wordt betrokken.
3. Tijdens de aanbestedingsfase geldt dat andere potentiële aanbieders (die niet betrokken waren bij de dialoog) voldoende tijd moeten hebben om hun informatieachterstand te kunnen inhalen.

4. Uit het transparantiebeginsel en het beginsel van gelijke behandeling kan voortvloeien dat de resultaten van de marktoriëntatie in het bestek moeten worden verwerkt. Hierdoor wordt het informatievoordeel van de deelnemers aan de marktoriëntatie ten opzichte van de deelnemers aan de aanbesteding, die niet bij de marktoriëntatie waren betrokken, ongedaan gemaakt (althans in ieder geval verkleind).
5. De aanbesteder moet zich ervan weerhouden informatie te geven aan een (potentiële) aanbieder die de mededinging uitschakelt (er mag bijvoorbeeld geen inzage worden gegeven in het budget, in te hanteren gunningcriteria of de waarderingssystematiek).
6. Het na de dialoog op te stellen bestek moet leveranciersneutraal zijn (dit is het beste te bewerkstelligen door puur functionele eisen op te stellen).

Bij punt 4 geldt dat het zo kan zijn, dat een (potentiële) aanbieder alleen informatie wil verstrekken, indien daarbij de garantie wordt gegeven dat deze vertrouwelijk zal worden behandeld en niet aan derden (concurrenten!) beschikbaar wordt gesteld. Dit zal zich voordoen wanneer de gevraagde informatie betrekking heeft op nog in ontwikkeling zijnde producten of diensten. Als aanbestedende dienst kunnen wij dat voorbehoud accepteren. Hierbij moet de deelnemers aan de consultatieronde wel duidelijk worden gemaakt dat de algemene tendens uit de consultatieronde in geanonimiseerde vorm wel bekend zal worden gemaakt.

telefoon
postgite

RIJKSMUSEUM

AFDELING NEDERLANDSE GESCHIEDENIS

uw ref.
pw bnf/c
gncz ref.

AMSTERDAM, February, 1978

To whom it may concern

The undersigned likes to declare he knows 10.2.e Wob for a long time as a serious and extremely competent archaeologist in the field of under water archaeology. The Rijksmuseum has had in the past years very fruitful contacts with him and has acquired from him important archaeological material from shipwrecks of Dutch East-Indiamen.

I hope you will give him your support and help as much as possible. The diving expeditions 10.2.e Wob organised in the past have contributed a great deal to our knowledge of ships, shipping, merchandise, life on board and other aspects of the Dutch East India Company in the 17th and 18th centuries.

Yours sincerely,

10.2.e Wob

Head of the Department of
Dutch History

O N D E R
 N O S S I M
 L T U U R
 N E T E M
 S C H A P

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
 Postbus 20018
 2500 EA DEN HAAG

Den Haag
28 JULI 2008

Ons kenmerk
 DCE/31158

Onderwerp

Bijlage(n)

**Regeringsbeleid inzake beheer van Nederlands
 historische scheepswrakken in het buitenland**

In de beraadslaging met uw Kamer over de Wet archeologische monumentenzorg (invoering van het verdrag van Malta in Nederland) op 30 maart 2006 heeft staatssecretaris Van der Laan nadere informatie toegezegd over de verdere vormgeving van het regeringsbeleid, inzake de omgang met Nederlands historische scheepswrakken in het buitenland. Bij deze doe ik deze toezegging gestand en deel ik u, mede namens de staatssecretaris van Financiën en de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, verantwoordelijk voor Europese zaken en internationaal cultuurbeleid, het volgende mee.

Bij de vormgeving en uitvoering van het regeringsbeleid voor het beheer van Nederlands historische scheepswrakken in het buitenland zijn drie departementen betrokken. Het ministerie van Buitenlandse Zaken vanwege de betrekkingen tussen Nederland en de betrokken kuststa(a)t(en) en de internationaalrechtelijke advisering, het ministerie van Financiën vanwege het privaatrechtelijk beheer van wrakken waarvan de Nederlandse Staat eigenaar is, zoals schepen van de Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) en admiraliteitsschepen, en het ministerie van OCW vanwege de archeologische, cultuurhistorische waarde van dit erfgoed. Om deze verschillende aspecten van dit beleid beter op elkaar af te stemmen is in 2002 door de verantwoordelijke staatssecretarissen een beleidskader opgesteld (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28000 V, nr. 62).

Bij de omgang met het VOC-schip 'De Rooswijk', aangetroffen op de Goodwin Sands in Britse wateren, bleek evenwel dit kader nog onvoldoende houvast te bieden voor een goed gecoördineerd Nederlands optreden. Na ambtelijk en ministerieel overleg tussen de betrokken ministeries zijn in gezamenlijkheid de volgende stappen gezet.

Het in 2002 opgestelde beleidskader is verfijnd en uitgewerkt in een uit te voeren stappenplan, een zogenaamde beslisboom. Aldus is voor de betrokkenen duidelijk welke stappen in de besluitvorming gezet dienen te worden en wie welke verantwoordelijkheid draagt als er een melding binnenkomt over een mogelijke vondst of bedreiging van een wrak waarvan de Staat der Nederlanden de rechtsopvolger is. De beslisboom zal op de websites van de betrokken ministeries beschikbaar worden gesteld.

Beter gecoördineerd Nederlands optreden wordt eveneens bevorderd met heldere, vastgestelde regels. Daarom heeft de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken recent een besluit opgesteld voor de instelling van de Commissie scheepsvondsten. Dit besluit formaliseert de inderdepartementale Commissie Nederlands historische scheepsvondsten en scheepsvindplaatsen in den vreemde, vermeldt met welke taken deze commissie is belast en wie er zitting hebben in de commissie. De commissie ressorteert onder het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het instellingsbesluit wordt zo spoedig mogelijk gepubliceerd in de Staatscourant.

Tenslotte de stand van zaken met betrekking tot het VOC-schip 'De Rooswijk'. De inzet van de Nederlandse staat is dat 'De Rooswijk' geborgen wordt, maar het schip ligt in Britse wateren. De feitelijke berging ligt op het ogenblik stil. Dit wordt veroorzaakt door de aanwijzing van de vindplaats van 'De Rooswijk' door de Britse overheid als beschermd archeologisch monument. Alle bergingsactiviteiten zijn hierdoor vergunningsplichtig. De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten overlegt met betrokkenen, waaronder English Heritage, over de mogelijkheden tot berging.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

10.2.e Wob

10.2.e Wob (DMN_OZ/BELEID)

Van: CDVBKP (B&C/V&C)
Verzonden: dinsdag 6 februari 2007 13:36
Onderwerp: Uitnodiging bijeenkomst te Vlissingen

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: **10.2.e Wob** (B&C/V&C)
Verzonden: dinsdag 6 februari 2007 12:57
Aan: CDVBKP (B&C/V&C)
Onderwerp: Uitnodiging bijeenkomst te Vlissingen

Ter gelegenheid van de aankomst van het VOC-erfgoed uit de Rooswijk in Vlissingen, heeft de minister van Financiën het genoegen u, mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uit te nodigen voor een bijeenkomst in het Zeeuws Maritiem MuZEEum.

**De bijeenkomst vindt plaats op
maandag 12 februari 2007 om 12.00 uur precies.
Voorontvangst vanaf 11.30 uur.
Adres: Zeeuws Maritiem MuZEEum, Nieuwendijk 15,
4381 BV Vlissingen .**

Bijlage: routebeschrijving

**R.S.V.P. voor 9 februari 2007
E-mail: cdvbkp@minfin.nl**

Routebeschrijving

Auto

Onlangs is dicht bij het muZEEum een parkeergarage geopend, onder een winkelcomplex in aanbouw "de fonteyne". Deze wordt nog niet via borden aangegeven. Om er te komen moet u de omleidingroutes negeren

Volg vanaf Bergen op Zoom de A58. In Vlissingen volgt u de ANWB-borden centrum (niet de gele borden arsenaal P). Als u de oude binnenstad binnenrijdt negeert u omleidingroutes en dan rijdt u automatisch de parkeerkelder in.

In de parkeerkelder neemt u de uigang "oude markt". U blijft de richting van de uitgang recht volgen, waarbij u de kerk aan de linkerkant houdt. Na circa drie minuten komt u bij een haven. Het muZEEum is dan aan uw linkerhand.

Uitrijkaarten zijn bij het vertrek uit het MuZEEum verkrijgbaar.

Directie Domeinen

Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum
5 april 2006

Uw brief (Kenmerk)
17 maart 2006
kenmerk 2050609760

Ons kenmerk
DMN 2006-214

Inlichtingen

10.2.e Wob

@minfin.nl

Onderwerp
Kamervragen over de berging van het VOC-schip de Rooswijk

Hierbij deel ik u mede namens mijn ambtgenoten van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Buitenlandse Zaken mee dat ik vanwege interdepartementale afstemming bij u op de beantwoording van de vragen van het lid Gerkens zal terugkomen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De staatssecretaris van Financiën.

mr. drs. J.G. Wijn